

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

ULOGA FEDERALNOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE U
PRIRODNIM I DRUGIM NESREĆAMA U BOSNI I HERCEGOVINI
OD 1996. – 2010. GODINE
-magistarski rad-

Kandidat

Kljajić Mladen

Broj indeksa: 35/II-SPS

Mentor

Dr.sc. Ćamil Huseinbašić, prof. emeritus

Sarajevo, Februar, 2019. godine

SADRŽAJ

UVOD	4
1. TEORIJSKO METODOLOŠKI PRISTUP RADU.....	6
1.1. Teorijski pristup radu.....	6
1.2. Metodološki pristup radu.....	8
1.2.1. Problem istraživanja.....	8
1.2.2. Predmet istraživanja.....	9
1.2.2.1. Kategorijalno-pojmovni sistem.....	10
1.2.3. Ciljevi istraživanja.....	20
1.2.3.1. Naučni cilj istraživanja.....	20
1.2.3.2. Društveni cilj istraživanja.....	20
1.2.4. Sistem hipoteza.....	21
1.2.4.1. Generalna hipoteza.....	21
1.2.4.2. Izvedbene hipoteze.....	21
1.2.5. Metode istraživanja.....	22
1.2.6. Naučna i društvena opravdanost istraživanja.....	22
1.2.6.1. Naučna opravdanost istraživanja.....	22
1.2.6.2. Društvena opravdanost istraživanja.....	23
1.2.7. Vremensko i prostorno određenje istraživanja.....	23
1.2.7.1. Vremensko određenje istraživanja.....	23
1.2.7.2. Prostorno određenje istraživanja.....	23

Prvi dio

1. NASTANAK I HISTORIJSKI RAZVOJ CIVILNE ZAŠTITE U BOSNI I HERCEGOVINI.....	24
1.1. Nastanak Civilne zaštite.....	24
1.2. Nastanak Civilne zaštite na području Bosne i Hercegovine.....	25
1.3. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1941.-1945. godine.....	26
1.4. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1946.-1992. godine.....	26
1.5. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1993.-1996. godine.....	28
1.6. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1997.-2005. godine.....	32
1.7. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 2006.- 2010. godine i dalje.....	36

Drugi dio

2. POLITIČKO USTROJSTVO BOSNE I HERCEGOVINE.....	40
2.1. Političko ustrojstvo Bosne i Hercegovine.....	40
2.2. Političko ustrojstvo Federacije Bosne i Hercegovine.....	43
2.3. Političko ustrojstvo Republike Srpske.....	47
2.4. Političko ustrojstvo Distrikta Brčko.....	49

Treći dio

3. SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	51
3.1. Sistem zaštite i spašavanja u Bosni i Hercegovini.....	52
3.1.1. Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja.....	53
3.1.2. Rukovođenje u sistemu zaštite i spašavanja.....	55
3.2. Komunikacija u sistemu zaštite i spašavanja.....	56

Četvrti dio

4. NADLEŽNOSTI U UPRAVLJANJU SISTEMOM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE.....	59
4.1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.....	59
4.2. Federalna uprava civilne zaštite.....	60
4.3. Kantoni u Federaciji Bosne i Hercegovine.....	62
4.4. Kantonalne uprave civilne zaštite.....	63
4.5. Gradovi i općine u Federaciji Bosne i Hercegovine.....	64
4.6. Službe civilne zaštite.....	65

Peti dio

5. ULOGA FEDERALNOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE U RUKOVOĐENJU SNAGAMA I SREDSTVIMA CIVILNE ZAŠTITE U PRIRODNIM I DRUGIM NESREĆAMA.....	66
5.1. Osnivanje Federalnog štaba civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine.....	67
5.2. Nadležnost Federalnog štaba civilne zaštite.....	68
5.3. Pregled donešenih naredbi Federalnog štaba civilne zaštite u vrijeme poplava 2014. godine.....	69
5.4. Pregled donešenih odluka Federalnog štaba civilne zaštite u vrijeme poplava 2014. godine.....	85
ZAKLJUČAK.....	91
SKRAĆENICE.....	93
LITERATURA.....	94
IZJAVA O PLAGIJARIZMU.....	97

UVOD

Od postanka svijeta pa sve do današnjih dana, ljudi i njihova materijalna dobra, zajedno s prirodom, bili su stalno izloženi svakojakim rizicima i ugrožavani na različite načine koji su bili uzrokovani ratnim razaranja, nesrećnim slučajevima ili stihijskim događanjima. Sa svim nesrećama na koje je nailazio čovjek se, u datom momentu, borio na različite načine. Danas, u dvadeset i prvom vijeku, svjedoci smo da je ljudsko društvo mnogobrojnije nego prije i na mnogo većem stepenu razvijenosti. Međutim, sama razvijenost ljudskog društva koja je svoju ekspanziju doživjela tokom dvadesetog vijeka, nije smanjila rizike s kojima se ljudsko društvo suočava tako da danas, nažalost, možemo uvidjeti da to nije uticalo i na sigurnost ljudskog društva, iako ne možemo zanemariti činjenicu da je stepen razvijenosti odbrambenih mehanizama od nesreća koje su zadesile ljudsko društvo napredovao kao i samo ljudsko društvo.

Razvoj ljudskog društva je doprinijeo i tome da se opasnosti i ugroženosti pojedinca i cjelokupnog čovječanstva ne smanjuju već povećavaju. Ovo se naročito odnosi na razvoj hemijskog, biološkog, nuklearnog i drugog oružja kao i na ponašanje cjelokupne ljudske zajednice kada je u pitanju uništavanje Zemljinog ozonskog omotača i zagađivanje prirodne sredine na razne načine, čime se narušava sigurnosna prirodna ravnoteža koja može dovesti do katastrofe. „Godine 1977. predsednik Džimi Karter poslao je Kongresu Sjedinjenih Država ekološku poruku u kojoj je rekao: Ekološki problemi ne zaustavljaju se pred državnim granicama. Tokom proteklih decenija mi i druge nacije shvatili smo od kolikog je značaja da se hitno preduzmu međunarodne akcije u cilju zaštite naše zajedničke prirodne sredine.“¹

Pitanje globalne ugroženosti i globalne sigurnosti je danas jedno od najvažnijih pitanja jer ovo pitanje se tiče i pojedinca i države i međunarodne zajednice. Ljudsko društvo se postepeno razvijalo od samog nastanka ali je, moramo priznati, na ulasku u XXI vijek dostiglo takav vrhunac da, zahvaljujući razvoju nauke i tehnike, ima moć da taj razvoj iskoristi za najmanje dvije stvari: može da sigurnost pojedinca i cjelokupnog čovječanstva dovede do opšteg mira i blagostanja ili do potpunog uništenja.

¹ Svetska enciklopedija mira, Tom I, A-M, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju Gutenbergova Galaksija, Beograd, 1998.g., str. 182

Imajući u vidu činjenicu da je sigurnost jedan od najvažnijih uslova opstanka pojedinca i društva, pa i cijele planete, ne treba se previše pitati kako je pitanje sigurnosti danas postalo najvažnije pitanje. Svaki pojedinac kao i cjelokupno čovječanstvo traži bit svog postojanja i u tom traženju nesumnjivo želi da se održi i opstane. Da bi u tome uspjeli neophodna im je sigurnost koja je uslov neometanog ljudskog bitisanja. Svjesni da ljudska svijest još nije na nivou koji bi doprinjeo postojanju sigurnosti koju bi mogli nazvati apsolutnom, čovjek nastoji postići sigurnost koja mu omogućava normalno bitisanje u svijetu u kojem postoji.

S razvojem ljudskog društva razvijaju se i mogući rizici po to isto društvo pa se kao prevashodan zadatak postavlja zadatak društva da se svi mogući rizici stave pod kontrolu. Nespremnost društva da izvrši ovakav zadatak sigurno bi doprinjeo da, u određenom trenutku, sigurnost ljudi kao i prirodnih i materijalnih dobara bude ugrožena na način da posljedice budu nesagledive.

Zbog toga potreba društva za organizovanom civilnom zaštitom postaje sve veća i značajnija. Ulaganje u organizovanu odbranu društva od svih mogućih posljedica doprinjeće kako sigurnosnoj tako i ekonomskoj stabilnosti društva a sigurno će imati i nemjerljiv doprinos bržem oporavku društva nakon nesreće ili katastrofe.

Kako bi svijet promijenili na bolje potrebno je mijenjati i samog sebe. Uz lične promjene i promjene društvene politike na nacionalnom i međunarodnom planu podići ćemo svijest o ekološkim problemima i o ugroženoj vlastitoj sigurnosti. Obrazovanje je svakako jedan od načina da se promijenimo u pozitivnom smislu a i ovaj rad, u kojem je jedan od ciljeva i podizanje svijesti građana Federacije Bosne i Hercegovine o mogućim prirodnim i drugim nesrećama, prevenciji istih, te angažovanje i spremnost društva na adekvatan odgovor ukoliko do njih dođe je pokušaj doprinosa boljoj sigurnosti društva u kojem se nalazimo. Podizanjem svijesti građana direktno ćemo uticati na sprečavanje i nastajanje prirodnih i drugih nesreća ili ublažavanje posljedica, kao i na spašavanje ljudi i materijalnih dobara za vrijeme prirodne ili druge nesreće, kao i na saniranje stanja na području koje je pogođeno nesrećom.

Naslov rada sadrži vremensku odrednicu od 1996. do 2010. godine ali će u radu biti obrađen i period nakon 2010. godine do danas.

1. TEORIJSKO METODOLOŠKI PRISTUP RADU

1.1 Teorijski pristup radu

U savremenim uslovima, civilna zaštita sve više dobija na značaju. Stepenn zaštite u današnjim uslovima je izuzetno složen i tim više, izuzetno značajan. Jedan od najprimarnijih, kako sigurnosnih tako i ekonomskih zadataka svakog društva je, nesumnjivo, organizacija države za odbranu od svih vidova nesreća. Zaštititi život ljudi i materijalna dobra od rata i njegovih posljedica kao i posljedica prirodnih i drugih nesreća je obaveza današnjeg društva koje, preuzimajući tu odgovornost, preuzima i spremnost za stvaranjem savremene organizacije civilne zaštite koja će, u veoma kratkom vremenu, na cjelokupnoj teritoriji, odgovoriti nastalim izazovima i zaštititi cjelokupno stanovništvo i sva materijalna dobra.

Od postojanja ljudske civilizacije sigurnost ljudskih života se postavila kao prioritet opstanka. „Za Tomasa Hobsa „sigurnost je najosnovnija vrijednost na kojoj je čovječanstvo gradilo svoje individualne i kolektivne živote.“² Osigurati ljude i materijalna dobra od različitih vidova nesreće prvenstveno podrazumijeva uređen društveni sistem sigurnosti. Dujović navodi“... da je sistem sigurnosti dio društvenog sistema kojim se zadovoljavaju društveni i individualni interesi građana svake savremene demokratske države iz oblasti međunarodnog subjektiviteta države, građanskih prava i sloboda i zaštita čovjeka i njegove okoline od svih oblika ugrožavanja.“ (Dujović, 2006:141).

Iskustva koja smo stekli u ranijim periodima naučila su nas od kolike je važnosti pravovremenost intervencije u slučaju prirodnih i drugih nesreća. Nedovoljno poznavanje teritorije i sredine u kojoj ćemo djelovati u situacijama koje se u djeliću sekunde mogu pretvoriti u vanredne može biti prepreka koja će ugroziti i izuzetno precize planove intervencije. Zato je neophodno da svi građani i subjekti društva, odnosno društvo u cjelini, stvore sve preduslove koji će doprinijeti adekvatnoj zaštiti života i zdravlja ljudi, njihove lične imovine kao i svih materijalnih dobara od bilo kakve vrste nesreća.

² Dujović, Jagoš, RUKOVOĐENJE I UPRAVLJANJE SISTEMIMA SIGURNOSTI, ArkaPRESS, Sarajevo, Sarajevo, 2006. g., str. 137

U slučaju nesreće uspjeh naše intervencije itekako će zavisiti od stečenih sposobnosti i pripremljenih materijalno-tehničkih sredstava koja smo stekli i pripremili prije eventualne nesreće.

„ Uistinu, biti sposoban da činiš stvari još pre nego što nastanu, da osećaš stvari još pre no što se pokrenu, da vidiš stvari još pre no što izniknu, to su tri sposobnosti koje se razvijaju u međusobnoj zavisnosti. I onda svaki osećaj vodi razumevanju, svako delovanje učinku, a čoveku uvek sleduje blagodat i nagrada.“³

Kako navodi Huseinbašić (2009:45) ne ulazeći u genezu nastanka civilne zaštite u svijetu i kod nas na prostorima bivših jugoslovenskih republika, današnjih suverenih država, u vremenu ovoga razmatranja može se *de iure*⁴ i *de facto*⁵ pisati i govoriti o civilnoj zaštiti u Bosni i Hercegovini i znatno manje o civilnoj zaštiti Bosne i Hercegovine. Zasigurno možemo tvrditi da je na takvo stanje imalo uticaja i to da je civilna zaštita u proteklom periodu svog postojanja na ovim prostorima bila nedovoljno razvijana i javno prezentovana.

Ovo saznanje može samo još više doprinijeti našem što većem ulaganju u cjelokupan sistem civilne zaštite Bosne i Hercegovine i vlastitom djelovanju na prevenciji u oblasti zaštite i spašavanja. Prevencija i daljnje razvijanje planova zaštite i spašavanja od svih vidova prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa mora biti budućnost civilne zaštite BiH.

Prioritet se takođe mora dati značajnijoj ulozi Federalnog štaba civilne zaštite, njihovim specijaliziranim jedinicama, finansiranju, opremanju i edukaciji. Pri tom svakako ne zaboraviti da prirodne i druge nesreće ne poznaju bilo kakve granice te svakako posvetiti posebnu pažnju saradnji sa zemljama regiona kao i politici EU u oblasti civilne zaštite.⁶

³ Sun, Tzu, UMEĆE RATOVANJA, IP BABUN, Beograd, 2007. g., str. 12

⁴ Latinski izraz koji znači „zasnovan na zakonu“. Sa stajališta prava, u skladu s pravnim propisom ili pravnim poretkom. Označava postojanje pravnog stanja, koje može biti u neskladu sa stvarnim stanjem stvari. Npr. određena osoba posjeduje pravo vlasništva stvari, dok druga osoba stvarno posjeduje tu stvar i vrši vlasnička ovlaštenja i mimo volje vlasnika. Preuzeto sa: hr.wikipedia.org/wiki/De_iure, dana 22.01.2011. godine

⁵ Latinski izraz koji znači „činjenično“ ili „u praksi“. Obično se koristi kao suprotnost izraza „de iure“ kad se govori o pitanjima zakona, administracije ili pravila poput standarda koji se mogu naći u svakidašnjem životu, a stvorena su bez ili protiv pravila. Preuzeto sa: hr.wikipedia.org/wiki/De_facto, dana 22.01.2011. godine

⁶ Analizu “Politika EU u oblasti civilne zaštite” sačinio je istraživački tim Centra za sigurnosne studije uz projektnu podršku Instituta otvorenog društva (Open Society Institute). Dostupno na: www.msb.gov.ba, dana 17.05.2012. godine

1.2 Metodološki pristup radu

1.2.1. *Problem istraživanja*

U današnje vrijeme sve se više uviđa i ukazuje na značaj oblasti zaštite i spašavanja. Većina ljudi zna da je ona jedan vid posebne djelatnosti čiji je cilj organizacija i sprovođenje zaštite i spašavanja ljudi, njihovog života i zdravlja, lične imovine, kao i svih drugih materijalnih dobara od djelovanja raznih prirodnih i drugih nesreća. „ Inače, sam sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine je oblik pripremanja i učešća subjekata zaštite i spašavanja u reagiranju na katastrofe i velike nesreće, kao i organiziranje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagiranju na katastrofe i otklanjanju mogućih uzroka i posljedica katastrofa.

Pojam sistem zaštite i spašavanja je termin koji se ustalio u međunarodnoj komunikaciji u nedavnoj prošlosti, pa je tako postepeno našao svoju upotrebu i u Bosni i Hercegovini. Ova oblast je bila znatno poznatija u našem regionu kao sistem općenarodne odbrane i društvene samozaštite. Kako je ovaj termin napušten uz demokratske promjene koje su uslijedile, većina institucija koja djeluje u ovoj oblasti zadržala je u svojim nazivima samo pojam civilne zaštite.“⁷

U situaciji smo da se uvjerimo da prirodne i druge nesreće svake godine uzimaju svoj danak, prouzrokujući velike materijalne štete, ne birajući države, republike i regione. Na žalost, život i zdravlje ljudi su jedna od čestih posljedica prirodnih i drugih nesreća. Upravo navedene posljedice su i uzrok organizovanja ljudi s namjerom da se, preduzimanjem različitih aktivnosti, dovedu u stanje sigurnosti, a čijim će preduzimanjem uticati, kako na nastajanje i sprečavanje prirodnih i drugih nesreća, tako i na pravovremeno spašavanje ljudi i materijalnih dobara, uklanjanje nastalih šteta i saniranje stanja na pogođenom području. U velikom broju demokratski razvijenih zemalja država preuzima odgovornost za blagovremen i adekvatan odgovor nakon prirodnih i drugih nesreća, zbrinjavanje žrtava i blagovremeno pružanje pomoći u bilo kojoj vanrednoj situaciji na njenoj teritoriji.

⁷ Centar za sigurnosne studije - BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, juni 2010. g. str. 5

U skladu s navedenim, istraživački problem ovog rada je uloga Federalnog štaba civilne zaštite u prirodnim i drugim nesrećama u Bosni i Hercegovini od 1996. do danas, koji, kao operativno-stručno tijelo Federacije Bosne i Hercegovine, vrši operativno-stručne poslove koji se odnose na vođenje, koordiniranje i usmjeravanje akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih, kulturnih i drugih dobara od ratnih razaranja, prirodnih, tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća i opasnosti.

1.2.2. Predmet istraživanja

Polazeći od navedenog problema istraživanja, u ovom istraživanju koje je teorijskog karaktera, predmet istraživanja je uloga Federalnog štaba civilne zaštite u prirodnim i drugim nesrećama u Bosni i Hercegovini od 1996. do 2010. godine, koje je, kao krovno tijelo u Federaciji Bosne i Hercegovine zaduženo, između ostalog, i za koordinaciju aktivnosti i usklađivanje svih raspoloživih resursa u slučaju eventualnih većih nesreća ili katastrofa na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Koristeći dosadašnje vlastito iskustvo kao i iskustvo drugih zemalja, neophodno je neprestano raditi na izgradnji društva u kojem će svi građani imati svijest da je stvaranje jakog civilnog sektora kao odgovor na moguće katastrofe veoma bitan segment razvoja samog društva u kojem se nalazimo. U takvom društvu potrebno je stvoriti jaku, moćnu i organizovanu snagu čiji će prvenstveni zadatak biti odgovor na katastrofu, bilo da je ista izazvana ljudskim faktorom ili je u pitanju prirodna nesreća koja predstavlja ozbiljnu prijetnju stanovništvu.

Zbog toga je predmet istraživanja i mogućnost veće samostalnosti u kreiranju vlastite strategije razvoja kao i samostalnost u operativnim pripremama i njihovom provođenju, a sve u cilju osiguranja maksimalne sigurnosti pojedinaca, te zaštite života i zdravlja ljudi i materijalnih, kulturnih i drugih dobara i životne okoline u Federaciji Bosne i Hercegovine, te kako uloga Federalnog štaba civilne zaštite kao krovnog tijela u Federaciji BiH može doprinijeti jačanju povjerenja svih građana i tako pojačati njihovu sigurnost.

1.2.2.1. Kategorijalno-pojmovni sistem

S obzirom na složenost ove problematike javlja se potreba za definisanjem centralnih i kategorijalnih pojmova koji proizilaze iz naslovljene teme, a čime se ujedno osigurava teorijska osnova za ovo istraživanje. U tom pogledu, izvršit ćemo definisanje i pojmovnu analizu sljedećih pojmova:

- Bosna i Hercegovina,
- Federacija Bosne i Hercegovine,
- Federalna uprava civilne zaštite,
- Federalni štab civilne zaštite,
- Zaštita i spašavanje,
- Civilna odbrana,
- Civilna zaštita,
- Funkcije rukovođenja i komandovanja,
- Komandant,
- Štab civilne zaštite.

- Bosna i Hercegovina

„Bosna i Hercegovina zauzima geografski prostor u jugoistočnom dijelu Europe, odnosno na zapadnom dijelu Balkana. Površina joj je 51.129 km² s međunarodno priznatim granicama sa sjevera, zapada i juga. Od 1.545 km ukupne dužine granica Bosne i Hercegovine prema susjedima: dužina granice s Republikom Hrvatskom iznosi 941 km (od čega je 602 km kopnom i 339 km vodene granice), dužina granice prema Srbiji iznosi 337 km (od čega je 77 km suhozemne teritorije i 260 km vodenom teritorijom); dok prema Crnoj Gori iznosi 267 km (suhozemna granica iznosi 212 km, a vodena 55 km).

S aspekta zaštite i spašavanja relevantna su sljedeća polazišta: reljef, klima, hidrografija, vegetacija, komunikacije, stanovništvo, privredni razvoj, te prirodne i druge nesreće koje su prisutne na ovom prostoru, makar i u cikličnim intervalima.

Reljef Bosne i Hercegovine je raznovrstan i neujednačen. Nadmorska visina se kreće od 0 do 2386 m. Od morske površine prisutne su ravnice, doline, brda i planine. Prosječna nadmorska visina je 625 m. Bosna i Hercegovina je brdsko-planinska zemlja sa 80% teritorije koju čine brda i planine i 84% teritorije s nagibom od 13%.

Brdsko-planinski dio ispresijecan je kotlinama, klisurama, kanjonima rijeka i kraškim poljima. Planine se prostiru pravcem sjeverozapad – jugoistok u dužini 400 km od Velike Kladuše do Sutorine. Prema jugu planine se spuštaju strmo i terasasto, a prema sjeveru postepeno prelaze u ravnicu Lijeve polja, Posavine i Semberije.

Kraška oblast prostire se južno od linije Grmeč – Klekovača – Vitorog – Raduša – rijeka Rama – Neretva – planina Lebršnik. Između ovih planina prostiru se kraška polja: Livanjsko 380 km², Glamočko 133,5 km², Duvanjsko 120 km², Mostarsko 34 km², Nevesinjsko 17,4 km², Gatačko 57,2 km², Dabarsko 30 km² i Popovo polje 146 km², kao i zaravni Rudine 700 m i Humine 300 m nadmorske visine. Najviše planine između Une i Neretve jesu: Vijenac 1665 m, Šator 1872 m, Dinara 1913 m, Golija 1892 m, Cincar 2006 m, Vran 2074 m i Čvrsnica 2228 m. Između Neretve i crnogorske granice od sjevera prema jugu terasasto padaju planine: Prenj 2155 m, Crvanj 1921 m, Velež 1962 m i Bjelašnica 1867 m, Snježnica 1262 m, Sitnica 1419 m i Viduša 1328 m.

Planinska centralna oblast zahvata prostor na pravcu Vrnograče – Sanski Most – Banja Luka – rijeka Spreča – Zvornik. Najviše planine između Une i Sane jesu: Grmeč 1604 m, Sretica 1341 m i Klekovača 1961 m; između Sane i Vrbasa: Manjača 1239 m, Dimitar 1483 m, Vlašić 1943 m, i Vranica 2112 m, a između Bosne i Drine: Zvijezda 1360 m, Konjuh 1328, Javor 1406 m, Devetak 1417 m, Ozren 1532 m, Romanija 1629 m i Trebević 1629 m.

U jugoistočnom dijelu ove oblasti smještene su planine Bitovnja 1744 m, Ivan-planina 1502 m, Igman 1248 m, Bjelašnica 2067 m, Jahorina 1913 m, Visočica 1974 m, Treskavica 2088 m, Lelija 2032 m. Najveća ravnica prostire se uz rijeku Savu po širini 30-40 km. Posavina prema

jugu prelazi u niske planine: Prosaru 363 m, Motajicu 652 m, Vučjak 365 m i Trebovac 651 m, a na krajnjem jugu nalaze se: Kozara 978 m i Majeвица 915 m. Na visokim planinama nalaze se visoravni, kraške površine i prijevoji koji su teško prohodni ili potpuno neprohodni, što otežava ili onemogućava gašenje šumskih požara koji su vrlo česti.

Klima je specifična i veže se za tri područja: panonsko, planinsko i primorsko. Umjereno kontinentalna klima s planinskim odlikama prisutna je u višim predjelima na pravcu Oštreļ – Travnik – Sarajevo – Foča, a primorska klima zahvata područje Hercegovine do Mostara.

Hydrografska mreža Bosne i Hercegovine pripada jadranskom (26%) i crnomorskom slivu (74%). Najveće granične rijeke su: Sava i Drina, zatim Una, te Vrbas i Bosna, koje teku pravcem jug – sjever i ulijevaju se u rijeku Savu, a na jugu, rijeka Neretva utječe u Jadransko more. Jugozapadni dio Bosne i Hercegovine najsiromašniji je rijekama. U ovom i južnom dijelu najviše je ponornica. Najduža je Trebišnjica 93,8 km, zatim Šujica 44,4 km, Zalomka 42,6 km i Mušnica 37,7 km.

U brdsko-planinskom području rijeke u gornjem i srednjem toku su brze, a u donjem toku ulaze u ravnicu, sporije su, korita su plitka, ne mogu da prime veliku količinu vode od kiša i topljenja snijega, te izazivaju plavljenje plodnog zemljišta i usjeva, stambenih i privrednih objekata. Jezera se nalaze na planinama: Boračko jezero u podnožju Prenja, Veliko (gornje) i Malo (donje) jezero kod Jajca, Veliko i Crno jezero na Treskavici, Prokoško i Suho jezero na sjevernoj strani, Vranice, Šatorsko i Vranac na Šator planini, Blidinje jezero na najvišem vrhu Raduše.

Na rijekama Drini, Neretvi, Spreči, Vrbasu, Trebišnjici i Plivi izgrađene su brane i formirane velike hidroakumulacije. Najveća vještačka jezera su: Modračko (40 km²), Jablaničko (14 km²) i Zvorničko (8,1 km²).

Vegetaciju čine veliki šumski kompleksi, voćnjaci, vinogradi i makija. Bujna vegetacija štiti velike komplekse zemljišta od erozije i osigurava dovoljne količine dobre pitke vode. To su područja oštećena šumskim požarima koji se javljaju u nepristupačnim područjima.

Saobraćaj u Bosni Hercegovini odvija se na kopnu, na vodi i u zračnom prostoru.

Željeznička mreža je dugačka 1092 km, putna mreža je dobro razgranata i dugačka 20.500 km, ali je tek 2004. godine u saobraćaj pušteno prvih 11 km modernog autoputa (Jošanica -Podlugovi). Riječni saobraćaj odvija se na rijeci Savi i u donjem toku Neretve. Izlaz na rijeku Savu i na more omogućava dobru perspektivu povezivanja sa savremenim svijetom.

Prirodna bogatstva Bosne i Hercegovine leže u nalazištima gvozdene rude u Varešu i Ljubiji, olova i cinka u rejonu Srebrenice, boksita u području Mostara i Bosanske Krupe, Vlasenice i Jajca, gipsa u Donjem Vakufu i Volarima, kamene soli u rejonu Tuzle, lignita u Kreki, Mramoru i Dobrnji kod Tuzle, mrkog ugljena u Banovićima, Đurđeviku, Zenici i Kalesiji, bakra u rejonu Kreševa, Jajca i Bugojna, pirita u Bakovićima, barita kod Jajca, Gornjeg Vakufa, mangana u Čevljanovićima, antimona, kaolina, žive, hroma, magnezita, azbesta i dr.

Širom Bosne i Hercegovine prisutni su ostaci različitih kultura iz njene bogate historije.

To su stećci, nadgrobni spomenici nastali u vremenu od XIII do XVI stoljeća, a nalaze se na prostorima uz Jadransko more, u Posavini, uz rijeku Unu i i Drinu, u Srbiji, Hrvatskoj i Crnoj Gori. Matična im je oblast Bosna i Hercegovina u Radimlji, Olovu, Širokom Brijegu, Kupresu i Ljubuškom.“⁸

U Junu 2016. godine Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavila je rezultate popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine. U knjizi su objavljeni konačni rezultati popisa koji je proveden na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine i to u sve 142 opštine (FBiH 79 opština i RS 62 opštine) i Brčko Distriktu BiH.

Prema navedenom popisu u Bosni i Hercegovini je 3.531.159 stalnih stanovnika. 50,4% stanovnika čine žene dok muškarci čine 49,6% stanovnika. Najveći grad je Sarajevo s 275.524 stanovnika u četiri opštine. Slijede Banja Luka sa 185.042, zatim Tuzla sa 110.979 stanovnika, Zenica 110.663, Bijeljina 107.715 i Mostar sa 105.977 stanovnika.

⁸ Huseinbašić, Ćamil, UVOD U SISTEM CIVILNE ZAŠTITE BOSNE I HERCEGOVINE, Fakultet političkih nauka, GODIŠNJAK 2006, str. 428, 429 i 430

Po nacionalnosti, u Bosni i Hercegovini je 50,11% Bošnjaka 15,43% Hrvata i Srba 30,78%. Onih koji se nisu izjasnili je 0,77%.

- ***Federacija Bosne i Hercegovine***

„ Oblik državno-pravnog ustrojstva vlasti i transformacije političko-teritorijalne organizacije dijela teritorija (Republike) Bosne i Hercegovine sa većinskim bošnjačkim i hrvatskim stanovništvom i izraz ostvarivanja njihovih suverenih prava zajedno sa ostalim narodima i građanima Bosne i Hercegovine na dijelu teritorija transformiranoga u Federaciju. Nastala je na principima Vašingtonskog okvirnog sporazuma legitimnih političkih predstavnika bošnjačkog i hrvatskog naroda u (Republici) Bosni i Hercegovini od 1. marta 1994. godine i Bečkih sporazuma i dogovora sklopljenih tokom istog mjeseca, a sa osnovnim ciljevima očuvanja državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta (Republike) Bosne i Hercegovine, zaustavljanja rata i uspostave mira na području Federacije i čitave ove države, afirmacije i unapređivanja demokratske tradicije i dostignuća naroda koji žive na ovim prostorima, osobito sloboda i prava ljudi i građana, kao i demokratskih principa i tekovina koji proistječu iz Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Izjave i principa Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji usvojenih u Londonu kao i odluka Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda koje se odnose na bivšu Jugoslaviju. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine kojim se, na osnovama jednakopravnosti suverenih naroda i ravnopravnosti građana neovisno o njihovoj nacionalnoj, vjerskoj i drugoj pripadnosti, utemeljuju i konstituiraju uspostava i ustrojstvo Federacije, njene Oružane snage, ljudske slobode i prava, ustroj i podjela vlasti, i druga bitna pitanja njene opstojnosti i funkcioniranja usvojila je i promulgirala Ustavotvorna skupština Federacije Bosne i Hercegovine na konstituirajućoj sjednici održanoj 29. i 30. marta 1994. godine u Sarajevu. Kao najviši zakonodavni i organ vlasti Federacije ova je Skupština sastavljena od Predstavničkog doma i Doma naroda. Izvršnu vlast na razini Federacije ostvaruje Vlada, te predsjednik i potpredsjednik Federacije koji se periodično i naizmjenično u određenim razmacima biraju i smjenjuju iz reda dva konstitutivna naroda, i politički je predstavljaju u zemlji i u svijetu, a sudska vlast pripada pravosudnim organima (Ustavni i Vrhovni sud, Sud za ljudska prava i redovni sudovi). Za ostvarivanje i poštivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda brinu se i nadležni su ombudsmeni koji su kao posebna institucija postavljeni u ustavnopravnom

sistemu po uzoru na određeni broj zapadno-evropskih zemalja sa visoko razvijenom demokratskom tradicijom individualnih i kolektivnih prava ljudi i građana. Organizacija vlasti i teritorija temelji se, pored istaknutog, i na principima visoke dekoncentracije i decentralizacije na načelu trostepenosti od federalnog, preko kantonalnog do osnovnog ili općinskog nivoa. Teritorij Federacije čine teritoriji kantona (federalnih jedinica) i općina određenih na prirodno-geografskim, infrastrukturnim, komunikacijskim, etničkim i drugim kriterijima i principima. Nakon Dejtonskog sporazuma određen je i teritorij Federacije Bosne i Hercegovine, kao i teritorij srpskoga entiteta.“ (Beridan I., 2001:118-119)

- ***Federalna uprava civilne zaštite***

„ Upravna organizacija Vlade Federacije Bosne i Hercegovine fomirana Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj 48/99, 58/02, 19/03, 38/05, 2/06 i 8/06). Federalna uprava civilne zaštite u skladu sa zakonom vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene zakonom koji se odnose na: organizovanje, pripremanje i funkcioniranje civilne zaštite i službe osmatranja i uzbunjivanja, razradu plana upotrebe i djelovanja civilne zaštite, praćenje stanja priprema civilne zaštite uz predlaganje i poduzimanje mjera na unapređenju organizovanja i osposobljavanja civilne zaštite; izdavanje naredbi za upotrebu jedinica, službi, štabova i povjerenika civilne zaštite na provođenju mjera zaštite i spašavanja; organizovanje i praćenje realizacije obuke građana na provođenju samozaštite, organizovanje i koordinaciju provođenja mjera zaštite i spašavanja; donošenje plana okvirnih, ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i službi zaštite i spašavanja uz predlaganje i poduzimanje mjera na njihovoj popuni ljudstvom i materijalnim sredstvima, donošenje nastavnih planova i programa obuke struktura civilne zaštite; predlaganje programa zajedničkih i samostalnih vježbi i izradu elaborata za izođenje vježbi civilne zaštite; sve poslove prikupljanja podataka o minama i drugim neeksplozivnim ubojnim sredstvima (NUS-a) na teritoriji Federacije BiH sa održavanjem baze podataka o tome; izvođenje stručne obuke osoba za rada sa NUS-a; ugovaranje radova, nadzor nad izvođenjem i provjerom kvaliteta i prijem radova uklanjanja i uništavanja NUS-a, te neposredno uklanjanje i uništavanje NUS-a na poziv preko timova za hitne intervencije; pripremu propisa u oblasti civilne zaštite; predlaganje planova naučnoistraživačkih projekata iz

oblasti civilne zaštite i praćenje njihove realizacije, inspekcijski nadzor iz oblasti civilne zaštite; vođenje propisanih evidencija i vršenje drugih poslova iz ove oblasti, utvrđene odgovarajućim federalnim zakonom.

Federalna uprava civilne zaštite koordinira aktivnosti civilne zaštite putem službi civilne zaštite u općinama i uprava civilne zaštite u kantonima.

Za poslove iz ovog djelokruga i stanje u oblasti civilne zaštite Federalna uprava je odgovorna Vladi Federacije Bosne i Hercegovine.“ (Husejnbašić Ć.,2004:52-53)

- ***Federalni štab civilne zaštite***

„ Operativno-stučni organ Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja, pri čemu vrši sljedeće poslove:

- odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite i raspoređuje ih na ugrožena područja;
- naređuje provođenje mjera spašavanja i određuje snage i sredstva za njihovo provođenje,
- usmjerava, koordinira i rukovodi akcijama spašavanja,
- rješava sva pitanja koja se pojave u toku zaštite i spašavanja,
- naređuje kantonalnim i općinskim štabovima civilne zaštite i službama zaštite i spašavanja, koje formira Vlada Federacije BiH da se uključe u aktivnosti zaštite i spašavanja,
- naređuje angažiranje snaga i sredstava s jednog kantona na ugroženo područje drugog kantona,
- naređuje angažiranje snaga i sredstava sa područja Federacije BiH na ugroženo područje Republike Srpske...,
- po zahtjevu državnih organa angažira snage i sredstva civilne zaštite Federacije BiH u pomoći drugim državama na saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća.

Komandanta, načelnika i članove Federalnog štaba civilne zaštite imenuje Vlada Federacije BiH. Federalni štab civilne zaštite aktivira se po potrebi, nakon što Vlada Federacije BiH proglasi stanje prirodne ili druge nesreće, u neposrednoj ratnoj opasnosti i ratu.“ (Husejnbašić Ć.,2004:53)

Federalni štab civilne zaštite osnovan je Uredbom o Federalnom štabu civilne zaštite⁹ čija je nadležnost i način ostvarivanja funkcije opisan u članu 2. navedene Uredbe.

- ***Zaštita i spašavanje***

„ Po odredbama Okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini „ oblik je pripremanja i učešća nosilaca poslova i zadataka zaštite i spašavanja u odgovoru na prirodne i druge nesreće“. („Službeni glasnik BiH,, broj:50/08). Najširi je podsistem sistema nacionalne sigurnosti, odnosno sigurnosti države, i obuhvata Civilnu zaštitu.“ (Huseinbašić S., 2008:15)

- ***Civilna odbrana***

„ Širi pojam od civilne zaštite. Civilna odbrana je dio sigurnosnog sistema države koji se bavi odbranom, zaštitom i spašavanjem stanovništva, materijalnih, kulturnih i drugih dobara od svih vrsta opasnosti prirodnog i antropološkog porijekla, te stvaranjem uvjeta za normalan život i rad na postradalom području, učešćem civilnog stanovništva u neoružanim oblicima otpora agresoru i stvaranju uvjeta za ukupnu odbranu i zaštitu. Civilnu odbranu sačinjavaju: Civilna zaštita, osmatranje i uzbunjivanje, veze rukovođenja, organi, privredna društva i druga pravna lica i službe, te planiranje i edukacija.“ (Husejnbašić Ć, 2004:24)

- ***Civilna zaštita***

„ Dio sistema zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih i drugih dobara od opasnosti prirodnog i antropološkog porijekla u miru i ratu. Geneza nastanka civilne zaštite vezuje se za čovjeka i njegovu borbu za opstanak u prirodi i s prirodom. Kao organizacija i kao sistem počela se uspostavljati u evropskim državama nakon Prvog svjetskog rata u kojem su prvi put masovno upotrijebljeni bojni otrovi, artiljerija i avijacija. Prenošenjem borbenih djelovanja s fronta na pozadinu značajno je porastao broj poginulog civilnog stanovništva u odnosu na vojnike. U bivšoj SFRJ civilna zaštita je nastala 1948. godine kao aktivost i kao organizacija Protivavionske zaštite (PAZ). Od tada do raspada bivše SFRJ mijenjala je naziv i resore u bivšoj vladi kao dio

⁹ „Službene novine Federacije BiH“, br. 54/03, 38/06, 74/07 i 63/11

sistema općenarodne odbrane i društvene samozaštite, kao strategijska komponenta toga sistema.“ (Husejnbašić Ć., 2004:24-25)

Funkcije rukovođenja i komandovanja

„ Utvrđene su prema međunarodnoj, općeprihvaćenoj podjeli i sastoje se od pet međusobno ovisnih elemenata: planiranje, organiziranje, komandovanje, koordinacija i kontrola...“(Husejnbašić Ć.,2004:55-56)

- Komandant

„ Funkcija starješine koji rukovodi štabom civilne zaštite. Prilikom donošenja naredbi za upotrebu snaga civilne zaštite, komandantu pomažu članovi štaba, zaduženi za pojedina stručna pitanja iz njegove nadležnosti.“(Husejnbašić Ć.,2004:55-56)

- Štab civilne zaštite

„ Operativno-stručni organ koji se obrazuje u preduzeću, općini, kantonu/regiji i u državi. Osnovi zadaci štabova civilne zaštite na svim nivoima organiziranja su: praćenje i procjenjivanje stanja na teritoriji vezano za ugrožavanje ljudi, materijalnih, kulturnih i drugih dobara, utvrđivanje organizacijske strukture jedinica, povjerenika i štabova civilne zaštite, izrada i ažuriranje planova zaštite i spašavanja, upotreba i organiziranje funkcioniranja svih elemenata sistema, organiziranje i praćenje obuke i vježbi struktura zaštite i spašavanja, osposobljavanje građana za ličnu i uzajamnu zaštitu i za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja. U uvjetima prirodnih i drugih nesreća i u ratu, rukovodi akcijama zaštite i spašavanja. Štab civilne zaštite ima komandanta, načelnika i određen broj pomoćnika. Odgovoran je organu koji ga je formirao.“(Husejnbašić Ć.,2004:158)

1.2.3. Ciljevi istraživanja

1.2.3.1. Naučni cilj istraživanja

„ Naučni ciljevi su zadati nivoi naučnog saznanja koji se namjeravaju ostvariti naučnim istraživanjem i koji će biti sadržani u rezultatima istraživanja.“ (Termiz Dž.,2003:170)

Kao osnovni naučni cilj u ovom radu javlja se deskripcija pojave. Naučno istraživanje je osiguralo pouzdane informacije, te dodatno i prošireno upoznavanje ove problematike. Također je analizirana sadašnja uloga Federalnog štaba civilne zaštite s aspekta sigurnosti građana i njihove imovine.

Provođenje istraživanja, prikupljanje podataka i njihova analiza imalo je za cilj da ukažu na mogućnost konkretnih rješenja koji će doprinijeti jačanju uloge Federalnog štaba civilne zaštite, s tim da nauka treba da obezbjedi određene metode i tehnike koje bi bile od velikog značaja za društvo s ciljem povećanja sigurnosti građana, jačajući ulogu Federalnog štaba civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Također je analizirana i objašnjena problematika uspostavljanja, organizacije i funkcionisanja Federalnog štaba civilne zaštite od 1996. do 2010. godine, te analizirano političko ustrojstvo Federacije Bosne i Hercegovine, kao i normativno-pravna dokumenta u Federaciji Bosne i Hercegovine s ciljem adekvatne zaštite ljudi i materijalnih dobara prije, za vrijeme i nakon ratnih razaranja, prirodnih, tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća i opasnosti.

1.2.3.2. Društveni cilj istraživanja

„ ... Društveni ciljevi nisu kodifikovani i klasifikovani i ako oni predviđaju i obavezuju istraživanje da svojim rezultatom obezbjedi određenu svrsishodnost i društvenu, vannaučnu upotrebljivost bez obzira na njihov doprinos nauci.“(Termiz Dž.,2003:174)

Društveni cilj ovog rada ukazuje na trenutnu veličinu uloge Federalnog štaba civilne zaštite i njegov značaj na sigurnost građana i imovine, kao i na društvo u cjelini, te potrebu da, u cilju što veće efikasnosti, eventualno otkrije neka nova, bolja rješenja.

Znači, kao cilj je postavljeno i obezbjeđivanje pouzdanih i relevantnih informacija o trenutačnom činjeničnom stanju na osnovu kojih će se poduzeti konkretne aktivnosti koje je doprinijelo da se uloga i značaj Federalnog štaba civilne zaštite poboljša i podigne na veći nivo.

Društveni cilj je i da se podigne svijest građana Federacije Bosne i Hercegovine o mogućim prirodnim i drugim nesrećama, prevenciji istih, te angažovanje i spremnost društva na adekvatan odgovor, ukoliko do njih dođe. Podizanjem svijesti građana utičemo direktno na sprečavanje i nastajanje prirodnih i drugih nesreća ili ublažavanje posljedica, kao i na spašavanje ljudi i materijalnih dobara za vrijeme prirodne ili druge nesreće, kao i na saniranje stanja na području koje je pogođeno nesrećom.

Takođe je veoma važno napomenuti da je bitan društveni cilj skretanje pažnje vlasti i društva u cjelini na mišljenja novih generacija u vezi uloge Federalnog štaba civilne zaštite.

1.2.4. Sistem hipoteza

1.2.4.1. Generalna hipoteza

Imajući u vidu problem, predmet i ciljeve istraživanja, generalna hipoteza je glasila: ***Federalni štab civilne zaštite ima najznačajniju ulogu u rukovođenju snagama i sredstvima civilne zaštite u prevenciji, reagovanju i ublažavanju posljedica od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine.***

1.2.4.2. Izvedbene hipoteze

Na osnovu generalne hipoteze postavljene su sljedeće izvedbene hipoteze:

- Potreba za Federalnim štabom civilne zaštite nametnuta je političkim ustrojstvom Federacije Bosne i Hercegovine;
- Rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine regulisano je obaveznim postojanjem štabova na svim nivoima vlasti;
- Uloga Federalnog štaba civilne zaštite u prirodnim i drugim nesrećama u Federaciji Bosne i Hercegovine od ključnog je značaja u fazama pripreme, operativnog i asanacionog djelovanja;

- Nivo saradnje sa Civilnom zaštitom RS i Civilnom zaštitom Distrikta Brčko od velike je važnosti za sigurnost života ljudi i njihove imovine na području cijele BiH.

1.2.5. Metode istraživanja

Imajući u vidu teorijsko-empirijski karakter ovog rada, kao dokaz generalnoj hipotezi i izvedbenim hipotezama korišteno je više metoda, i to:

- **Opšte naučne metode**
 - ❖ Komparativna metoda i
 - ❖ Hipotetičko-deduktivna metoda.
- **Osnovne naučne metode**
 - ❖ Analitičko-sintetička metoda
- **Metode prikupljanja podataka**
 - ❖ Metoda analize sadržaja

1.2.6. Naučna i društvena opravdanost istraživanja

1.2.6. 1. Naučna opravdanost istraživanja

Naučna opravdanost istraživanja imala je za cilj da se naučnim metodama i tehnikama istraži uočena pojava i da doprinese proširenju i primjenjivosti uloge Federalnog štaba civilne zaštite u sistemu zaštite i spašavanja u Bosni i Hercegovini.

Ukazivanjem na konkretna rješenja koja su doprinijela jačanju uloge Federalnog štaba civilne zaštite značajno se pridonijelo i boljem naučnom poznavanju ovog problemskog sadržaja, s tim da nauka konstantno treba da obezbjedi određene metode i tehnike koje bi bile od velikog značaja za društvo s ciljem povećanja sigurnosti građana, pri tom jačajući ulogu Federalnog štaba civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Naučna opravdanost istraživanja kao rezultat ovog istraživanja značajno širi teorijske osnove sadašnje uloge Federalnog štaba s aspekta sigurnosti građana i njihove imovine i kao takva daje svoj doprinos sveukupnom fondu naučnih saznanja o Federalnom štabu civilne zaštite.

1.2.6.2. Društvena opravdanost istraživanja

Društvena opravdanost istraživanja je bazirana na potencijalnom doprinosu Federalnog štaba civilne zaštite i njegovom značaju na sigurnosti građana i njihove imovine, kao i na društvu u cjelini.

U cilju što veće efikasnosti, ovo istraživanje otkriva neka nova, bolja rješenja i doprinosi, ne samo boljem razumijevanju uloge Federalnog štaba civilne zaštite nego i podizanju svijesti građana Federacije Bosne i Hercegovine i BiH o mogućim prirodnim i drugim nesrećama, prevenciji istih, te angažovanju i spremnosti društva na adekvatan odgovor, ukoliko do njih dođe. Time ćemo direktno uticati na sprečavanje i nastajanje prirodnih i drugih nesreća ili ublažavanje posljedica, kao i na spašavanje ljudi i materijalnih dobara za vrijeme prirodne ili druge nesreće i saniranje stanja na području koje je pogođeno nesrećom.

1.2.7. Vremensko i prostorno određenje istraživanja

1.2.7.1. Vremensko određenje istraživanja

Istraživanje obuhvata period od 1996. godine do kraja 2010. godine, te period nakon 2010. godine do danas.

1.2.7.2. Prostorno određenje istraživanja

Prostorno određenje istraživanja je bazirano na teritoriji Bosne i Hercegovine, kao i na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Prvi dio

1. NASTANAK I ISTORIJSKI RAZVOJ CIVILNE ZAŠTITE U BOSNI I HERCEGOVINI

1.1. *Nastanak civilne zaštite*

U vremenu od postanka čovječanstva postoji i čovjekova borba s prirodom i borba za opstankom. Veoma brzo čovjek je shvatio da u prirodi postoje različite opasnosti na koje ne može uticati ali da može poduzeti i preventivne i operativne mjere kako bi ublažio njihove posljedice i dao doprinos svojoj sopstvenoj zaštiti, zaštiti drugih kao i zaštiti svojih i tuđih materijalnih dobara. Na svom putu čovjek se štitio na različite načine a borba koju je poduzimao doprinijela je razvoju sredstava za rad i sredstava koja će mu pomoći u borbi za opstanak tako da u tom smislu možemo smatrati da civilna zaštita postoji koliko i čovjek. „Ne ulazeći u dalju prošlost početka međunarodno-pravnog uređenja i humanizacije rata, u kojem nalazimo ishodišta razvoja Civilne zaštite, pred sam kraj XIX stoljeća javljaju se 1883. godine obrazovanjem Međunarodnog komiteta Crvenog križa u Ženevi. Tu su doneseni i prvi međunarodni propisi, među kojima je Odluka o utvrđivanju sile zaštitnice i njenih supstituta, a 1907. godine Haški pravilnik koji je također, tretirao ova pitanja.

Rat kao sredstvo sile i nasilja, prvi put je osuđen i zabranjen Paktom Društva naroda 28. aprila 1919. godine i Brijan-Kelogovim paktom (Pariškim ugovorom) 1928. godine.

Društvo naroda je prva međunarodna organizacija država, koja je imala zadatak da se zalaže za očuvanje mira u svijetu i da sve sporove među državama rješava mirnim putem. Njeni osnivači bile su sile pobjednice iz Prvog svjetskog rata.“ (Huseinbašić Ć., 2007:26)

Međutim, sistematičnost i organizovanost civilne zaštite u pravom smislu nastaje u državama Evrope za vrijeme i nakon Prvog svjetskog rata. U ratu u kojem su prvi put masovno upotrijebljeni avijacija, teška artiljerija i bojni otrovi a borbena djelovanja se prenosila na pozadinu i u gradove, desilo se da je umnogome porastao broj nastradalog civilnog stanovništva u odnosu na vojnike.

To je rezultiralo time da se evropske zemlje učinile značajan pomak na izgradnji sistema civilne odbrane/zaštite, u prvom redu Engleska (1924. godine) i bivši SSSR¹⁰ (1926. godine) koje su nakon Prvog svjetskog rata formirale prve organizacije civilne odbrane/zaštite.

1. 2. Nastanak civilne zaštite na području Bosne i Hercegovine

U novijem istorijskom razdoblju sudbina Civilne zaštite Bosne i Hercegovine (XX vijek) bila je vezana za nastanak, trajanje i raspad jugoslovenske države. U periodu između dva svjetska rata Bosna i Hercegovina je bila sastavni dio Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Kako navodi Huseinbašić (2007:73) „Razvoj Civilne zaštite na prostorima bivše SFRJ počeo je između dva svjetska rata, u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS) 1932. godine.“. Neki pomaci u odnosu na druge zemlje su bili evidentni ali uopšteno gledajući stanje u tadašnjoj civilnoj zaštiti je bilo dosta nepovoljno i nezadovoljavajuće i razvijalo se kako je tadašnji društveni sistem određivao, što je trajalo do početka Drugog svjetskog rata i nestanka Kraljevine SHS.

„Prema Vojnoj enciklopediji, prve službe obaveštavanja i zaštite formiraju se između dva svetska rata, pa je i Kraljevina Jugoslavija među prvih sedam zemalja koje su ovo pitanje zakonski regulisale. Ministarstvo vojske i mornarice izdalo je 1932. godine Opšte uputstvo za rad u cilju odbrane zemlje u slučaju neprijateljskog napada iz vazduha, a Vlada je 1939. donela Uredbu o zaštiti od vazdušnih napada. U januaru 1940. doneta je Uredba o komandi teritorijalne vazdušne odbrane u čijem se sastavu, pored Komande protivavionske odbrane, nalazila Direkcija za pasivnu zaštitu. Tako postavljena organizacija bila je do aprila 1941. samo delimično sprovedena. Radi pripreme stanovništva za zaštitu od napada iz vazduha bilo je izdato više popularnih publikacija, a izlazio je i časopis "Vazdušna odbrana". U Jugoslaviji prilikom napada nemačke avijacije u aprilu 1941. Civilna zaštita nije došla do izražaja jer je, usled opšte nespremnosti državnog i vojnog aparata za odbranu zemlje, već prvih dana bila razbijena.“¹¹

¹⁰ Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika (često zvan i Sovjetski Savez) je država nastala 1922. godine na prostoru Carske Rusije pod vođstvom Vladimira Iljiča Lenjina i Komunističke partije, nestala 1991. godine. Preuzeto sa: <http://bs.wikipedia.org/wiki>, dana 15.02.2011. godine

¹¹ Darinka Mihajlović, Suzana Anđelović, Marko Kostadinović, Vladimir Lambić, koordinator istraživanja: Zoran Majdin, NASLOV: Svašta nas može iznenaditi, Časopis VREME, broj 757, 07.07.2005. g., Preuzeto sa: <http://www.vreme.rs>, dana 15.02.2011. godine

Slabost tadašnje organizacije civilne zaštite potvrđuje Grozdanić (1964:124) koji navodi da se tadašnja Civilna zaštita formirala neplanski, bez napora i sredstava „ ... tako da je bila potpuno nespremna da odgovori svojoj nameni u početku rata. To se najbolje pokazalo za vreme bombardovanja Beograda 6. aprila 1941. godine, kada je naša civilna zaštita potpuno zatajila, pa se čak nije ni osetilo njeno postojanje.“

1.3. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1941.-1945. godine

Iako je za vrijeme Drugog svjetskog rata od 1941.-1945. godine postojao niz aktivnosti koje su poduzimali lokalni organi vlasti u cilju zaštite civila i ranjenika, ne možemo reći da je u tom periodu postojala zvanična organizacija čiji bi prevashodan zadatak bio zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara. Sve aktivnosti koje su poduzimane u cilju zaštite stanovništva, spašavanja ranjenika, evakuacije ljudi, stoke, materijalnih dobara i dr. poduzimane su više kao snalaženje samog lokalnog stanovništva u datom vremenu i prostoru nego kao organizovane aktivnosti civilne zaštite.

1.4. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1946.-1992. godine

Čak i nakon završetka Drugog svjetskog rata trebalo je vremena da se formira i organizuje prvi oblik ili preteča današnje Civilne zaštite. Zbog stečenog iskustva u ratu, kao i ubrzanog razvoja ratne tehnike, organizovanje civilne zaštite je dobilo na značaju. „ Oslobađanjem zemlje i stvaranjem vlasti Demokratske Federativne Jugoslavije (DFJ) i Federativne Narodne Republike Jugoslavije (FNRJ), pri Državnom ministarstvu unutarnjih poslova 1948. godine formirano je Odjeljenje protuavionske zaštite (PAZ). To je prvi oblik državne organizacije za zaštitu i spašavanje u novooslobođenoj državi, prvi oblik kasnije organizacije Civilne zaštite.“¹². Nastanak Odjeljenja protuavionske zaštite (PAZ) je vrlo specifičan zbog postojanja mogućnosti novih sukoba sa SSSR-om i Italijom. Međutim, vrlo brzo je donešena Uredba o protuavionskoj zaštiti nakon čijeg donošenja je Državno ministarstvo unutarnjih poslova preuzelo sve poslove koji su vezani za protuavionsku zaštitu stanovništva.

¹² Huseinbašić, Ćamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str 74

Zbog novonastale situacije, bojazni od nastanka novih sukoba u zemlji koja se još nije ni počela oporavljati od rata i moguće intervencije SSSR-a i država koje su potpisale Rezoluciju Informbiroa, kako navodi Huseinbašić (2007:74) „ ... intenzivirana je uspostava organizacije PAZ i provođenje masovne obuke stanovništva a po stambenim zgradama i drugim javnim objektima priprema prostorija za sklanjanje i provođenje osnovnih postupaka na samozaštiti građana.“

Zbog širenja poslova i aktivnosti, Vlada FNRJ je 1953. godine Odjeljenje protuavionske zaštite preimenovala u Civilnu zaštitu. Godine 1962. donešen je Zakon nakon kojeg je Državni sekretarijat za narodnu odbranu preuzeo opšte rukovođenje civilnom zaštitom. Tri godine kasnije, tačnije 1965. godine stupa na snagu Zakon o narodnoj odbrani kojim je preciznije regulisano opšte rukovođenje Civilnom zaštitom na svim nivoima (od saveznog do opštinskog nivoa) kao i osnivanje štabova Civilne zaštite.

U periodu od 1969.-1992. godine donesen je niz dokumenata koji su na direktan ili indirektan način modifikovali sistem Civilne zaštite. Jedni od najznačajnih su svakako Zakon o narodnoj odbrani iz 1969. godine, zatim Smjernice o odbrani SFRJ iz 1972. godine kao i Zakon o narodnoj odbrani iz 1974. godine koji je stvorio mogućnost za donošenje Doktrinarnih načela Civilne zaštite. „...Smatralo se da je najveća vrijednost Doktrinarnih načela to što se Civilna zaštita proglašava osnovnom snagom zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i da je po ulozu, namjeni i zadacima “strategijska komponenta opštenarodne odbrane““.¹³ Dokument koji je svakako svojom snagom uticao na dalji razvoj i napredak Civilne zaštite u ovom periodu donešen je pod nazivom Politika i ciljevi razvoja Civilne zaštite 1975.-1985. godine (usvojilo ga Predsjedništvo SFRJ 1975. godine).

Bitno je napomenuti i donošenje Zakona o opštenarodnoj odbrani 1982. godine a potom i donošenje Zakona o društvenoj samozaštiti nakon kojeg je Civilna zaštita trebala funkcionisati kao odbrambeno-zaštitna organizacija s ciljem obezbjeđivanja kontinuiranog i nesmetanog razvoja socijalističkog samoupravljanja.

¹³ Huseinbašić, Čamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str. 75

Svjesni značaja civilne zaštite koji ona ima u pripremama za odbranu zemlje i činjenice da je ona, u to vrijeme, bila najmasovniji oblik organizovanja, pripremanja i učešća radnih ljudi i građana, tadašnjih OOUR-a, MZ-a, SIZ-a, DPO-a i zajednica u zaštiti i spašavanju građana i materijalnih dobara, u tadašnjem društvu otpočinje proces čiji je cilj bio prevazilaženje dotadašnjih slabosti kao i odgovornije i organizovanije rješavanje ključnih problema u oblasti civilne zaštite. Zaštita i spašavanje stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara, prirodne sredine i opštih potencijala društva od ratnih razaranja i njegovih posljedica, elementarnih i drugih nepogoda postala je stalna obaveza svih društvenih subjekata (oružane snage, društveni organi i organizacije, institucije i pojedinci). Posebnu ulogu u svemu navedenom je imala civilna zaštita kao element samozaštite i organizovane zaštite.

Bitno je naglasiti da je zakonsko regulisanje društvene samozaštite u SFRJ stavljeno u nadležnost republika i pokrajina. Jedno vrijeme je SR Bosna i Hercegovina bila jedina republika koja je donijela Zakon o samoupravnoj radničkoj unutrašnjoj kontroli. „Ustav Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u članu 114. prihvata odredbe o samoupravnoj radničkoj kontroli iz člana 107. Ustava SFRJ, a u članu 183. odredbe o dužnosti građana u društvenoj samozaštiti iz člana 173. Ustava SFRJ. U članu 263. tač. 16. Ustav SR BiH propisuje da je dužnost opštine da organizuje i obezbeđuje društvenu samozaštitu.“¹⁴

„Dakle, nastankom četiri države na tlu bivše SFRJ sa međunarodnim subjektivitetom nestala je SFRJ, kao međunarodno-pravni subjekt, prestalo je djelovanje njenih propisa i sve što je imalo državni karakter. Nestao je sistem općenarodne odbrane i društvene samozaštite, nestala je i Civilna zaštita, kao strategijska komponenta tog sistema.

U novopriznatoj Republici Bosni i Hercegovini prestalo je djelovanje jedinstvenih propisa. Civilna zaštita se raspala de iure i de facto.“¹⁵

¹⁴ N. Najman, dr. Velizar, DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA, Novinsko-izdavačka ustanova SLUŽBENI LIST SFRJ, Beograd 1976.g., str. 105

¹⁵ Huseinbašić, Čamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str 128 i 129

1.5. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1993.-1996. godine

Na sjednici Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine (RBiH) koja je održana 20. maja 1992. godine usvojena je Uredba sa zakonskom snagom o odbrani. Stupanjem na snagu ove Uredbe uspostavljena je Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini u sastavu Ministarstva odbrane Republike Bosne i Hercegovine. Međutim, ovo su bila izuzetno teška vremena za građane Bosne i Hercegovine tako da je i Civilna zaštita morala da djeluje u izuzetno teškim uslovima. U ratu koji je zadesio građane Bosne i Hercegovine u periodu od 1992.-1995. godine teško su kršene odredbe Ženevske konvencije kao i Dopunskog protokola iz 1977. godine, pogotovo kada je riječ o statusu pripadnika Civilne zaštite. Pripadnici Civilne zaštite su doživljavali da se dejtvuje prema njima iako su, vidno obilježeni pripadajućim znakovima Civilne zaštite, učestvovali u gašenju požara, evakuaciji ranjenih i spašavanju materijalnih dobara. Bila su to teška vremena za civilnu zaštitu Republike BiH. „Djelovala je bez pravne zaštite. Po pripadnicima, objektima, saobraćajnotransportnim i drugim sredstvima bilo je ciljanih borbenih djelovanja. Civilnoj zaštiti dodijeljivani su zadaci koji nisu u djelokrugu njenih zadataka, koje drugi organi nisu izvršavali zbog subjektivnih slabosti ili su bili u zoni borbenih djelovanja.“¹⁶

Iako je odmah po osnivanju morala da djeluje u ratnim uslovima sa oslabljenom personalnom popunjenošću, bez ikakvih materijalno-tehničkih sredstava i opreme, bez oznaka i uniforme uvijek se vodilo računa o poštivanju međunarodnih obaveza i odredbi međunarodnog humanitarnog prava. „ Imajući u vidu sve ove okolnosti: što su donešeni domaći propisi o Civilnoj zaštiti, što je RBiH uključena u međunarodno-pravni sistem i što je uskladila ponašanje sa ovim propisima, što je prihvaćen Ustav Međunarodne organizacije Civilne odbrane, BiH je postala punopravni njen član od aprila 1994. godine.“¹⁷ Naime, na konferenciji ICDO¹⁸ koja je održana u Amanu od 03.-05.04.1994. godine, BiH je primljena u članstvo ICDO kao 43 punopravna članica. Prethodno je Predsjedništvo BiH obezbjedilo međunarodnopravni okvir za djelovanje civilne zaštite u skladu s Dopunskim protokolom uz Ženevske konvencije iz 1977.

¹⁶ Huseinbašić, Čamil, UVOD U SISTEM CIVILNE ZAŠTITE BOSNE I HERCEGOVINE, Fakultet političkih nauka, GODIŠNJAK 2006, str. 433

¹⁷ Huseinbašić, Čamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str 132

¹⁸ International Civil Defence Organization (Međunarodna organizacija civilne odbrane (zaštite))

godine na način da je prihvatilo i ratificiralo trideset akata međunarodnog ratnog i humanitarnog prava.

Stupanjem na snagu Uredbe sa zakonskom snagom o odbrani uspostavljena je Vojna i Civilna odbrana u Republici Bosni i Hercegovini. „Civilna odbrana je imala sljedeće elemente:

Shema 1. Sistem Civilne odbrane RBiH 1992. godine¹⁹

Civilna zaštita za vrijeme ratnih dejstava na području Bosne i Hercegovine bila je specifična i složena. U periodu od 1992.-1995. godine, na području Bosne i Hercegovine postojale su i djelovale tri vojske. Bosna i Hercegovina je faktički bila podijeljena na tri zone a civilne zaštite koje su postojale u tim zonama nisu imale međusobnu komunikaciju.

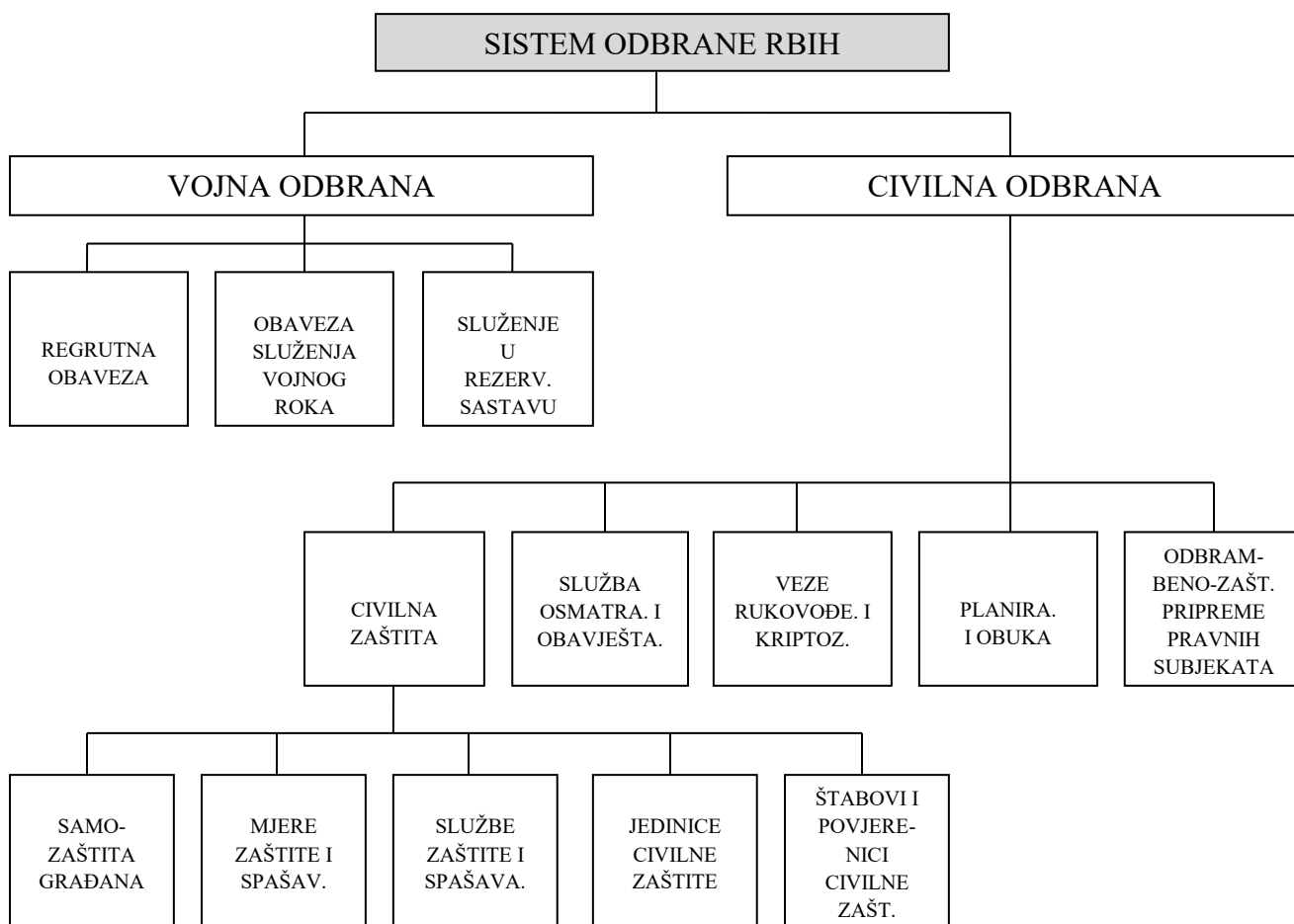
U zoni koju je pokrivala tadašnja Republika Srpska postojao je sistem Civilne zaštite, koji je organizaciono predstavljao sistem predratne Civilne zaštite Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine (SR BiH). Zona koju je kontrolisalo Hrvatsko vijeće odbrane (HVO) nije imala posebnu organizaciju Civilne zaštite.

Zona koju je pokrivala Armija Republike Bosne i Hercegovine imala je uspostavljenu potpuno novu organizaciju u skladu sa Uredbom sa zakonskom snagom o odbrani a ta Uredba je sistem odbrane Republike Bosne i Hercegovine podijelila na Vojnu i Civilnu odbranu.

¹⁹ Huseinbašić, Čamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str. 35 i 36

Doprinos pripadnika civilne zaštite za vrijeme ratnih dejstava ljudima koji su se zatekli u nevolji bez obzira na pol, vjersko ili etničko porijeklo je zaista nemjerljiv. Njihova briga za spašavanje ranjenih, postradalih, izbjeglica te snabdijevanje lokalnog stanovništva hranom, odjećom i sanitetskim materijalom rezultirala je veoma često gubitkom života i zdravlja njih samih.

Na izazove koji su se našli pred njima Civilna zaštita Republike BiH je odgovorila krajnje profesionalno i zahvaljujući hrabrosti svojih pripadnika doprinijela da stradanje civilnog stanovništva za vrijeme ratnih razaranja bude što manje.

Shema 2. Pozicija Civilne zaštite u sistemu odbrane RBiH²⁰

²⁰ Huseinbašić, Čamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str. 131

1.6. *Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 1997.-2005. godine*

Mirovnim pregovorima vođenim od 1. do 21. novembra 1995. godine u zračnoj vojnoj bazi Rajt-Peterson u Dejtonu, država Ohajo u SAD postignut je Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini. Predsjednici država Republike Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Savezne Republike Jugoslavije, Republike Srbije i ovlašteni svjedoci međunarodne zajednice Europske unije, Republike Francuske, Savezne Republike Njemačke, Ruske Federacije, Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije, Irske i SAD potpisali su 21. novembra 1995. godine u Parizu, Francuska. Bosna i Hercegovina, prema ovom sporazumu, je međunarodno priznata, suverena i nezavisna država sa dva entiteta: Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska. Međunarodne vojne snage za implementaciju (IFOR) formirane su i upućene za uspostavu mira i provođenje Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.²¹ Sadržaj ovog sporazuma čine sljedeći aneksi:

Aneks 1-A – Vojni aspekt mirovnog sporazuma,

Aneks 1-B – Regionalna stabilizacija,

Aneks 2 – Granice između entiteta,

Aneks 3 – Izbori,

Aneks 4 – Ustav,

Aneks 5 – Arbitraža,

Aneks 6 – Ljudska prava,

Aneks 7 – Izbjeglice i raseljena lica,

Aneks 8 – Komisija za zaštitu narodnih spomenika,

Aneks 9 – Javne korporacije Bosne i Hercegovine,

²¹ Huseinbašić, Čamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str. 132

Aneks 10 – Civilna implementacija, i

Aneks 11 – Međunarodne policijske snage.²²

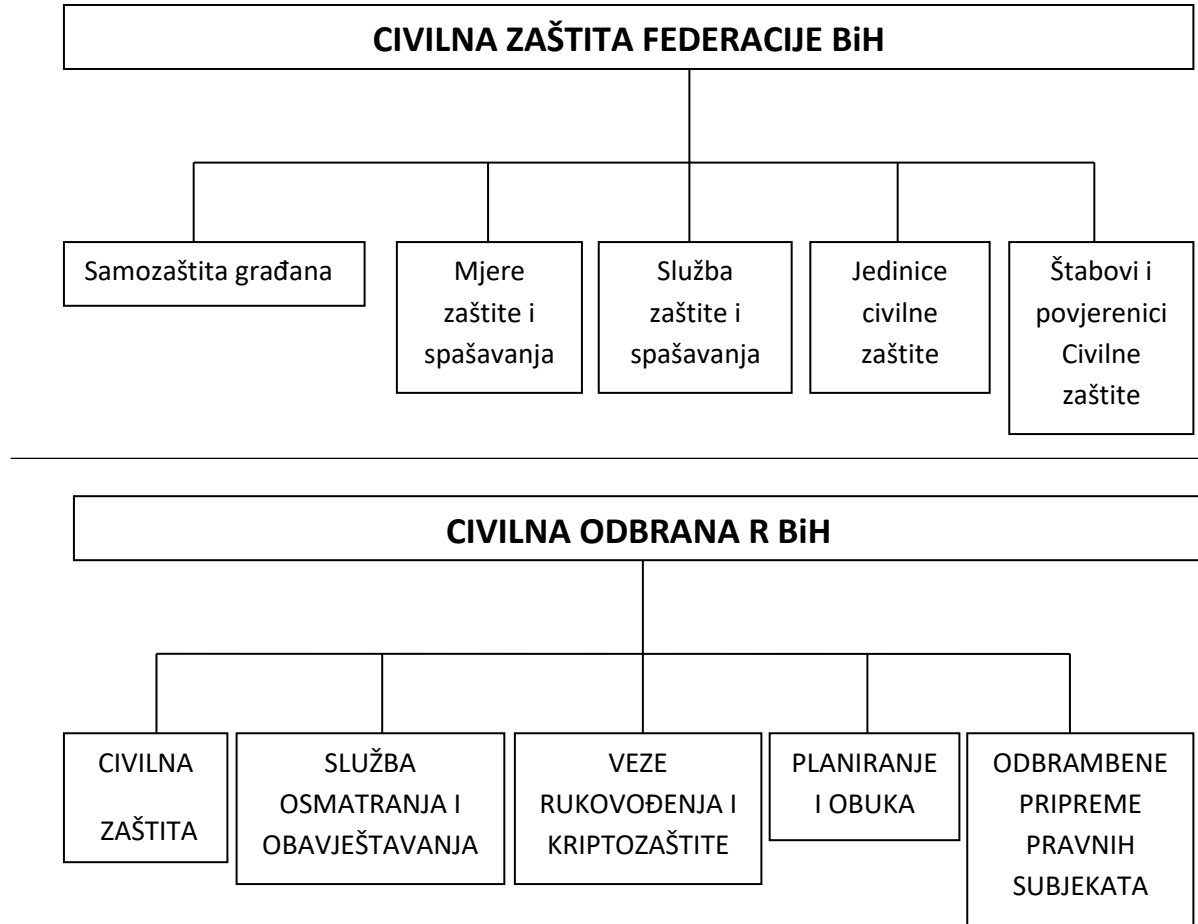
U novijoj političkoj historiji, Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini je jedan od najvažnijih međunarodnih dokumenata. Iako je Bosna i Hercegovina nakon toga postala složena konfederalno-federalna zemlja, ne može se zanemariti činjenica da je nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma BiH dobila svoj puni međunarodni kapacitet a svakako da je nemjerljiv doprinos sporazuma činjenica da su okončani ratni sukobi na teritoriji BiH.

Aneksom 4, kojim je regulisan Ustav Bosne i Hercegovine, predviđeno je i entitetsko uređenje sistema odbrane u sklopu čega je bila ustrojena i Civilna zaštita. Samo uspostavljanje dva entiteta doprinijelo je tome da su uspostavljena dva sistema civilne zaštite koji su bili potpuno samostalni. Ta samostalnost se vrlo brzo pokazala u praksi jer su entitetske vlasti donijele svoje zakone i samostalno uredili ovu oblast. „Federacija Bosne i Hercegovine donijela je 1996. godine Zakon o odbrani Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“ broj: 15/96), a Republika Srpska donijela je Zakon o odbrani 1997. godine („Službeni glasnik RS, broj: 20/97) i poseban Zakon o Civilnoj zaštiti, koji je objavljen u istom Službenom glasniku 1997. godine.“²³ Nova zakonska regulativa je Civilnu zaštitu u Federaciji Bosne i Hercegovine odvojila od Civile odbrane ali je i zadržala u sastavu Federalnog ministarstva odbrane sve do 1999. godine.

²² Beridan Izet, Tomić Ivo i Kreso Muharem, LEKSIKON SIGURNOSTI, DES Sarajevo, Sarajevo, str. 82

²³ Huseinbašić, Ćamil, CIVILNA ZAŠTITA U SISTEMU SIGURNOSTI, JORDAN Studio d.o.o., Sarajevo 2007.g. str. 133 i 134

Organizacijska struktura civilne zaštite je izgledala ovako:

Shema 3. Organizacijska struktura Civilne zaštite

Kako navodi Huseinbašić (2007:134) „Najbitnija novina je u tome što su službe zaštite i spašavanja, dakle preduzeća, ustanove, organi i službe, koji se po prirodi redovne djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem, integrirani u sistem Civilne zaštite, kao njen konstitutivni element. ... Štabovi civilne zaštite se organiziraju na nivou Federacije, u kantonima, općinama, pravnim subjektima i još uvijek u mjesnim zajednicama.“

Organizacija Civilne zaštite Republike Srpske koju je utvrdio Zakon o civilnoj zaštiti Republike Srpske iz 2002. godine obuhvata:

1. ličnu i uzajamnu zaštitu,
2. mjere Civilne zaštite,
3. štabove i povjerenike Civilne zaštite,
4. službe i jedinice Civilne zaštite,
5. rukovođenje i upotreba snaga i sredstava Civilne zaštite.

Mnoge novine koje su tada bile uvedene značajno su doprinijele daljem razvoju civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine. Jedna od najznačajnijih promjena desila se kada je civilna zaštita izdvojena iz Ministarstva odbrane 1999. godine nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 48/99) nakon čega se civilna zaštita okreće od civilne odbrane prema zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u prirodnim i drugim nesrećama. Tom prilikom se formira i Federalna uprava civilne zaštite koja se u svom radu direktno veže za Vladu Federacije BiH.

2003. godine u Federaciji BiH stupio je na snagu novi Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća "Službene novine Federacije BiH", br. 39/03 i 22/06).

„U organizaciju civilne zaštite ulaze i profesionalna jezgra Civilne zaštite: na federalnom nivou-Federalna uprava Civilne zaštite, na kantonalnom – Kantonalna uprava Civilne zaštite i na općinskom nivou – Općinska služba civilne zaštite.

Suštinske promjene u organizaciji Civilne zaštite odnosile su se na uvođenje novog elementa-rukovođenje i upotreba snaga i sredstava i razdvajanje štabova povjerenika u posebne elemente Civilne zaštite.“ (Huseinbašić Ć., 2007:135)

Civilnu zaštitu u Federaciji BiH nakon usvajanja Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća iz 2003. godine sačinjavaju slijedeći konstitutivni elementi:

1. lična uzajamna zaštita,
2. mjere zaštite i spašavanja,
3. štabovi Civilne zaštite,
4. povjerenici Civilne zaštite,
5. službe zaštite i spašavanja,
6. jedinice Civilne zaštite,
7. rukovođenje i upotreba snaga i sredstava Civilne zaštite

Kvalitet sistema zaštite i spašavanja u Federaciji BiH je podignut na veći nivo a velika pažnja posvećena je obučavanju i obrazovanju formiranjem Federalnog centra za obučavanje kao i ostavljanjem mogućnosti da svoje nastavne centre obrazuju i kantoni.

U Republici Srpskoj je 2002. godine usvojen Zakon o civilnoj zaštiti ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 26/02 i 39/03) u kojem su pored organizacije Civilne zaštite uređena i druga pitanja poput prava i dužnosti građana, prava i dužnosti drugih državnih organa, popuna, materijalno opremanje i evidencija, osmatranje i obavještanje, mobilizacija, finansiranje, inspekcijski nadzor i dr.

Od velike važnosti za dalji napredak zaštite i spašavanja na teritoriji BiH je svakako potpisivanje Sporazuma o saradnji u ostvarivanju zadataka Civilne zaštite koji je 2000. godine potpisan od strane Federalne uprave Civilne zaštite FBiH i Republičke uprave civilne zaštite RS.

Također, civilna zaštita poduzima mjere ka jačanju svoje pozicije u ICDO i okreće se prema evropskim integracijama. „Civilna zaštita u oba entiteta dala je doprinos povratku izbjeglica i raseljenih osoba aktivnostima humanitarnog deminiranja, izgradnji međusobnog povjerenja, ljudskih prava i sloboda. Zajedničke aktivnosti na obuci i vježbama oživljavale su u praksi, u zajedničkom djelovanju u prirodnim i drugim nesrećama, povezivanju ljudi u okviru lične i uzajamne zaštite, preduzimanju mjera zaštite i spašavanja, na aktivnostima jedinica i štabova civilne zaštite i povezivanju vlada na donošenju odgovarajućeg Sporazuma o zajedničkom djelovanju u prirodnim i drugim nesrećama.“ (Huseinbašić Ć., 2006:434)

U vremenskom periodu od 1996-2005. godine, koji obrađujemo u ovom poglavlju, bitno je istaći da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, 2003. godine uspostavilo Ministarstvo sigurnosti BiH kojem je istovremeno povjerilo mandat da, između ostalog, koordinira i oblast zaštite i spašavanja u BiH. Sve stručne, administrativne i druge poslove u vezi oblasti zaštite i spašavanja Ministarstvo sigurnosti BiH obavlja putem Sektora za zaštitu i spašavanje koji je uspostavljen 2004. godine pod nazivom Sektor za civilnu zaštitu. Pomenuti Sektor sačinjavaju tri odsjeka i to Odsjek za međunarodnu saradnju i koordinaciju, Odsjek za strateško planiranje, mjere zaštite i spašavanja i Odsjek za strukturu i obuku.

1.7. Civilna zaštita u Bosni i Hercegovini od 2006. godine

U Bosni i Hercegovini, čije je uređenje republičkog karaktera a koja ne funkcioniše kao republika zbog specifičnosti i složenosti sopstvene podjele na entitete i kantone, velika posvećenost je ispoljena u stvaranju organizovanih snaga na cjelokupnoj teritoriji čiji zadatak je odgovor na moguće vanredne situacije.

Organizaciju civilne zaštite u Bosni i Hercegovini, danas, čine četiri organizacijska nivoa:

- **Državni nivo** (Ministarstvo sigurnosti BiH-Sektor za zaštitu i spašavanje);
- **Entitetski nivo i Distrikt Brčko** (Federalna uprava civilne zaštite, Republička uprava civilne zaštite RS i Odjel za javnu sigurnost Brčko Distrikta BiH-Služba za civilnu zaštitu);
- **Kantonalne uprave** civilne zaštite i
- **Opštinske službe** civilne zaštite.

Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini usvojen je na osnovu člana IV 4a), Ustava Bosne i Hercegovine, na 28. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 29. aprila 2008. godine, i na 17. sjednici Doma naroda, održanoj 15. maja 2008.godine („Službeni glasnik BiH“, broj 50/08). Njegovim donošenjem stvoreni su uslovi da BiH, između ostalog, realizuje međunarodne obaveze, koordinira djelovanje institucija i organa BiH, entitetskih uprava civilne zaštite i organa nadležnog za civilnu zaštitu Brčko Distrikta BiH i tako doprinese većoj sigurnosti građana BiH a svakako da utiče i na povećanje sigurnosti kada je u pitanju regionalna i prekogranična sigurnost u slučajevima prekograničnih rizika od prirodnih ili drugih nesreća.

Na osnovu člana 16. i 17. Okvirnog zakona Vijeće ministara BiH je, na svojoj 85. sjednici koja je održana 29.04.2009. godine donijelo Odluku o formiranju **Koordinacijskog tijela Bosne i Hercegovine** za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini kao svoje stručno operativno tijelo čiji je primarni zadatak koordinacija aktivnosti u zaštiti i spašavanju na državnom nivou i koordinacija aktivnosti vezanih za prijem i pružanje međunarodne pomoći i donacija u zaštiti i spašavanju nakon proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće. U skladu s Okvirnim zakonom (2008:3-3) i načelom supsidijarnosti rukovodeća funkcija pripada nižim organizacionim nivoima dok Koordinacijsko tijelo ima isključivo koordinacionu funkciju.

Kako bi se stalno prikupljali podaci o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do prirodne ili druge nesreće, te podaci o posljedicama koje su nastale nakon pojave prirodne ili druge nesreće po ljude i materijalna dobra, Vijeće ministara BiH je, na osnovu člana 18. Okvirnog zakona formiralo *Operativno-komunikacijski centar – 112*. Ovim je u Bosni i Hercegovini uveden sistem jedinstvenog evropskog broja za hitne situacije – 112 a što je i obaveza države Bosne i Hercegovine koja proizilazi iz direktiva 2002/22/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća Evropske unije od 07.03.2002. godine („Službeni list Evropske unije 13/Sv. 50 HR) od 24.04.2002. godine (član 6. tačka 3.): „Države članice osiguravaju mogućnost pozivanja hitnih službi iz javnih telefonskih govornica rabeći jedinstveni evropski broj za hitne službe 112 te druge brojeve za hitne slučajeve na nacionalnoj razini, sve besplatno i bez uporabe bilo kakvog oblika plaćanja.“ Na internet stranici Ministarstva sigurnosti BiH (www.msb.gov.ba) može se pronaći i Odluka Vijeća EU potpisana u Briselu 29.07.1991. godine o uvođenju jedinstvenog evropskog broja za hitne slučajeve (91/396/EEC).

Poseban značaj Sektor za zaštitu i spašavanje Ministarstva sigurnosti BiH dao je edukaciji iz ove oblasti te saradnji sa drugim organizacijama (Memorandum o institucionalnom okviru za prevenciju katastrofa u Jugoistočnoj Europi²⁴, Memorandum u oblasti naučno-istraživačke saradnje sa Fakultetom političkih nauka²⁵, Memorandum o razumijevanju o olakšanju vitalnog civilnog prekograničnog transporta sa NATO-om²⁶, Memorandum u oblasti naučno-istraživačke saradnje sa Centrom za sigurnosne studije BiH²⁷ i dr.).

Bitno je napomenuti da je 29.06.2009. godine potpisan Sporazum o saradnji između Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine u oblasti reagiranja na prirodne ili druge nesreće. Saradnja je predviđena u raznim oblastima i u svim aktivnostima koje se odnose na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća a što je decidno utvrđeno članom 5. navedenog Sporazuma.

²⁴ Potpisan u Sofiji (Bugarska), 08.04.2008. g., Centar za sigurnosne studije - BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, juni 2010. g., str. 12

²⁵ Potpisan 09.06.2008. g., Centar za sigurnosne studije - BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, juni 2010. g., str. 12

²⁶ Potpisan 26.06.2008. g., Centar za sigurnosne studije - BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, juni 2010. g., str. 12

²⁷ Potpisan 08.07.2009. g., Centar za sigurnosne studije - BiH, Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, juni 2010. g., str. 12

„Bosna i Hercegovina je ostvarila članstvo u međunarodnim organizacijama i institucijama iz oblasti zaštite i spašavanja i to:

- Međunarodnoj organizaciji civilne odbrane – ICDO (5. aprila 1994. godine);
- Jadransko-jonskoj inicijativi od formiranja 20. maja 2000. godine;
- Paktu stabilnosti za jugoistočnu Evropu 1999. koji je 2008. prerastao u Vijeće za regionalnu saradnju – RCC;
- Vijeću jugoistočne Evrope za civilno-vojno planiranje za vanredne situacije;
- CMEP SEE (1. septembra 2005. godine) kojim je Bosna i Hercegovina predsjedavala u 2007. godini;
- Partnerstvu za mir-Evroatlantskom partnerskom vijeću i Komitetu za civilnu zaštitu i institucijama koje iz njega proizilaze (14. decembra 2006);

Bosna i Hercegovina je postala 27. članica Otvorenog parcijalnog sporazuma o prevenciji, zaštiti i organiziranju pomoći u slučaju velikih prirodnih i tehnoloških katastrofa (engl. EUR-OPA Major Hazards Agreement) 20. februara 2012. godine.²⁸

Na prijedlog Ministarstva sigurnosti-Sektora za zaštitu i spašavanje Vijeće ministara je usvojilo više značajnih dokumenata a među najznačajnijim su svakako Metodologija za izradu procjene ugroženosti Bosne i Hercegovine od prirodnih ili drugih nesreća („Službeni glasnik BiH“, broj 86/09), Procjena ugroženosti Bosne i Hercegovine od prirodnih ili drugih nesreća (2012 godine) kao i Metodologija za izradu Plana zaštite i spašavanja od prirodnih ili drugih nesreća institucija i organa BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 74/12).

²⁸ Dostupno na: www.msb.gov.ba, preuzeto dana 23.04.2012. godine

Drugi dio

2. POLITIČKO USTROJSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

2.1. Političko ustrojstvo Bosne i Hercegovine

Prilog Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini je, između ostalog, i Ustav Bosne i Hercegovine. Njime je Bosna i Hercegovina definirana kao suverena država čija je administrativna struktura i politika decentralizovana. BiH, zbog složenosti svojih jedinica (entiteti, kantoni, Distrikt), teško funkcioniše kao republika, iako je njeno uređenje republičkog karaktera. Zakonodavnu vlast na nivou države Bosne i Hercegovine obavlja Parlamentarna skupština BiH, izvršnu vlast obavlja Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH a sudsku vlast obavlja Ustavni sud BiH i Sud BiH.

BiH je kroz istoriju imala različita predstavnička tijela od značaja za državu. To je umnogome zavisilo od toga da li je BiH bila nezavisna i samostalna ili je bila pod okriljem neke druge države. „Tako je uspostavljanju Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine 1996. godine prethodio svojevrsan kontinuitet koji čine narodna ilirska skupština, sabor srednjovjekovne bosanske države, ajansko vijeće i vilajetska skupština za vrijeme osmanske vladavine, Sabor Bosne i Hercegovine u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca/Kraljevini Jugoslaviji, Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine u periodu Drugog svjetskog rata, Skupština Narodne/Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i Skupština Republike Bosne i Hercegovine.“²⁹

Parlamentarna skupština BiH je najveći državni zakonodavni organ i sastoji se od Predstavničkog doma i Doma naroda. Usvajanjem u oba doma donose se sve zakonodavne odluke. Do 2002. godine izabrani članovi Parlamentarne skupštine su imali mandat u trajanju od dvije godine a nakon toga izabrani članove se delegiraju na period od četiri godine.

²⁹ Monografija „Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine“, Sarajevo, 2010. godine, preuzeto sa internet stranice <https://www.parlament.ba/>, dana 23.04.2012. godine

„...Parlamentarna skupština BiH donosi zakone, odobrava budžet i odlučuje o izvorima i iznosu prihoda za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, potvrđuje imenovanje predsjedavajućeg i članova Vijeća ministara, daje saglasnost za ratifikaciju međunarodnih ugovora i odlučuje o drugim pitanjima neophodnim za provođenje njenih ovlaštenja ili dodijeljenih sporazumom entiteta. Domovi Parlamentarne skupštine BiH vrše zakonodavnu, informativnu i kontrolnu aktivnost i reguliraju unutrašnju organizaciju i način svog rada.“³⁰

Nakon državne vlade, postoji nekoliko nivoa političkih struktura u BiH. Organizacija države po entitetima (Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska) i Brčko Distrikt BiH je najvažnija od ovih podjela.

Sljedeći nivo političke podjele države BiH su kantoni. Federacija BiH se sastoji od deset kantona i svi oni imaju svoju, kantonalnu vladu, koja se nalazi pod zakonima Federacije. Svaki kanton se sastoji od nekoliko općina koje predstavljaju posljednji nivo političke podjele BiH. I općine takođe imaju svoje vladu i službe. Općine se dijele na mjesne zajednice.

Osim entiteta, kantona i opština BiH takođe ima i svoje gradove koji takođe imaju svoju vladu, čija je moć između vlade opština i vlade kantona (ili vlade entiteta u Republici Srpskoj).

Predsjedništvo BiH se sastoji iz tri člana, iz svakog konstitutivnog naroda po jedan, koji se izmjenjuju na mjestu predsjednika Predsjedništva svakih osam mjeseci. Njih direktno bira narod: Federacija bira predstavnika Bošnjaka i Hrvata, a Republika Srpska bira predstavnika Srba. Član Predsjedništva sa najviše glasova obično postaje prvi predsjednik. Mandat traje četiri godine.

Organ izvršne vlasti BiH je i **Vijeća ministara**. U skladu sa Ustavom BiH, zakonima i ostalim propisima izvršava svoja prava i obaveze kao vladine funkcije. Mandat Vijeća ministara i Parlamentarne skupštine BiH je isti.

³⁰ Preuzeto sa internet stranice: <https://www.parlament.ba/>, dana 23.04.2012. godine

Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina

- a) vanjska politika b) vanjskotrgovinska politika c) carinska politika d) monetarna politika e) finansiranje institucija i međunarodnih obaveza BiH
f) uzevanje, izbjegice i azil g) međunarodni i međuentetski krivični propisi i odnosi sa Interpolom h) azjedničke i međunarodne komunikacije
i) saobraćaj između entiteta j) kontrola vazdušnog saobraćaja; kao i dodatne nadležnosti o kojima se entiteti dogovore

Sve vladine funkcije i ovlaštenja, koja nisu ovim Ustavom izričito data institucijama BiH, pripadaju entitetima (Član II stav 3. tačka a) Ustava BiH)

Parlamentarna skupština BiH

- a) donošenje zakona i izvršavanje danih nadležnosti
b) odlučivanje o sredstvima za funkcionisanje institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH
c) odobravanje budžeta institucija BiH
d) odlučivanje o pristanku na ratifikaciju ugovora
e) ostala pitanja za izvršavanje nadležnosti i obaveza

Predstavniki dom Dom naroda

- Akti Parlamentarne skupštine BiH:**
- zakoni
 - poslovnik
 - rezolucije
 - deklaracije
 - odluke
 - preporuke
 - zaključci
 - drugi akti

Centralna banka BiH

- Štampanje novca i monetarna politika;
Parlamentarna skupština BiH određuje nadležnosti Centralne banke BiH;
Propisi Centralne banke BiH (samostalno donosi propise, koji imaju zakonsku snagu):
- propisi
 - smjernice
 - upute

Predsjedništvo BiH

- a) vođenje vanjske politike
b) imenovanje ambasadora i predstavnika BiH
c) predstavljanje i častvo BiH u međunarodnim institucijama
d) pregovaranje, otkazivanje i ratifikacija međunarodnih ugovora
e) izvršavanje odluka Parlamentarne skupštine BiH
f) predlaganje godišnjeg budžeta Parlamentarne skupštine BiH, na preporuku Vijeća ministara BiH
g) izvršavanje Parlamentarne skupštine BiH o troškovima
h) koordinacija sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u BiH
i) druge djelatnosti za izvršavanje dužnosti

Akti Predsjedništva BiH

- 1. normativni akti:**
 - prijedlog zakona
 - odluke o vanjskoj politici
 - potvrde odluka Parlamenta o državnim simbolima
 - imenovanje i postavljanje državnih funkcionera
 - dozvole vojnim snagama
 - svjedočanstvo o međuentetskom memorandumu
 - poslovnik i druga pravila o unutrašnjem ustrojstvu
 - drugi akti iz svojih ovlaštenja
- 2. deklarativni akti:**
 - mišljenja
 - deklaracije
 - ostali odgovarajući akti

Vijeće ministara BiH

Provođenje politika i odluka iz nadležnosti BiH (Član III stav 1. Ustava BiH), koordinacija i saradnja između entiteta (Član II stav 4. Ustava BiH) i dodatne nadležnosti (Član III stav 5. Ustava BiH)

Akti Vijeća ministara BiH:

- odluke
- zaključci i rješenja
- usvaja nacrt i prijedloge zakona
- analize
- informacije
- strategijski dokumenti
- programi
- sporazumi
- protokoli
- drugi akti

Odbor za ekonomiju i Odbor za unutrašnju politiku

Generalni sekretarijat

Ured za zakonodavstvo Direkcija za evropsku integraciju Direkcija za ekonomsko planiranje Ured koordinatora Bečko Distrikto BiH

Ministarstva, samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstava (institucije BiH osnovane posebnim zakonom i pravna lica s javnim ovlaštenjima) donose opće i pojedinačne akte samo kada su za to izričito ovlaštenjima:
- pravilnici - uputstva - instrukcije - naredbe

Ustavni sud BiH

Ustavni sud podržava Ustav BiH
a) odlučuje o sporovima po ovom Ustavu između entiteta i BiH ili institucija BiH (specijalni i paralelni odnos, saglasnost ustava i zakona entiteta sa Ustavom BiH)
b) apelaciona nadležnost nad pitanjima po Ustavu BiH koja proističu iz presude savskog suda u BiH
c) sudsko pitanje o ustavnosti, Evropskoj konvenciji i o ljudskim pravima, zakonima BiH ili o općim pravilima međunarodnog javnog prava

Akti Ustavnog suda

- pravila (organizacija, postupak i druga značajna pitanja)
- odluke (o dopunljivosti, meritumu, o prestanku važenja neustavne odredbe, o obustavi postupka i privremenim mjerama)
- rješenja i zaključci (u postupku i o unutrašnjim pitanjima)

Sud BiH

Krivična, upravna i apelaciona nadležnost, donosi poslovnik Suda i ima svoj budžet

Sudska policija BiH

Ministarstvo pravde BiH odgovara za rad, dok se djelatnost Sudske policije uređuje zakonom

Tužilaštvo BiH

Djeluje samostalno kao poseban organ BiH, glavni tužilac i zamjenici, poseban budžet

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

Samostalni organ za nezavisno, nepristrano i profesionalno pravosuđe, imenuje sudije i tužioce u BiH, vodi disciplinarni postupak

Druge važnije institucije i tijela BiH (koja su osnovana zakonom ili posebnim propisom)

- Agencija za osiguranje depozita BiH
- Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
- Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi BiH
- Arhiv Bosne i Hercegovine
- Centralna izborna komisija
- Državna komisija za integritetno upravljanje granicom BiH
- Državna komisija za saradnju sa UNESCO-om
- Državna regulatorna komisija za električnu energiju
- Elektroprenos BiH d.d. Banja Luka
- Fiskalno vijeće BiH
- Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH
- Institut za nestale osobe BiH
- Izvorno-kreditna agencija BiH
- Javni RTV servis BiH
- Komisija za imovinske zahtjeve rasejanih osoba i izbjeglica
- Komisija za koncesije BiH
- Komisija za koordinaciju pitanja mladih u BiH
- Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika
- Komisija za računovodstvo i reviziju BiH
- Koordinacioni odbor vjernih institucija za reviziju
- Nezavisni opšterni sistema u BiH (električna energija)
- Obavještajno-šifranska agencija BiH
- Odbor državne službe za žalbe
- Pravobranilaštvo BiH
- Savjet za standardizaciju BiH
- Služba za zajedničke poslovne institucije BiH
- Službeni glasnik BiH, javno preduzeće, novinsko izdavačka organizacija
- Ured koordinatora za reformu javne uprave
- Vanjskotrgovinska komora BiH
- Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH koje izrekne Sud BiH

Ministarstva i upravne organizacije u sastavu ministarstava

1. Ministarstvo vanjskih poslova
2. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
 - Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja
 - Ured za veterinarstvo BiH
 - Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
3. Ministarstvo komunikacija i prometa
 - Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
 - Regulatorni odbor bejzenica BiH
4. Ministarstvo finansija i trezora
 - Centralna harmonizacijska jedinica
5. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
 - Zastupnik/Agent Vijeća ministara BiH i Kancelarija zastupnika/agenta Vijeća ministara BiH pred Evropskim sudom za ljudska prava
 - Agencija za nezavisnost spolova BiH
6. Ministarstvo pravde
 - Agencija za sigurnost
 - Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
 - Gradnja policija BiH
 - Državna agencija za istrage i zaštitu
 - Agencija za forenzičko ispitivanje i vještačenje
 - Agencija za bioloženje i stručno usavršavanje kadrova
 - Agencija za policijsku podršku
 - Služba za poslove sa strancima
 - Direkcija za saradnju sa INTERPOLOM, EUROPOLOM, SECI CENTROM
7. Ministarstvo civilnih poslova
 - Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH
 - Komisija i Centar za deminiranje u BiH
8. Ministarstvo obrane
 - Upravi i stručni poslovi, obaveštajnu primjenu zakona i drugih propisa i odnosa u njihovom izvršavanju
 - pripremanje zakona i druge propise i opšte akte iz svoje nadležnosti
 - obavljaju i druge poslove određene posebnim zakonima i drugim propisima

Samostalne upravne organizacije (navedene u Zakonu o ministarstvima i drugim organima uprave BiH)

1. Agencija za statistiku BiH
2. Institut za akreditiranje BiH
3. Institut za mještinstvo BiH
4. Institut za intelektualno vlasništvo BiH
5. Institut za standardizaciju BiH
6. Agencija za državnu službu BiH
7. Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH
8. Agencija za rad i zapošljavanje BiH
9. Regulatorna agencija za komunikacije BiH
10. Agencija za javne nabavke BiH
11. Agencija za osiguranje u BiH
12. Agencija za poštanske saobraćaj BiH
13. Agencija za zaštitu (čvrst) podataka u BiH
14. Agencija za nadzor nad tržištem BiH
15. Agencija za anti-doping kontrolu BiH
16. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH
17. Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH
18. Agencija za prethodno, osnovno i srednje obrazovanje BiH
19. Agencija za sigurnost hrane BiH
20. Konkurentsijsko vijeće BiH
21. Uprava za indirektno oporezivanje BiH
22. Ured za reviziju institucija BiH
23. Centar za informiranje i pripremanje dokumenta iz oblasti visokog obrazovanja
24. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH
25. Državna regulatorna agencija za radijaciju i nuklearnu sigurnost
26. Ured za razmatranje žalbi BiH (javne nabavke)
27. Fond za povratnik BiH

upravn i stručni poslovi čija priroda i način izvršavanja zahtijevaju posebnu organizovanost i samostalnost u radu;
samostalne upravne organizacije se finansiraju iz državnog budžeta i nezavisnih izvora

Shema 3: Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini ³¹

³¹ Preuzeto sa internet stranice: www.dei.gov.ba/dokumenti/?id=9456, dana 23.04.2012. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je najviša vlast u pravnim pitanjima i broji devet članova: četiri se biraju iz Predstavničkog doma Federacije, dva se biraju iz Narodne skupštine Republike Srpske, a tri člana bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava nakon konsultacija sa predstavništvom zemlje. Državni sud BiH ima devet članova, a sastoji se od administrativnog djela, kriminalističkog djela i suda za obraćanje javnosti. Pored klasičnog zadatka koji se odnosi na zaštitu ustavnosti, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ostvaruje, u pojedinim vrstama sporova i neposredniju vezu sa sudskom odnosno zakonodavnom vlašću. Ustavni sud BiH odlučuje u apelacijama na presude vrhovnih sudova entiteta i na neki način preuzima ulogu Vrhovnoga suda Bosne i Hercegovine. Jedini je nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po Ustavu BiH između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to pitanje. Odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Sud Bosne i Hercegovine je osnovan Odlukom Visokog predstavnika Wolfganga Petritscha u Sarajevu, dana 08.05.2002. godine da bi se osiguralo efikasno ostvarivanje nadležnosti države BiH i poštivanje ljudskih prava i vladavine zakona na teritoriji BiH. Nadležnost Suda BiH utvrđena je Zakonom o Sudu BiH. ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00, 16/02, 24/02, 3/03, 37/03, 42/03, 4/04, 9/04, 35/04, 61/04 i 32/07). Prema tom Zakonu, Sud BiH ima nadležnost da procesuirá krivična djela propisana Krivičnim zakonom BiH počinjena na teritoriji BiH. U slučajevima parničnog postupka i upravnog spora, ovaj sud odlučuje u sporovima u kojima učestvuju organi ili institucije BiH.

2.2. Političko ustrojstvo Federacije Bosne i Hercegovine

U Federaciji Bosne i Hercegovine najveću zakonodavnu vlast predstavlja Parlament Federacije BiH, izvršna vlast se provodi putem predsjednika Federacije BiH i Vlade Federacije BiH a sudska putem Ustavnog i Vrhovnog suda. Federacija Bosne i Hercegovine je nadalje decentralizovana u deset kantona koji imaju svoja zakonodavna tijela, vlade, sudove i dr. a tu su takođe i gradovi i opštine.

„Federacija Bosne i Hercegovine je osnovana Washingtonskim sporazumom potpisanim 18.03.1994. godine. Nakon toga je u Sarajevu održana konstituirajuća sjednica Ustavotvorne skupštine Federacije Bosne i Hercegovine sastavljena od poslanika s područja Federacije BiH izabranih na izborima 1990. godine u Skupštinu Republike Bosne i Hercegovine. Na toj sjednici je 30.03.1994. godine usvojen Ustav Federacije Bosne i Hercegovine koji je stupio na snagu toga dana u ponoć. Ustavotvorna skupština je prestala s radom u oktobru 1996. godine, nakon izbora za Parlament Federacije Bosne i Hercegovine.

Od tada pa do kraja 2008. godine na Ustav Federacije BiH doneseno je 109 amandmana.

Prema Ustavu, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, kao najviše zakonodavno tijelo, ima dvodomnu strukturu i sastavljen je od Predstavničkog doma i Doma naroda.³²

Predstavnički dom se sastoji od devedeset osam (98) poslanika čiji se izbor vrši u skladu s Ustavom Federacije BiH i Izbornim zakonom BiH, putem tajnog glasanja koje se održava na teritoriji Federacije BiH na neposrednim izborima. Mandat poslanika u Predstavničkom domu traje četiri godine uz uslov da Predstavnički dom, u skladu s Ustavom Federacije ne bude raspušten ranije. Predstavnički dom ima predsjedavajućeg i dva potpredsjedavajuća koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

³² Preuzeto sa internet stranice <https://www.parlamentfbih.gov.ba/>, dana 23.04.2012. godine

Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini

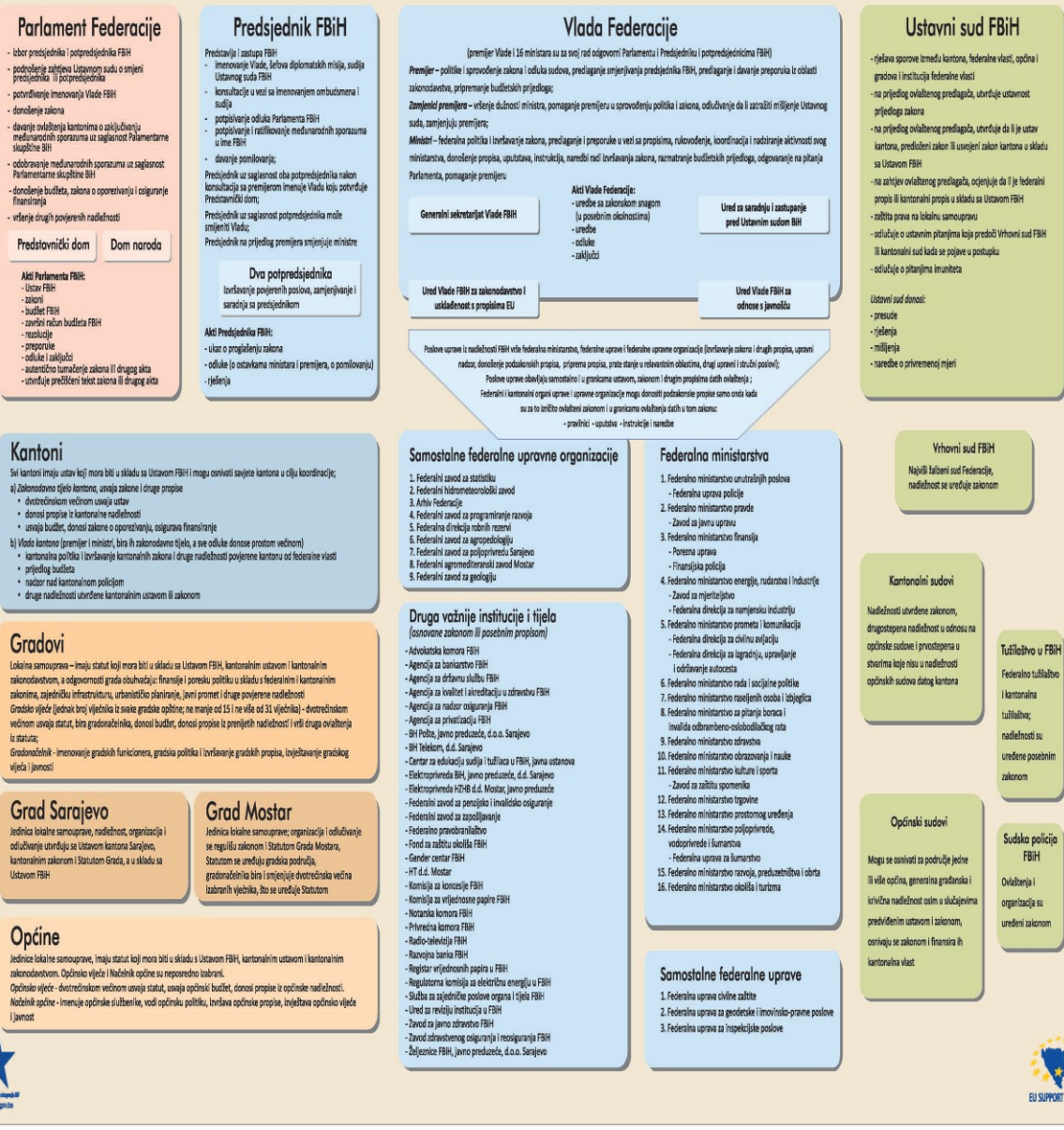
Federacija Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine je jedan od dva entiteta države Bosne i Hercegovine i ima svu vlast, nadležnosti i odgovornosti koje Ustavom Bosne i Hercegovine nisu dote u isključivu nadležnost institucija Bosne i Hercegovine (Član 1. (1) Ustava FBiH)

Izdvajaju nadležnosti FBiH: a) državništvo b) ekonomska politika, planiranje i obnova i korištenje zemljišta na federalnom nivou c) finansije i finansijske institucije i) fiskalna politika d) suzbijanje terorizma, međukantonalnog kriminala, trgovine drogom i organiziranog kriminala e) jedinstvena Federacija za radio, TV i druge servise, u skladu sa Ustavom BiH f) energetska politika i infrastruktura g) finansiranje federalnih vlasti oporezivanjem, zadržavanjem ili drugim sredstvima

Nadležnosti nadležnosti Federacije i kantona: a) ljudska prava b) zdravstvo c) zaštita okoliša d) komunikacija i) transportna infrastruktura u skladu sa Ustavom BiH e) socijalna politika f) provođenje propisa o državljanstvu, putnim listovima i kretnosti stranaca g) turizam h) prirodna bogatstva (ostvaruje se zajednički, odgovorno ili Federacija vrši koordinaciju, dopunjuje se na trajnoj osnovi, kada se propisi odnose na cijelu FBiH uzimaju se u obzir kantonalne nadležnosti, različite situacije u kantonima i potreba za fleksibilnošću u provođenju međukantonalni savjet - koordinacija (jelovanje međukantonalnih pitanja)

Nadležnosti kantona: Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti (Član III.4. (1) Ustava FBiH) a) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga (jedinstvene federativne uniforme sa kantonalnim oznakama) b) obrazovanje - cjelovita politika c) kulturna politika d) stambena politika e) reguliranje i uspostavljanje javnih službi f) korištenje lokalnog zemljišta, uključujući korištenje g) unapređenje lokalnog poslovanja i dobrobiti aktivnosti h) propisi o lokalnim područjima za proizvodnju energije i njenoj dostupnosti, i) politika u vezi sa osiguranjem RTV, uključujući propise o njihovom radu i uspjeh i) provođenje socijalne politike i uspostavljanje službi socijalne zaštite k) politika kantonalnog turizma i razvoj turističkih resursa l) finansiranje kantonalne vlasti oporezivanjem, zadržavanjem i drugim sredstvima

Shema 4: Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini-Federacija BiH³³

³³ Preuzeto sa internet stranice: www.dei.gov.ba/dokumenti/?id=9456, dana 23.04.2012. godine

Dom naroda se organizuje i radi u skladu s Ustavom FBiH, zakonom i Poslovnikom o radu. U slučaju da neko pitanje koje se tiče organizacije ili rada Doma naroda nije regulisano Poslovnikom isto se uređuje na osnovu donesenog zaključka koji se, ako nije drugačije određeno, primjenjuje od dana donošenja. Dom Naroda čini pedeset osam (58) delegata od čega je sedamnaest (17) delegata iz reda svakog od konstitutivnih naroda i sedam (7) delegata iz reda ostalih koji imaju pravo da ravnopravno učestvuju u postupcima većinskog glasanja. Mandat delegata u Domu naroda je četiri godine. Kao i Predstavnički dom i Dom naroda ima predsjedavajućeg i dva potpredsjedavajuća koji ne mogu biti iz istog konstitutivnog naroda.

Izvršnu vlast u Federaciji BiH u skladu sa Ustavom Federacije BiH čine predsjednik i potpredsjednik Federacije BiH i Vlada Federacije BiH.

Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju BiH i šef je federalne izvršne vlasti. Ima dva potpredsjednika koji su iz različitih konstitutivnih naroda.

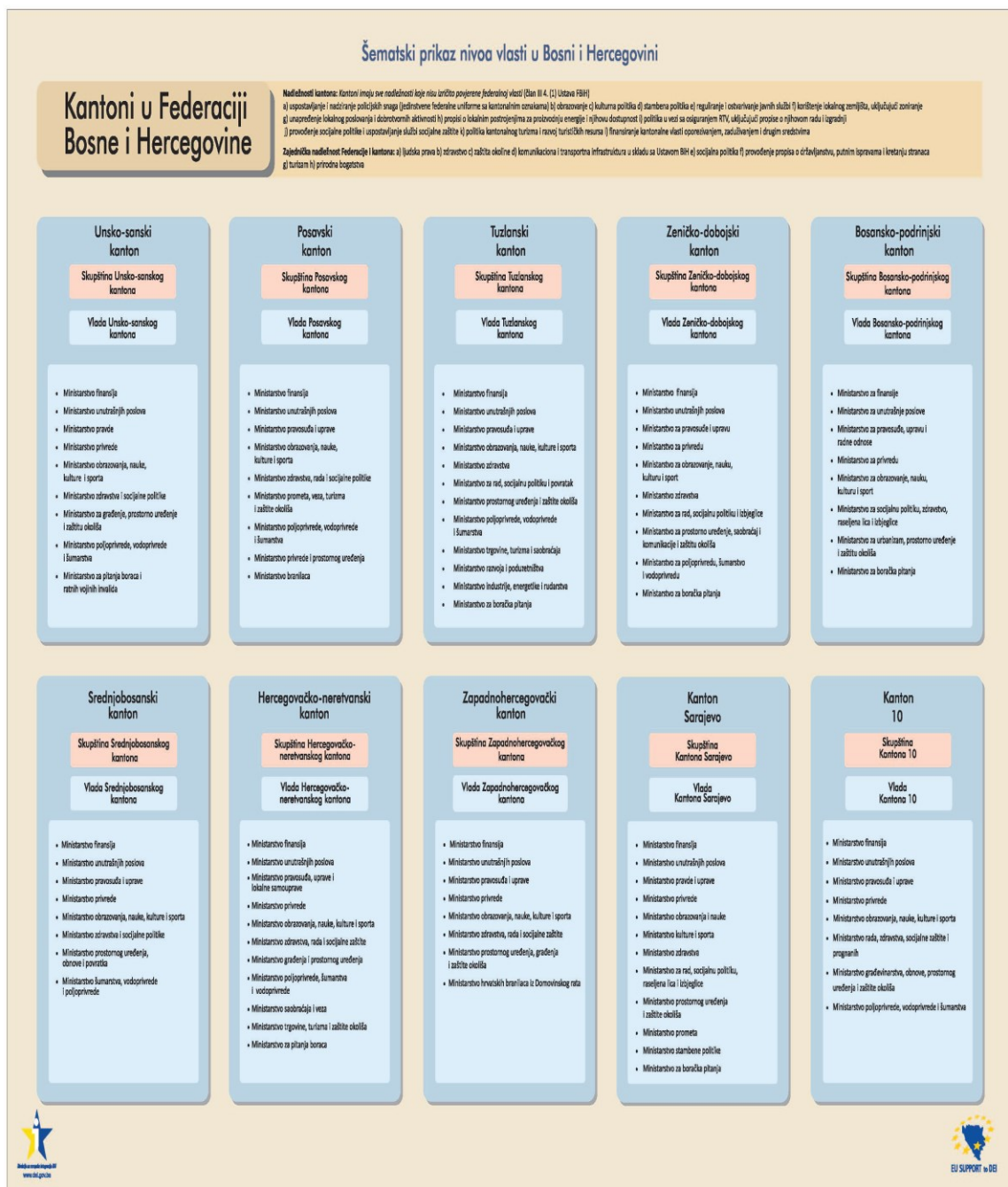
Vlada Federacije BiH se sastoji od premijera tj. predsjednika Vlade i šesnaest (16) ministara od čega je osam (8) ministara iz reda bošnjačkog, pet (5) ministara iz reda hrvatskog i tri (3) ministra iz reda srpskog naroda. Premijer Vlade FBiH ima dva zamjenika koji su iz reda ministara a moraju biti iz različitih konstitutivnih naroda i može imenovati jednog ministra iz reda ostalih iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda.

Sudska vlast Federacije BiH je samostalna i nezavisna a sudsku funkciju u Federaciji vrše sudovi Federacije BiH, kantonalni sudovi i općinski sudovi. Sudovi Federacije BiH su Ustavni sud i Vrhovni sud.

Članom 2. Ustava Federacije BiH propisano je da se FBiH sastoji od federalnih jedinica tj. kantona. Nazivi kantona su određeni isključivo prema gradovima koji su određeni kao sjedište odgovarajuće kantonalne vlasti ili u skladu sa regionalnim geografskim karakteristikama.

Federacija BiH ima deset (10) kantona a svaki kanton ima svoj Ustav kojim se osigurava zakonodavna, izvršna i sudska vlast na području kantona. Osim kantona, Federaciju BiH sačinjavaju i dva grada, Sarajevo i Mostar kao i općine u kojima se ostvaruje lokalna

samouprava. Gradovi imaju gradonačelnika, gradsko vijeće i svoj statut, a općine imaju općinskog načelnika, općinsko vijeće i svoj statut.

Shema 5: Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini-Kantoni u F BiH³⁴

³⁴ Preuzeto sa internet stranice: www.dei.gov.ba/dokumenti/?id=9456, dana 23.04.2012. godine

2.3. Političko ustrojstvo Republike Srpske

Ustavom Bosne i Hercegovine predviđeno je da se ona sastoji od dva entiteta. Jedan od ta dva entiteta je Republika Srpska (RS) koja kao entitet ima svoj Ustav. Njime je predviđeno da se državna vlast u Republici Srpskoj organizuje na načelu podjele vlasti. Republika Srpska ima entitet i opštine kao dva nivoa vlasti. Teritorijalna organizacija Republike Srpske, kao i uslovi i postupak za teritorijalnu promjenu uređeni su Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 69/09 i 70/12). „Teritoriju Republike Srpske čine opštine i gradovi. Opština je osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave koja se formira za dio naseljenog mjesta, za jedno naseljeno mjesto ili za više naseljenih mjesta. Grad je teritorijalna jedinica koja predstavlja koherentnu geografsku, istorijsku, administrativnu, socijalnu, ekonomsku cjelinu sa odgovarajućim nivoom razvoja. Gradovi u Republici Srpskoj su Banja Luka, Bijeljina, Doboj, Istočno Sarajevo, Prijedor i Trebinje.“³⁵

Zakonodavnu vlast u RS vrše **Narodna skupština i Vijeće naroda**. Ovdje imamo dva doma za koja se ne bi moglo reći da su ravnopravni imajući u vidu da se nadležnost Vijeća naroda aktivira samo u posebnim slučajevima donošenja zakona o zaštiti vitalnog nacionalnog interesa bilo kojeg konstitutivnog naroda. U Vijeću naroda svaki konstitutivni narod ima isti broj zastupnika. S druge strane, odluka Narodne skupštine RS je dovoljna za donošenje zakona, ona odlučuje o promjeni Ustava, razvojnom i prostornom planu, utvrđuje teritorijalnu organizaciju, budžet i dr. Narodna skupština RS ima osamdeset tri (83) poslanika koji se biraju neposredno i tajnim glasanjem na period od četiri godine.

Predsjednik Republike Srpske predstavlja Republiku i izražava njeno državno jedinstvo. On Narodnoj skupštini predlaže kandidata za premijera tj. predsjednika Vlade RS, može proglasiti zakon ukazom ili zahtijevati od Narodne skupštine da ponovo odlučuje o nekom već usvojenom zakonu kojeg će Narodna skupština, u slučaju da ponovo usvoji taj zakon,

³⁵ Preuzeto sa internet stranice: http://predstavnistvorsbg.rs/predstavnistvo_rs/index.php/sr/opstine-u-rs.html, dana 23.04.2012. godine

proglasiti. U obavljanju poslova koje im povjeri, predsjedniku RS pomažu dva potpredsjednika koji moraju biti iz različitih konstitutivnih naroda. I predsjednik RS i dva potpredsjednika RS biraju se neposredno na demokratski provedenim izborima.

Izvršnu vlast u RS vrši **Vlada Republike Srpske**. Bira se na period od četiri godine a sačinjavaju je predsjednik vlade i šesnaest (16) ministara. Sprovodi politiku RS, izvršava zakone i druge propise ali ih i predlaže, isto kao što predlaže prostorni i razvojni plan, budžet, završni račun i dr. Za svoj rad odgovaraju Narodnoj skupštini koja joj može izglasati nepovjerenje.

Sudsku vlast u RS vrše sudovi opšte i posebne nadležnosti koji su u svom radu nezavisni i samostalni i sude na osnovu Ustava i zakona. Sudovi opšte nadležnosti su osnovni sudovi, okružni sudovi i Vrhovni sud a sudovi posebne nadležnosti su okružni privredni sudovi i Viši privredni sud. Najviši sud u RS je Vrhovni sud RS koji obezbjeđuje jedinstvenu primjenu zakona. U RS također funkcioniše i Ustavni sud RS čija je primarna uloga obezbjeđivanje zaštite ustavnosti i zakonitosti.

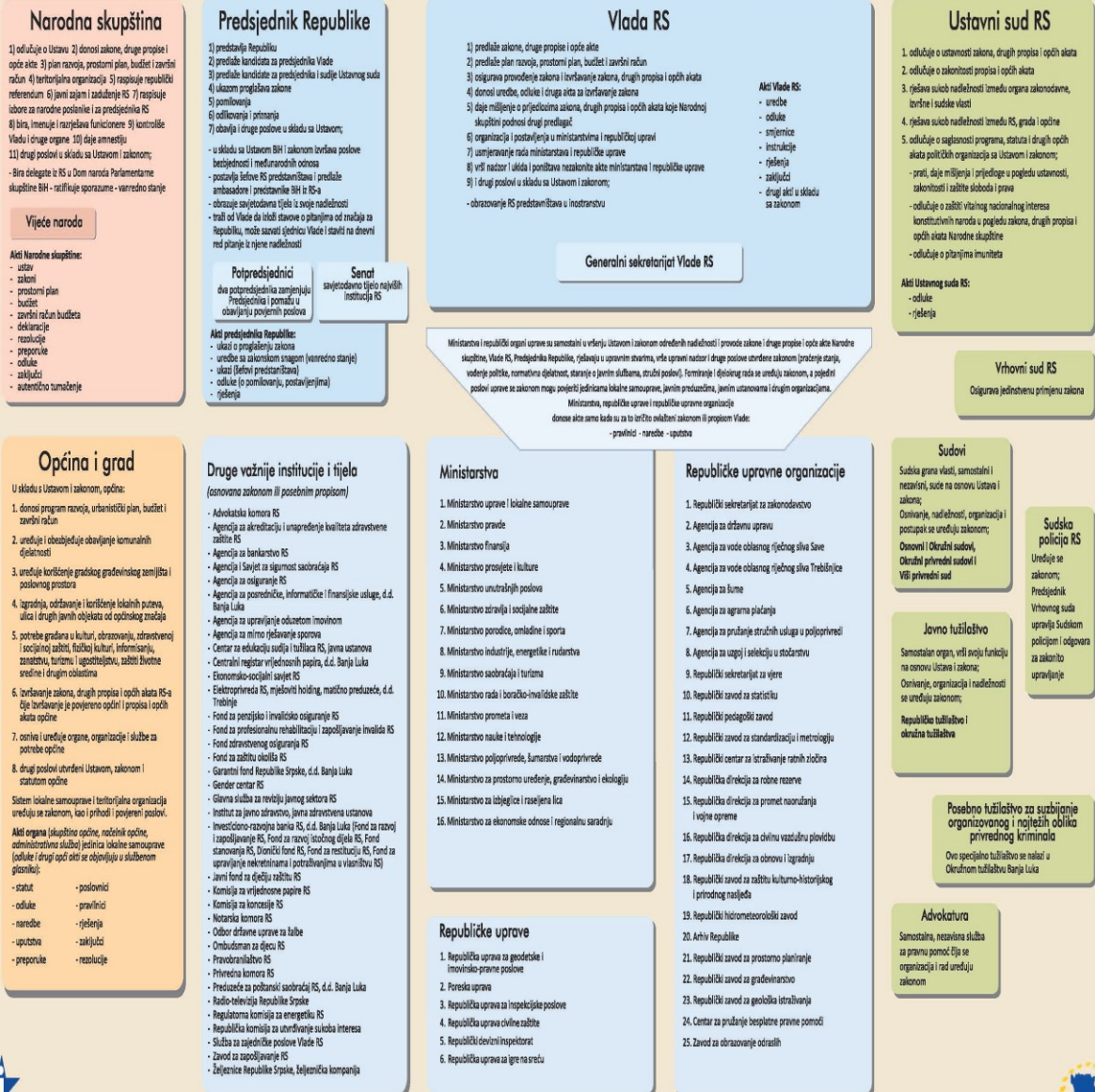
Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini

Republika Srpska

Republika Srpska je jedan od dva entiteta Bosne i Hercegovine i neodržava je za:

- integritet i ustavni poredak RS - sigurnost i vanredno stanje - zakonodav - ljudska prava i slobode - vlasništvo, vlasnički odnos i obilježje - prirodna društva i ekonomski odnosi - bankarski i poreski sistem - privredni, naučni, tehnološki razvoj - demografski i socijalni razvoj - poljoprivreda i selo - korišćenje prostora - razvojna politika i mjere - robne rezerve - kontrola pravnih lica - statistika i prikupljanje podataka od općeg interesa - uređenje republičkih organa i sistema javnih službi - radni odnos, zaštita na radu, zapošljavanje - socijalna politika - zdravstvena zaštita - sistem obrazovanja - kulturna politika - fizička kultura i sport - zaštita životne sredine - javno informisanje - međunarodna saradnja - finansiranje - drugi odnosi od interesa za RS (član 68. Ustava RS)

Republiki pripadaju sve državne funkcije i nadležnosti osim onih koje su Ustavom BiH izričito prenesene na njene institucije.

Shema 6: Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini-Republika Srpska ³⁶

³⁶ Preuzeto sa internet stranice: www.dei.gov.ba/dokumenti/?id=9456, dana 23.04.2012. godine

2.4. Političko ustrojstvo Brčko Distrikta BiH

Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine je osnovan međunarodnom arbitražnom odlukom iz 1999. godine. Statutom Brčko Distrikta BiH određen je njegov ustroj prema kojem je Brčko Distrikt BiH jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom Bosne i Hercegovine. Ustav Bosne i Hercegovine, kao i važeći zakoni i odluke institucija Bosne i Hercegovine, direktno su primjenljivi na cijeloj teritoriji Brčko Distrikta BiH koja obuhvata cjelokupnu teritoriju opštine Brčko u granicama od 1. januara 1991. godine.

Brčko Distrikt BiH ima status autonomne teritorije, izdvojen je iz sastava entiteta i sam raspolaze vlastitim izvorima prihoda. Distrikt se zasniva na podjeli vlasti u kojoj zakonodavnu vlast vrši Skupština Distrikta, izvršnu vlast vrši Vlada Distrikta a sudsku vlast vrše sudovi Distrikta.

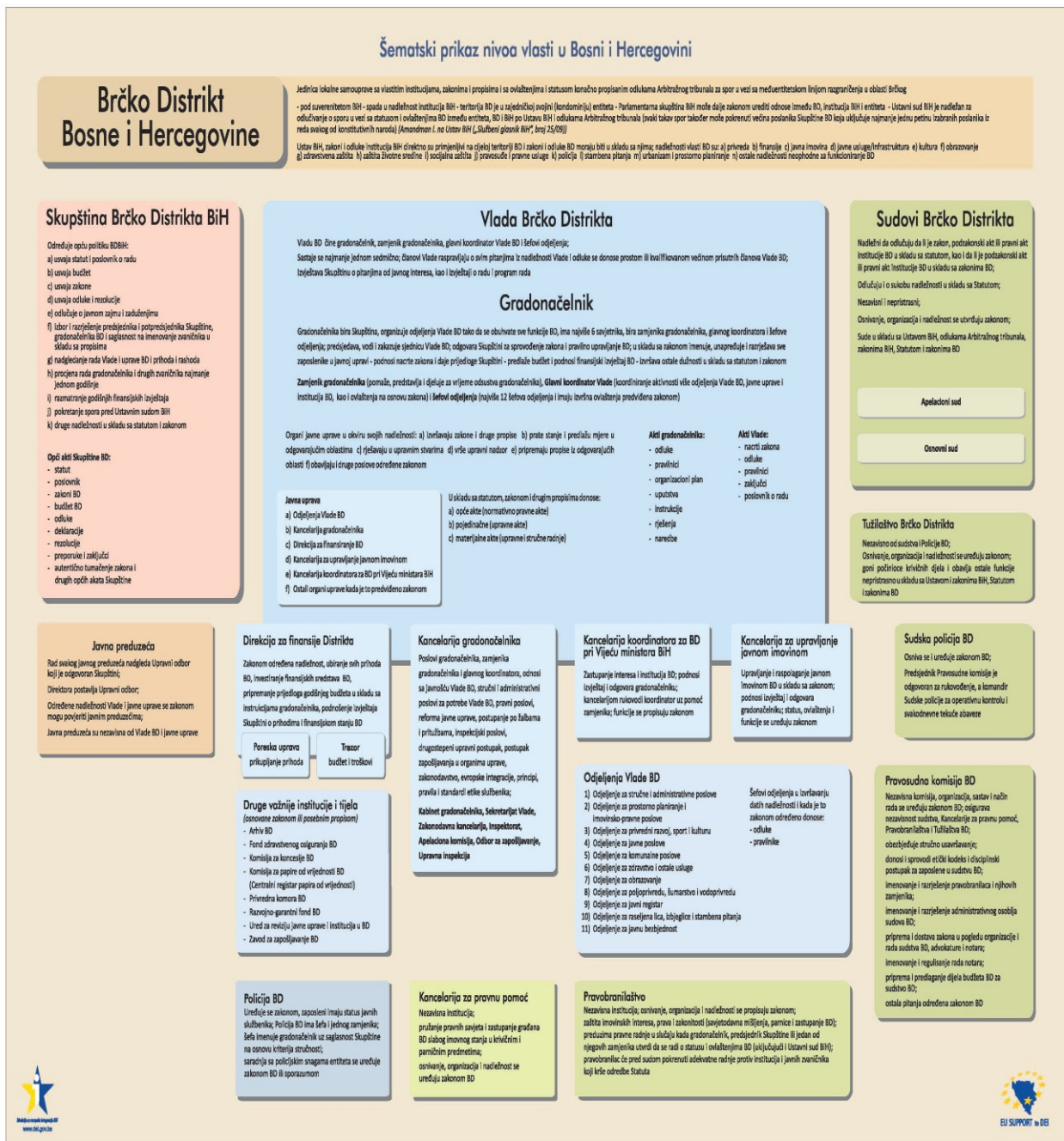
Zakonodavnu vlast u Brčko Distriktu BiH vrši **Skupština Distrikta** koju sačinjava trideset jedan (31) zastupnik od kojih dva (2) zastupnika predstavljaju nacionalne manjine u Distriktu. Isti se biraju tajnim glasanjem na neposrednim izborima u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i Distrikta. Skupština ima predsjednika i potpredsjednika, određuje opštu politiku Distrikta a mandat joj je četiri godine. Rad Skupštine je određen Poslovníkom o radu kojeg donosi sama Skupština. Njena nadležnost je određena članom 22. Statuta Brčko Distrikta BiH.³⁷

Vladu Brčko Distrikta BiH sačinjavaju gradonačelnik, zamjenik gradonačelnika, glavni koordinator Vlade i voditelji odjela. Predsjedavajući Vlade je gradonačelnik Distrikta koji odgovara Skupštini za ispravno rukovođenje i upravljanje Brčko Distriktom BiH. Distrikt ima sopstvenu policiju koja obavlja sve policijske funkcije predviđene zakonom.

Sudstvo Distrikta čine Osnovni sud i Apelacioni sud. Zakonom Distrikta, kao nezavisna institucija, osnovan je Ured za pravnu pomoć koji ima svoju odgovornost u pružanju pravnih savjeta i zastupanju građana Distrikta u krivičnom i parničnom postupku koji su slabijeg imovnog stanja.

³⁷ "Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 02/10

Zakonom se takođe osniva i nezavisno Pravosuđno povjerenstvo koje je odgovorno za osiguranje nezavisnosti sudstva, Ureda za pravnu pomoć, Pravobranilaštva i Tužilaštva Distrikta.

Treći dio

3. SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

O zaštiti i spašavanju se u određenim slučajevima raspravlja kao o dijelu sistema unutrašnje sigurnosti a negdje se navodi da je to zaseban sistem. Huseinbašić (2009: 58) navodi da „zaštita i spašavanje jeste podsistem sistema unutarnje sigurnosti sa svim organizacijskim i funkcionalnim elementima koji ga čine.“

Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 50/08), član 2., definira se zaštita i spašavanje kao „oblik pripremanja i učešća nosilaca poslova i zadataka zaštite i spašavanja u odgovoru na prirodne³⁹ ili druge⁴⁰ nesreće.“ „Planski organiziran dio sistema zaštite od prirodnih i drugih nesreća koja obuhvata organiziranje, pripremanje i učešće građana preduzeća i drugih pravnih lica, profesionalnih službi, organizacija i udruženja na zaštiti i spašavanju ljudi, materijalnih dobara i okoliša od prirodnih ili drugih nesreća, te njihovih posljedica“ nazivamo civilna zaštita koja je „humanitarne i nevojne prirode“ (Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2., stav 2). Prirodne ili druge nesreće mogu prerasti u katastrofu⁴¹. Uspješan sistem zaštite i spašavanja uključuje tri faze: prevenciju, pripravnost i odgovor.

³⁹ „Prirodna nesreća je događaj koji je uzrokovan iznenadnim djelovanjem prirodnih sila, sa ili bez čovjekovog uticaja, koji ugrožava zdravlje ili život ljudi, životinja, uzrokuje štetu na materijalnim dobrima i okolišu.“ (Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2., stav 3).

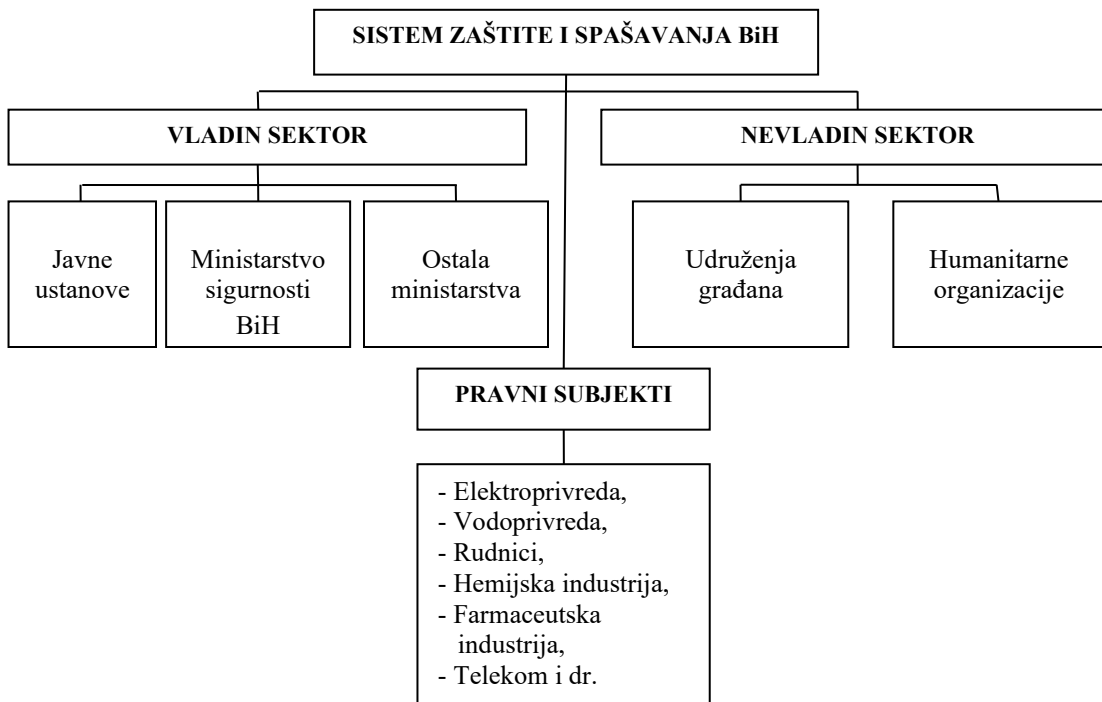
⁴⁰ „Druge nesreće podrazumijevaju nesreće prirodnog porijekla ili nesreće koje je uzrokovao čovjek, konkretnog naziva, koje nisu obuhvaćene nijednom drugom klasifikacijom, kao što su: rudarske nesreće, epidemije zaraznih bolesti, avionske nesreće, željezničke nesreće, tehničko-tehnološke nesreće, posljedice terorističkih aktivnosti, neposredne ratne opasnosti i slično.“ (Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2., stav 4).

⁴¹ „Katastrofa je ozbiljan poremećaj funkcioniranja zajednice ili društva izazvan široko rasprostranjenim ljudskim, materijalnim, ekonomskim ili gubicima u okolišu koji prevazilaze sposobnost pogođene zajednice ili društva da se njima bave upotrebom vlastitih resursa. Ona je rezultat kombinacije opasnosti, uvjeta ranjivosti i nedovoljnih kapaciteta ili mjera da se smanji potencijalno negativna posljedica tog rizika.“ (Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2., stav 5).

„Prevenција je preduzimanje mjera i aktivnosti kojima se smanjuje ili sprječava mogućnost nastanka opasnosti, odnosno smanjuju posljedice prirodne ili druge nesreće. Pripravnost je pravovremeno preduzimanje svih aktivnosti kojima se povećava i unaprjeđuje efikasnost i efektivnost operativnih i ostalih zakonom utvrđenih snaga i sredstava za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću, što uključuje i privremenu evakuaciju ljudi i imovine s ugroženih lokacija. Odgovor je pružanje pomoći ili intervencija u toku ili neposredno nakon prirodne ili druge nesreće radi zadovoljavanja potrebe za očuvanjem života i osnovnih životnih potreba pogođenog stanovništva.“ (Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2., stav 6, 7 i 8).

3.1. Sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine

Sistem zaštite i spašavanja sastoji se od vladinog sektora, pravnih subjekata i nevladinog sektora.

Shema 8. Sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine

Vladin sektor uključuje: javne ustanove, Ministarstvo sigurnosti BiH i ostala ministarstva na nivou države BiH.

Pravni subjekti uključuju: elektroprivredu, vodoprivredu, rudnike, hemijsku industriju, farmaceutsku industriju, telekom i druga preduzeća od interesa za državu BiH u oblasti zaštite i spašavanja.

Nevladin sektor obuhvata: humanitarne organizacije i udruženja građana.

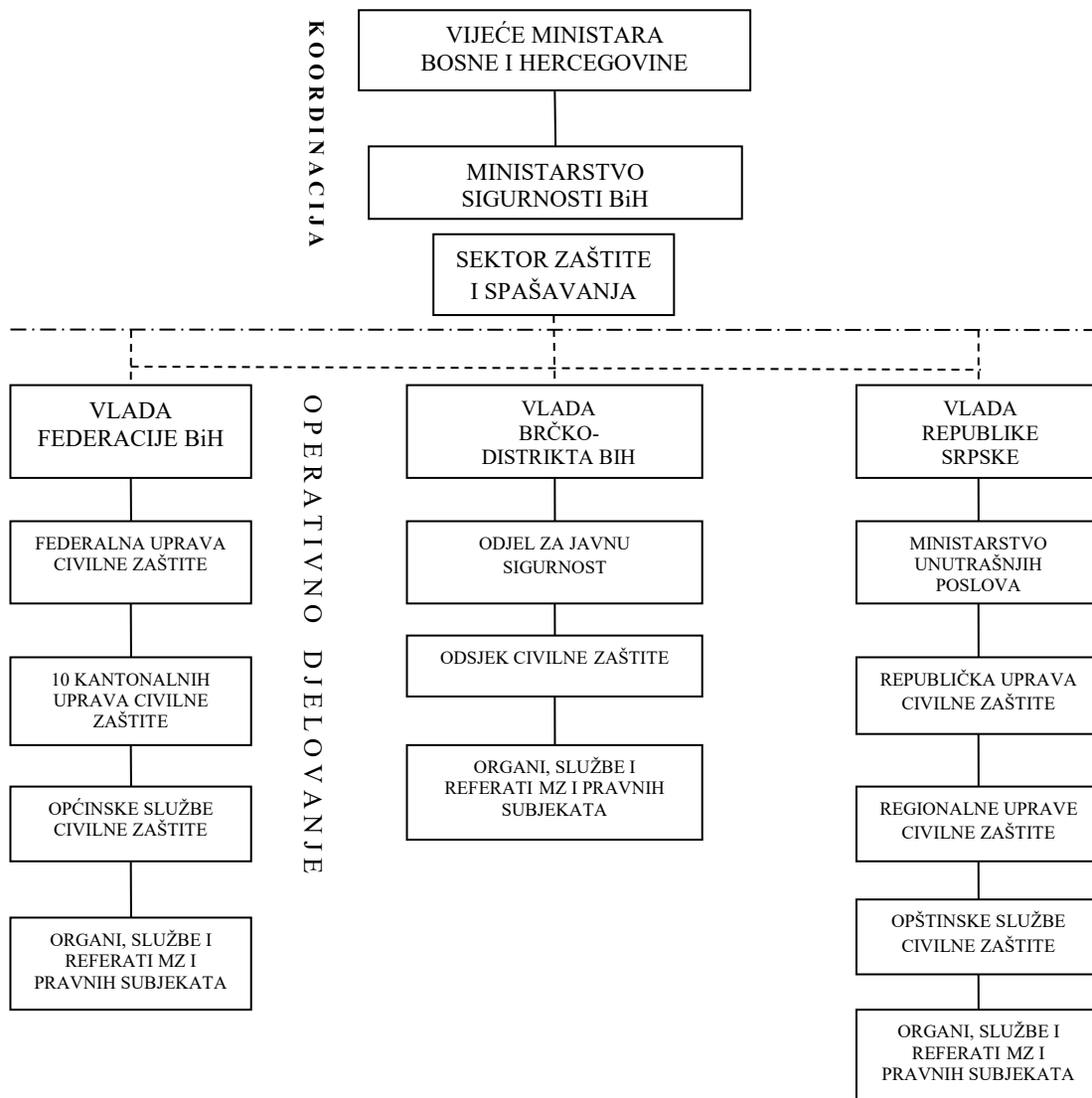
3.1.1. Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja

Ključnu ulogu na nivou države BiH ima Ministarstvo sigurnosti BiH koje je u oblasti zaštite i spašavanja nadležno za „provođenje međunarodnih obaveza i saradnju u provođenju civilne zaštite, koordiniranje⁴² djelovanja entitetskih službi civilne zaštite u BiH, i usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvataju teritoriju BiH, i donošenje programa i planova zaštite i spašavanja“ (Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, čl. 14). Upravljanje⁴³ sistemom zaštite i spašavanja veoma je složeno. Na nivou države BiH prisutna je koordinacija koju Vijeće ministara provodi preko Ministarstva sigurnosti BiH, odnosno sektora zaštite i spašavanja. Nivo entiteta i distrikta ima tijela za upravljanje koja imaju i operacionalizaciju djelovanja. Organizacija i djelovanje civilne zaštite na ovim nivoima potpuno je različita. U Federaciji BiH vlada preko Federalne uprave civilne zaštite, 10 kantonalnih uprava, općinskih službi civilne zaštite i po potrebi nižih organa i službi upravlja civilnom zaštitom. U Brčko-Distriktu BiH vlada preko odjela za javnu sigurnost, odnosno odsjeka civilne zaštite i po potrebi nižih organa i službi upravlja civilnom zaštitom.

⁴² „Koordinacija je osiguravanje vremenske i prostorne usklađenosti djelovanja svih učesnika u aktivnostima zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća po etapama provođenja poslova i zadataka, kao i njihovo pravovremeno obavještanje. Koordiniranjem se, u smislu Smjernica Ujedinjenih nacija, osigurava efikasna komunikacija, uvezivanje i međusobno djelovanje nosilaca i snaga zaštite i spašavanja u svrhu provođenja zaštite i unaprjeđenja humanitarnih principa, izbjegavanja konkurencije i dupliranja, te ostvarivanja zajedničkih ciljeva.“ (Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, čl. 2., stav 12).

⁴³Upravljanje - „Smisao pojma upravljanje izveden je iz složenog glagola upravljati, odnosno uprava. Etimološki gledano za izraz uprava, u savremenim uslovima, vezuju se dva značenja. Prvo ide etimologijom da se izrazom administracija odnosno glagolom administrare označava upravljanje nizom složenih poslova u nekoj oblasti društvenih djelatnosti. Drugo značenje je imenica administratio sa složenim značenjem, između ostaloga, upravljanje poslovima i zadacima u nekoj oblasti društvenog rada.“ (Dujović, 2006:24-25).

U Republici Srpskoj vlada preko Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno njegovog organizacijskog dijela Republičke uprave civilne zaštite, regionalnih uprava i općinskih službi civilne zaštite a po potrebi i nižih organa i službi upravlja civilnom zaštitom. S obzirom na ovakvu uređenost civilne zaštite jasno je da je stvarno upravljanje sistemom zaštite i spašavanja podijeljeno na nižim nivoima dok je koordinacija koja se odvija na nivou države uvjetovana političkom voljom nižih nivoa odlučivanja.

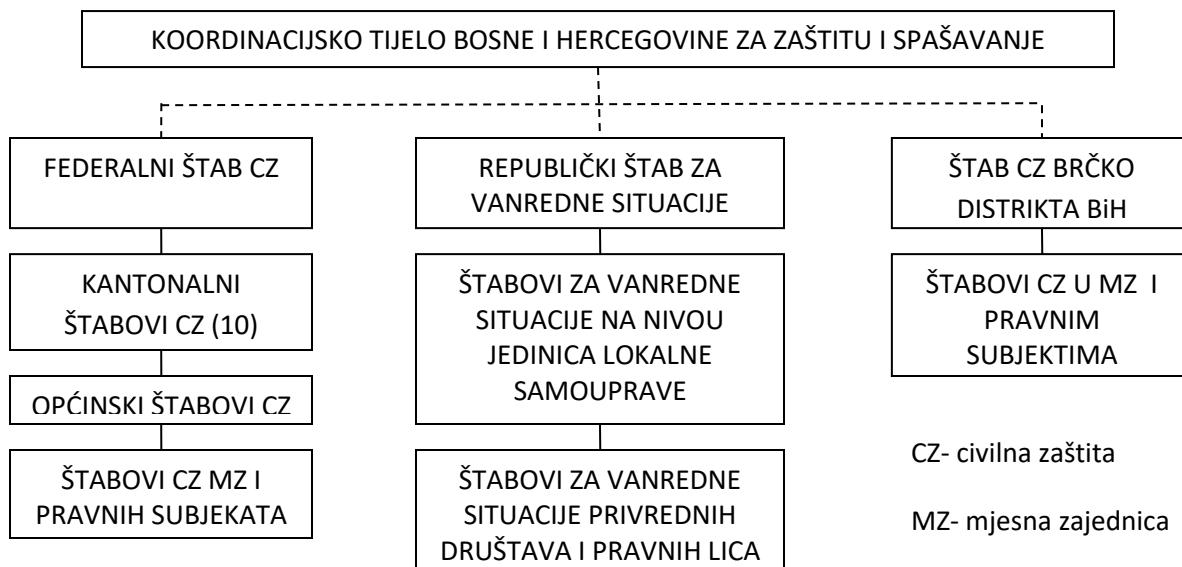

Shema 9. Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine

Izvor: Huseinbašić, 2009:74 i Deronja i drugi, 2014: 26

3.1.2. Rukovođenje u sistemu zaštite i spašavanja

Rukovođenje⁴⁴ sistemom zaštite i spašavanja takođe je veoma složeno. Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH, član 16., osnovano je Koordinacijsko tijelo Bosne i Hercegovine za zaštitu i spašavanje.

Shema 10. Rukovođenje sistemom zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine

Izvor: prema Huseinbašić,2009:81 i Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama, član 8

Koordinacijsko tijelo Bosne i Hercegovine za zaštitu i spašavanje u okviru svojih zadaća ima upućivanje predloga Vijeću ministara za donošenje odluka iz svoje nadležnosti, koordinaciju aktivnosti u zaštiti i spašavanju i prijemu i pružanju pomoći, praćenje provedbe donesenih mjera i davanje preporuka institucijama i tijelima na nivou države i nižim nivoima. Ovakva organizaciju rukovodne strukture jasno pokazuje da na nivou države postoji samo koordinacija a na nižim nivoima stvarno rukovođenje u sistemu zaštite i spašavanja.

⁴⁴ Rukovođenje je "organizovana djelatnost na sprovođenju politike, ciljeva i zadataka koje organi upravljanja postavljaju" i „jedna od funkcija upravljanja“ (Dujović, 2006:32).

3.2. Komunikacija u sistemu zaštite i spašavanja

Komunikacija u sistemu zaštite i spašavanja počiva na osnovama komunikacije i operativno komunikacijskim centrima kao nosiocima komunikacije snaga i subjekata zaštite i spašavanja. Rano otkrivanje i upozoravanje na opasnost zauzima vrlo značajno mjesto u historijskom razvoju zaštite i spašavanja. Pripada u domen prevencije a njom se nastoji izbjeći opasnost ili spriječiti njene štetne posljedice. Dobru zaštitu karakterišu tri parametra:

- rano otkrivanje i obavještavanje,
- objekti za sklanjanje (prirodni ili vještački), i
- osposobljeno i disciplinirano stanovništvo, koje će primjeniti edukativne sadržaje u ličnoj i uzajamnoj zaštiti.“ (Huseinbašić,2009:98).

Operativno-komunikacijski centri su nekad bili u sastavu vojnih struktura ili struktura civilne odbrane a u novije vrijeme pripadaju civilnoj zaštiti. Unutar strukture civilne zaštite daprinos građanima kada provode ličnu i uzajamnu zaštitu ali i boljem upravljanju i rukovođenju sistemom zaštite i spašavanja (Huseinbašić,2009:98).

Sistem ranog otkrivanja, praćenja i obavještavanja o opasnostima trenutno, u najvećoj mjeri, pripada entitetima i Brčko-Distriktu. Član 18. Okvirnog zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH predviđa formiranje operativno-komunikacijskog centra 112⁴⁵:

1. Radi stalnog prikupljanja podataka o svim vrstama pojava i opasnosti koje mogu dovesti do prirodne ili druge nesreće, kao i podataka o posljedicama koje su nastale pojavom prirodne ili druge nesreće po ljude i materijalna dobra na ugroženom području, obrade tih podataka i njihove distribucije nadležnim organima vlasti i pravnim licima, u Bosni i Hercegovini uvodi se sistem jedinstvenog evropskog broja za hitne situacije – 112 i uspostavlja Operativno - komunikacijski centar Bosne i Hercegovine – 112.

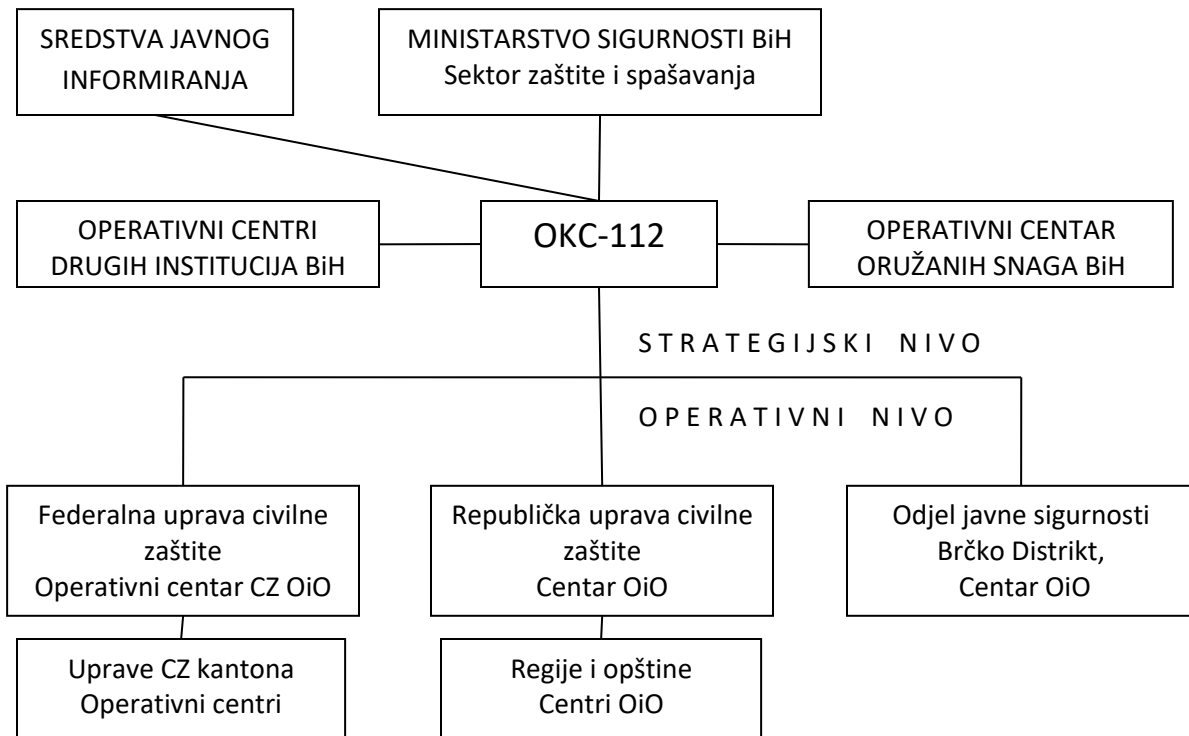
⁴⁵ Vijeće Evropske unije donijelo je 29. jula 1991. godine Odluku o uvođenju jedinstvenog evropskog broja za hitne situacije 112 (Huseinbašić,2009:101).

2. U skladu sa stavom (1) ovog člana, Vijeća ministara BiH, u okviru Ministarstva sigurnosti BiH, formira Operativno-komunikacijski centar – 112, s kojim se funkcionalno uvezuju operativni centri drugih institucija i organa Bosne i Hercegovine, kao i centri entiteta i Brčko Distrikta BiH.
3. Ministarstvo sigurnosti BiH predlaže Vijeću ministara BiH propis o organizaciji, uvjetima i načinu funkcioniranja Centra – 112.“

Formiranjem Operativno-komunikacijskog centra 112 organi vlasti u BiH konkretno doprinose regionalnoj sigurnosti u oblasti zaštite i spašavanja i bržem punopravnom članstvu u evro-atlantskim integracijama (Huseinbašić,2009:100).

Integriranje civilne zaštite u BiH u evro-atlantski sistem sigurnosti, posebno sistem evropskog broja za hitne situacije, „podrazumijeva funkcionalno umrežavanje sistema operativnih centara i centara osmatranja i obavještavanja“ (Huseinbašić,2009:100-101) kako bi se omogućio potpuno novi kvalitet u komuniciranju.

Operativno-komunikacijski centar 112, na stratezijskom nivou, treba da poveže Ministarstvo sigurnosti BiH (Sektor zaštite i spašavanja), Operativni centar Oružanih snaga BiH, operativne centra drugih institucija na nivou države BiH i sa sredstvima javnog informiranja. Povezivanje Operativno-komunikacijskog centra 112, na operativnom nivou, treba da poveže operativne centre i centre osmatranja i obavještavanja uprava civilne zaštite i nižih nivoa u Federaciji BiH i Republici Srpskoj i Odjelu javne sigurnosti u Brčko-Distriktu BiH.

Shema 11. Funkcioniranje sistema razmjene informacija

Izvor: Huseinbašić,2009:101

Četvrti dio

4. NADLEŽNOSTI U UPRAVLJANJU SISTEMOM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

4.1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine

Članom 24. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“ br. 39/03, 22/06 i 43/10) Vlada Federacije, u oblasti zaštite i spašavanja je nadležna da:

- „1) donosi procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji;
- 2) predlaže Federalni program;
- 3) donosi Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH;
- 4) utvrđuje jedinstvenu metodologiju za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća;
- 5) razmatra stanje zaštite i spašavanja u Federaciji i donosi propise o organiziranju, pripremanju i djelovanju civilne zaštite u Federaciji;
- 6) na prijedlog Federalnog štaba civilne zaštite podnosi zahtjev Vijeću ministara BiH za traženje međunarodne pomoći za potrebe Federacije, što se vrši nakon proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće na području Federacije;
- 7) podnosi zahtjev Vijeću ministara za proglašenje nastanka i prestanka stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji BiH, nakon što je već proglašeno stanje prirodne ili druge nesreće na području Federacije;
- 8) daje saglasnost Vijeću ministara o vrsti i broju operativnih snaga zaštite i spašavanja iz Federacije, koje se mogu rasporediti u mješovitu specijaliziranu jedinicu za zaštitu i spašavanje za djelovanje u slučaju prirodne ili druge nesreće, za učešće u međunarodnim vježbama, operacijama pomoći i drugim aktivnostima, koju formira Vijeće ministara;
- 9) odlučuje o vrsti i količinama robnih rezervi potrebnih za zaštitu i spašavanje, na prijedlog Federalne uprave,

10) u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a, na prijedlog Federalne uprave, donosi propis o organiziranju vršenja poslova protivminskog djelovanja u Federaciji, usvaja Strategiju protivminskog djelovanja civilne zaštite i godišnji operativni plan civilne zaštite, na poslovima protivminskog djelovanja, u skladu sa Strategijom BiH i Godišnjim operativnim planom BiH, usvaja listu prioriteta za Godišnji operativni plan BiH, utvrđuje način korištenja sredstava izdvojenih za deminiranje i uklanjanje NUS-a, razmatra izvještaj o realizaciji Godišnjeg operativnog plana BiH.

11) na prijedlog FUCZ, proglašava nastanak prirodne i druge nesreće u Federaciji;

12) osigurava potrebna finansijska sredstva u budžetu Federacije za finansiranje potreba zaštite i spašavanja iz nadležnosti Federacije;

13) obavlja i druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom i drugim propisima.“

4.2. Federalna uprava civilne zaštite

Članom 26. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, 39/03, 22/06 i 43/10) upravne, stručne i druge poslove iz oblasti zaštite i spašavanja u nadležnosti Federacije obavlja FUCZ kao samostalna federalna uprava. Federalna uprava, u oblasti zaštite i spašavanja, vrši sljedeće poslove:

„1) provodi utvrđenu politiku i obezbjeđuje izvršenje federalnih zakona i drugih federalnih propisa iz područja zaštite i spašavanja;

2) izrađuje Procjenu ugroženosti za teritoriju Federacije;

3) izrađuje Federalni program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Federacije;

4) predlaže Federalni plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Federacije;

5) donosi propise o sadržaju, načinu i rokovima izvještavanja o prirodnim i drugim nesrećama;

6) organizira, priprema i obučava štabove, jedinice i povjerenike civilne zaštite i službe zaštite i spašavanja;

7) organizira i usklađuje provođenje mjera zaštite i spašavanja te organizuje i provodi poslove zaštite od požara i vatrogastvo;

- 8) organizira Federalni operativni centar civilne zaštite;
- 9) ostvaruje međunarodnu suradnju u području zaštite i spašavanja, na način reguliran Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju.
- 10) kantonalnim organima uprave, kantonalnim ustanovama i općinskim službama za upravu izdaje instrukcije za provođenje federalne politike, ovoga Zakona i drugih federalnih propisa iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara;
- 11) ostvaruje saradnju sa Ministarstvom sigurnosti BiH i učestvuje u rješavanju svih pitanja iz oblasti zaštite i spašavanja, koja se, prema Okvirnom zakonu o zaštiti i spašavanju, rješavaju sa upravama civilne zaštite entiteta;
- 12) ostvaruje saradnju i osigurava provođenje svih zadataka i preporuka Koordinacionog tijela BiH za zaštitu i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH, koja se odnose na Federaciju;
- 13) vrši usklađivanje Federalnog plana sa Planom zaštite i spašavanja BiH;
- 14) osigurava funkcionalno uvezivanje Federalnog operativnog centra civilne zaštite sa Operativno-komunikacijskim centrom BiH – 112 i stalno dostavljanje odgovarajućih podataka tom centru;
- 15) predlaže vrste i količine robnih rezervi potrebnih za zaštitu i spašavanje;
- 16) saraduje sa privrednim društvima i naučnim institucijama u razvoju tehnologije i opreme za zaštitu i spašavanje;
- 17) vodi jedinstvenu bazu podataka o snagama zaštite i spašavanja u općinama, gradu, kantonu i Federaciji i o svim vrstama prirodnih i drugih nesreća na području Federacije;
- 18) u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a, priprema Strategiju protivminskog djelovanja civilne zaštite i Godišnji operativni plan civilne zaštite na poslovima protivminskog djelovanja, u skladu sa Strategijom BiH; izrađuje plan deminiranja na području Federacije, na osnovu prijedloga kantonalnih planova deminiranja; organizira poslove koji se odnose na razvijanje operativnih kapaciteta i operacije čišćenja terena od mina, tehničkog izviđanja, interventnog deminiranja kod minskih nesreća i prikupljanje i uništavanje eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata na području Federacije; preduzima odgovarajuće mjere da se izvrše zadaci deminiranja i uklanjanja NUS-a utvrđeni u godišnjem operativnom planu civilne zaštite; vrši kontrolu kvalitete i procedure sigurnosti; vodi centralnu bazu podataka o protivminskom

djelovanju civilne zaštite na području Federacije; organizira stručnu obuku (kondicioniranje) deminera iz timova za deminiranje i druge poslove u oblasti deminiranja i uklanjanja NUS-a.

19) vrši inspekcijski nadzor u području zaštite i spašavanja;

20) vodi propisane evidencije i obavlja druge poslove zaštite i spašavanja, sukladno zakonu i drugim propisima i općim aktima.“

4.3. Kantoni u Federaciji BiH

Članom 27. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10) određene su nadležnosti kantona u oblasti zaštite i spašavanja:

„1) razmatra stanje priprema za zaštitu i spašavanje i donosi mjere za organiziranje, razvoj i jačanje civilne zaštite u kantonu;

2) donosi program razvoja zaštite od prirodnih i drugih nesreća kantona;

3) donosi propise o organiziranju i funkcioniranju civilne zaštite kantona, u skladu sa ovim Zakonom i drugim propisima;

4) organizira kantonalni operativni centar civilne zaštite u kantonu, u skladu sa ovim Zakonom i obezbjeđuje njegovo funkcioniranje;

5) uređuje pitanja finansiranja zaštite i spašavanja iz nadležnosti kantona;

6) donosi akte o osnivanju kantonalnog štaba civilne zaštite, postavljenju komandanta i načelnika štaba i određivanju funkcija u kantonalnim ministarstvima, kantonalnoj upravi civilne zaštite i drugim organima kantonalne uprave –čiji su nosioci po položaju članovi kantonalnog štaba civilne zaštite;

7) donosi plan zaštite od prirodnih i drugih nesreća kantona;

8) na prijedlog kantonalnog štaba civilne zaštite, proglašava stanje prirodne i druge nesreće na području kantona i naređuje upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite, organa uprave, privrednih društava i drugih pravnih lica sa područja kantona na prevenciji, ublažavanju i otklanjanju štetnih posljedica po ljude i materijalna dobra;

9) obavlja i druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonu i drugim propisima.“

Nadležnosti kantonalnih organa vlasti u izvršavanju poslova usklađuju se sa navedenim Zakonom.

4.4. Kantonalne uprave civilne zaštite

Upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti kantona, iz oblasti zaštite i spašavanja, obavljaju kantonalne uprave civilne zaštite, kao samostalne uprave i to:

- „1) organizira, priprema i prati funkcioniranje zaštite i spašavanja na području kantona;
- 2) izrađuje procjenu ugroženosti za područje kantona;
- 3) priprema program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kantona;
- 4) predlaže plan zaštite od prirodnih i drugih nesreća kantona;
- 5) prati stanje priprema zaštite i spašavanja i predlaže mjere za unaprjeđenje organizacije i osposobljavanja civilne zaštite kantona i općina;
- 6) organizira i prati realiziranje obuke nosilaca civilne zaštite;
- 7) organizira i koordinira provođenje mjera zaštite i spašavanja, te organizuje i provodi poslove zaštite od požara i vatrogastvo;
- 8) organizira kantonalni operativni centar civilne zaštite i obezbjeđuje njegov rad;
- 9) predlaže programe zajedničkih i samostalnih vježbi i izradu elaborata za izvođenje vježbi pripadnika civilne zaštite, organa uprave, privrednih društava i drugih pravnih lica iz područja zaštite i spašavanja;
- 10) predlaže i poduzima mjere za popunu ljudstvom štabova, jedinica civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, te njihovo opremanje materijalno-tehničkim sredstvima;
- 11) priprema propise u oblasti zaštite i spašavanja u nadležnosti kantona;
- 12) organizira i provodi obuku stanovništva i pruža pomoć službama civilne zaštite općina u obavljanju poslova u njihovoj nadležnosti;
- 13) vrši inspekcijski nadzor iz oblasti zaštite i spašavanja;
- 14) vodi propisane evidencije i obavlja druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom, drugim propisima i općim aktima.“⁴⁶

⁴⁶ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, „Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10, član 28.

4.5. Gradovi i općine u Federaciji Bosne i Hercegovine

Gradovi i općine u ostvarivanju prava i dužnosti iz oblasti zaštite i spašavanja imaju ovlast da:

- „1) donosi odluku o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja općine, odnosno Grada i obezbjeđuje njeno provođenje, u skladu sa ovim Zakonom i propisima kantona;
- 2) donosi program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine, odnosno Grada;
- 3) planira i utvrđuje izvore finansiranja za izvršavanje poslova zaštite i spašavanja u nadležnosti općine, odnosno Grada;
- 4) organizira operativni centar civilne zaštite u općini, odnosno Gradu, u skladu sa ovim Zakonom i osigurava njegovo funkcioniranje;
- 5) donosi akte o osnivanju općinskog, odnosno gradskog štaba civilne zaštite, postavljenju Komandanta i načelnika štaba i određivanju funkcija u općinskim, odnosno gradskim službama za upravu i službi civilne zaštite općine, odnosno Grada, čiji su nosioci po položaju članovi općinskog, odnosno gradskog štaba civilne zaštite;
- 6) donosi plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine, odnosno Grada;
- 7) proglašava stanje prirodne i druge nesreće i naređuje upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite, službi za upravu, privrednih društava i drugih pravnih lica sa područja općine, odnosno Grada na prevenciji, ublažavanju i otklanjanju štetnih posljedica od prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra na području općine, odnosno Grada;
- 8) obavlja i druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom, drugim propisima i općim aktima.“⁴⁷

⁴⁷ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, „Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10, član 29.

4.6. Službe civilne zaštite

Služba civilne zaštite općine, kao općinska služba za upravu, obavlja slijedeće poslove iz oblasti zaštite i spašavanja:

- „1) organizira, priprema i provodi zaštitu i spašavanje na području općine;
- 2) izrađuje procjenu ugroženosti na području općine;
- 3) priprema program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine;
- 4) predlaže plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine;
- 5) prati stanje priprema za zaštitu i spašavanje i predlaže mjere za unapređenje organiziranja i osposobljavanja civilne zaštite;
- 6) organizira, izvodi i prati realizaciju obuke građana na provođenju lične i uzajamne zaštite;
- 7) organizira i koordinira provođenje mjera zaštite i spašavanja, te organizira i provodi poslove zaštite od požara i vatrogastvo, predlaže program samostalnih vježbi i izrađuje elaborat za izvođenje vježbi civilne zaštite u općini;
- 8) organizira općinski operativni centar civilne zaštite i obezbjeđuje njegov rad;
- 9) vrši popunu ljudstvom štabova civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite i određuje povjerenike civilne zaštite, osigurava njihovo opremanje materijalno-tehničkim sredstvima, te organizira, izvodi i prati realizaciju njihove obuke;
- 10) priprema propise iz područja zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine;
- 11) vodi propisane evidencije i obavlja druge poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa zakonom i drugim propisima i općim aktima.“⁴⁸

⁴⁸ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, „Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10, član 31.

Peti dio

5. ULOGA FEDERALNOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE U RUKOVOĐENJU SNAGAMA I SREDSTVIMA CIVILNE ZAŠTITE U PRIRODNIM ILI DRUGIM NESREĆAMA

Značaj rukovođenja snagama i sredstvima civilne zaštite je u tome da osigura „plansko, stručno, organizirano, racionalno i ekonomično angažiranje snaga i sredstava na zaštiti i spašavanju ljudi, materijalnih, kulturnih i drugih dobara u katastrofama.“⁴⁹

Za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije, odnosno području kantona i općine, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spašavanju, u skladu sa zakonom i drugim propisima, osnivaju se štabovi civilne zaštite kao operativno-stručni organi. Te štabove osnivaju Federacija, kantoni i općine.

U upravljanju akcijama zaštite i spašavanja štabovi civilne zaštite obavljaju slijedeće poslove:

- „1) odlučuju o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na ona područja koja su ugrožena;
- 2) naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere;
- 3) usmjeravaju, koordiniraju i upravljaju akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju na svome području;
- 4) rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi angažovanih snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.“⁵⁰

⁴⁹ Huseinbašić, Ćamil 2006. *Rukovođenje i upravljanje u katastrofama*, Sarajevo: Sejtarija d.o.o. str. 43

⁵⁰ Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, „Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10, član 108.

5.1. Osnivanje Federalnog štaba civilne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine

Prva Uredba o Federalnom štabu civilne zaštite donesena je 31.08.2000. godine a stupila je na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH". Uredbu je donijela Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na osnovu člana 172. stav 1. i 2. i člana 185. Zakona o odbrani Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 15/96). Tom Uredbom organizovan je Federalni štab civilne zaštite, kao operativno-stručno tijelo Federacije Bosne i Hercegovine i uređena su pitanja djelokruga rada, načina popunjavanja, kao i pitanja iz oblasti obuke, osposobljavanja, opremanja i finansiranja Federalnog štaba. U članu 2. navedene Uredbe, između ostalog, regulisano je i slijedeće: „...U uslovima kada jedinice civilne zaštite i druge snage nisu u mogućnosti otkloniti opasnosti koje prijete ljudima i materijalnim dobrima, odnosno otkloniti posljedice prirodnih i drugih nesreća, Federalni štab podnosi zahtjev ministru odbrane za izdavanje naredbe za upotrebu Vojske Federacije BiH u zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća.“

Način aktiviranja Federalnog štaba i provođenje mobilizacije na području Federacije BiH regulisano je u članu 3. Uredbe o Federalnom štabu civilne zaštite⁵¹ čiji tekst ovom prilikom prenosim u cjelosti, a glasi:

„Federalni štab se aktivira u slučaju neposredne ratne opasnosti i rata, a po potrebi i u slučaju prirodne ili druge nesreće. Komandant Federalnog štaba osigurava provodjenje mobilizacije službi zaštite i spašavanja, gradjana, jedinica, štabova, povjerenika i drugih snaga civilne zaštite koju naredi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine. U uslovima ako prijeti ili je nastala prirodna ili druga nesreća velikih razmjera, koja je obuhvatila područje jednog ili više kantona, a snage i sredstva tih kantona nisu dovoljne za sprečavanje opasnosti, odnosno otklanjanje posljedica njihovog djelovanja, Federalni štab može, na zahtjev nadležnog kantonalnog štaba ili po vlastitoj procjeni, narediti i angažovati snage i sredstva civilne zaštite drugih kantona i općina, privrednih društava i drugih pravnih osoba sa teritorija Federacije BiH koje nije ugroženo tom prirodnom ili drugom nesrećom, kao i službi i specijalizovanih jedinica za zaštitu i spašavanje Federacije BiH poradi učešća u pružanju pomoći ugroženim kantonima.“

⁵¹ Uredba o Federalnom štabu civilne zaštite, "Službene novine Federacije BiH broj 36/00".

5.2. Nadležnosti Federalnog štaba civilne zaštite

U osnovnom principu rada štabovi civilne zaštite nisu profesionalni organi sa stalnim zaposlenicima. Sastavljeni su od stručnjaka koji u uslovima prije nastanka prirodne ili druge nesreće rade poslove u drugim organima, službama ili preduzećima. Nastanak prirodne ili druge nesreće na teritoriji Federacije BiH najčešće dovodi do proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće od strane vlade Federacije BiH kojom se neminovno aktivira Federalni štab civilne zaštite. Funkcija Federalnog štaba civilne zaštite od tada je da rukovodi snagama i sredstvima civilne zaštite na teritoriji federacije BiH. Kako bi ostvario funkciju rukovođenja Federalni štab donosi naredbe, uputstva, instrukcije i druge akte u skladu sa zakonom. Rad štaba je timski i obuhvata:

- ocjenjivanje nastale situacije, procjenjivanje njenog daljeg razvoja i implikacija;
- dimenzioniranje potreba za aktiviranje potrebnih snaga i sredstava;
- izdavanje naredbe za aktiviranje (mobilizaciju) dijela ili svih snaga civilne zaštite sa pripadajućim materijalno- tehničkim sredstvima;
- izdavanje naredbe za aktiviranje organa i službi koji su dio sistema civilne zaštite;
- prihvatanje aktiviranih snaga i sredstava, izdavanje zadataka i upućivanje na ugroženo područje;
- praćenje razvoja situacije na terenu i po potrebi aktiviranje i uvođenje novih snaga;
- koordinacija i kontrola pripadnika civilne zaštite preko vođa timova, komandira jedinica, štabova nižeg nivoa i povjerenika civilne zaštite;
- praćenje situacije na terenu putem centara za osmatranje i obavještanje i izvršilaca na terenu;
- preko nadležnih organa traži angažovanje Oružanih snaga;
- predlaže pokretanje aktivnosti za dobijanje međunarodne pomoći.⁵²

⁵² Prilagođeno prema Huseinbašić, Čamil 2006. *Rukovođenje i upravljanje u katastrofama*, Sarajevo: Sejtarija d.o.o., str. 86-87

Članom 109. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10) Federalni štab civilne zaštite obavlja slijedeće poslove:

- „1) naređuje kantonalnim i općinskim štabovima civilne zaštite i službama zaštite i spašavanja, koje formira Vlada Federacije, poduzimanje mjera i aktivnosti na zaštiti i spašavanju;
- 2) naređuje angažiranje snaga i sredstava civilne zaštite s područja jednoga kantona na ugroženo područje drugoga kantona;
- 3) naređuje angažiranje snaga i sredstava civilne zaštite Federacije na pružanju pomoći Republici Srpskoj, u skladu sa Sporazumom o saradnji entiteta u ostvarivanju zadataka civilne zaštite;
- 4) podnosi zahtjev Vladi Federacije za traženje međunarodne pomoći nakon proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće u Federaciji, ako procjeni da je ta pomoć neophodna;
- 5) po zahtjevu nadležnih državnih organa Bosne i Hercegovine, angažira snage i sredstva civilne zaštite Federacije u pomoći drugim državama na saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća.“

5.3. Pregled donešenih naredbi Federalnog štaba civilne zaštite u vrijeme poplava 2014. godine

Sredinom maja 2014. godine u Federaciji BiH došlo je do poplava koje su bile katastrofalnih razmjera u nekoliko kantona. U skoro svim općinama na području ZE-DO i Tuzlanskog kantona, kao i na većini općina Sarajevskog i Unsko-sanskog kantona došlo je do naglog porastaja vodostaja u vodenim tokovima nakon čega je nastalo izlivanje voda iz svojih korita i poplave. Federalna uprava civilne zaštite je tom prilikom uputila sve raspoložive timove na teren dok je Federalni štab civilne zaštite pristupio provođenju mjera i aktivnosti koje se moraju poduzeti za vrijeme trajanja poplava, te na osnovu člana 108. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10), člana 18. Poslovnika o radu Federalnog štaba civilne zaštite broj: 11-49/1-483-3/11 od od 26.10.2011. godine i Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o proglašenju stanja prirodne nesreće na području Federacije BiH uzrokovane obilnim kišnim padavinama koje su prouzrokovale poplave na području Federacije Bosne i Hercegovine V. broj 870/2014 od 15.05.2014. godine, donio slijedeće naredbe:

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
1.	15.05.2014.	02-44/13-4/14	Kantonalni štabovi civilne zaštite Ze-Do kantona, Tuzlanskog kantona i Kantona Sarajevo	da putem operativnih centara civilne zaštite redovno i kontinuirano svaka tri sata izvještavaju Federalni štab civilne zaštite o stanju na terenu
2.	15.05.2014.	02-44/13-5/14	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija	da svim raspoloživim resursima obezbijedi prohodnost putnih komunikacija na područjima ugroženim poplavama.
3.	16.05.2014.	02-44/13-12/14	Kantonalna ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	sagledavanje stanje zdravstvene zaštite životinja i poduzimanje mjera i radnji radi sprečavanja pojave zaraznih, parazitaranih i drugih oboljenja kao i suzbijanje zoonoza.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
4.	16.05.2014.	02-44/13-13/14	Crveni križ/krst Federacije BiH	organiziranje punktova u kojima će se prikupljati i vršiti raspodjela pomoći u hrani, vodi, odjeći, sanitetskom materijalu i sl., te ostvarivanje međusobne saradnje između kantonalnih, općinskih/gradskih štabova civilne zaštite, Crvenog križa/krsta Federacije BiH i drugih humanitarnih organizacija.
5.	16.05.2014.	02-44/13-14/14	Federalni zavodu za geologiju	pripremiti program mjera za sprečavanje nastajanja posljedica koje mogu uzrokovati klizišta. Takođe se zadužuju kantonalni, općinski /gradski štabovi civilne zaštite da sačine registar klizišta sa visokim stepenom opasnosti po ljude i materijalna dobra. Isto tako zadužuju se štabovi da formiraju stručne timove za monitoring klizišta.
6.	17.05.2014.	02-44/13-1-17/14	Kantonalne uprave za inspeksijske poslove	maksimalno pojačati inspeksijski nadzor i poduzamanje svih potrebnih mjera u okviru svoje nadležnosti iz čl. 31. do 40. Zakona o inspekcijama u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 69/05).
7.	17.05.2014.	02-44/13-4/14	Kantonalni štabovi civilne zaštite Zeničko-dobojskog kantona, Tuzlanskog kantona i Kantona Sarajevo	preko operativnih centara civilne zaštite pisanim i elektronskim medijima objaviti brojeve telefona putem kojih će građani 24 sata moći uputiti poziv za pomoć i dostavljati informacije bitne za stanje na terenu.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
8.	17.05.2014.	02-44/13-20/14	Kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova i Općinske službe civilne zaštite	Federalnom štabu civilne zaštite redovno dostavljati službene izvještaje o umrlim osobama kao i načinu nastanka smrti (prirodna smrt, utapanje, glad i sl.) u toku djelovanja prirodne i druge nesreće.

Ovo je samo dio donešenih Naredbi od strane Federalnog štaba civilne zaštite u prva četiri dana nakon donešene Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o proglašenju stanja prirodne nesreće na području Federacije BiH uzrokovane obilnim kišnim padavinama koje su prouzrokovale poplave na području Federacije Bosne i Hercegovine V. broj 870/2014 od 15.05.2014. godine iz kojih je vidljivo da je Federalni štab odmah poduzeo sve mjere i aktivnosti koje su u datom momentu bile neophodne. Kako se situacija naknadno razvijala tako je Federalni štab donosio adekvatne Naredbe. Imajući u vidu tešku situaciju u Federaciji BiH a posebno prateći epidemiološku situaciju koja je u tom momentu bila stabilna ali i nesigurna, Federalni štab civilne zaštite je često obavljao hitne telefonske sjednice na kojima je donosio veoma bitne odluke koje su uticale na stabiliziranje situacije na terenu. Te odluke su se prvenstveno odnosile na saniranje zdravstvenih potreba stanovništva na ugroženim područjima, te usmjeravanje daljnjih aktivnosti zdravstvenog sektora na ovim poslovima, zatim na usmjeravanje domaće i međunarodne pomoći na ugroženim područjima, uzimanje uzoraka vode za piće u javnim i privatnim vodovodima, bunarima, izvorištima i drugim objektima za snadbijevanje stanovništva vodom, te kontrola tih uzoraka po hitnom postupku.

Može se zaključiti da je Federalni štab, na osnovu dobijenih informacija sa terena blagovremeno donosio adekvatne Naredbe, te organizovao operativne snage s ciljem otklanjanja posljedica poplava.

Dio Naredbi koje su donešene u vremenskom period od 19.-25.05.2014. godine prikazane su u Tabeli kako slijedi:

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
1.	19.05.2014.	02-44/13-26/14	Kantonalni štabovi civilne zaštite, kantonalna ministarstva zdravstva, Federalno i kantonalni zavodi za javno zdravstvo, higijensko-epidemiološke službe	da, zavisno od epidemiološke situacije, provedu obaveznu protivepidemijsku dezinfekciju na ugroženim područjima u skladu sa svojim nadležnostima, te u vezi istog nadležna kantonalni i opštinski/gradski štabovi civilne zaštite odmah mobiliziraju dodatno ljudstvo, opremu i sredstva privrednih društava za obavljanje djelatnosti DDD u Federaciji BiH. Također, da kantoni koji nisu direktno ugroženi prirodnom nesrećom stave na raspolaganje svoje materijalne i ljudske kapacitete kantonima koji su direktno ugroženi.
2.	19.05.2014.	02-44/13-29/14	Kantonalna ministarstva nadležna za poslove veterinarstva	da organizuju obavljanje neškodljivog uništavanja leševa i proizvoda životinjskog porijekla, konfiskata, nejestivih nusproizvoda klanja i valioničkih otpadaka.
3.	20.05.2014.	02-44/13-38/14	Federalna uprava civilne zaštite	da po hitnom postupku sprovede javnu nabavku sredstava i opreme u ukupnoj vrijednosti cca 63.000,00 KM ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, koje će koristiti jedinice zaštite i spašavanja u akcijama zaštite i spašavanja.
4.	20.05.2014.	02-44/13-41/14	Kantonalna ministarstva zdravstva	da u zdravstvenim ustanovama na svom području omoguće organizirani prijem doniranih lijekova, sanitetskog materijala kao i sredstava za dezinfekciju.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
5.	20.05.2014.	02-44/13-43/14	Kantonalni štabovi civilne zaštite	da odmah pristupe organizaciji sagledavanja ključnih problema zbrinjavanja i opskrbljenosti stanovništva na područjima svojih kantona, za svaku opštinu, odnosno svako naseljeno mjesto pogođeno poplavom uz angažovanje svih raspoloživih resursa, uključujući i resurse što stižu u obliku humanitarne i druge pomoći.
6.	21.05.2014.	02-44/13-52/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje ukupno 240.000 litara raspoložive robne rezerve nafte i 62.000 litara benzina, opštinskim štabovima civilne zaštite ugroženih opština Posavskog, Zeničko-dobojskog i Tuzlanskog kantona.
7.	23.05.2014.	02-44/13-61/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da odmah stavi na raspolaganje Federalnoj upravi civilne zaštite 10.000 litara benzina i 25.000 litara nafte, koje će koristiti jedinice zaštite i spašavanja Federacije Bosne i Hercegovine i međunarodne jedinice zaštite i spašavanja u akcijama zaštite i spašavanja.
8.	23.05.2014.	02-44/13-62/14	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	da sa Republikom Slovenijom koordinira angažovanje 5 specijalnih kamiona za prevoz i neškodljivo uništavanje životinjskih lešina iz Posavskog kantona.
9.	24.05.2014.	02-44/13-65/14	Kantonalni štabovi civilne zaštite Posavskog, Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Srednjobosanskog i Unsko-sanskog kantona	da u saradnji sa kantonalnim ministarstvima zdravstva naprave plan uništavanja medicinskog otpada nastalog uslijed poplava. Navedeni plan dostaviti nadležnom ministarstvu okoliša i Zavodu za javno zdravstvo Federacije BiH.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
10.	24.05.2014.	02-44/13-67/14	Agencija za vodno područje sliva rijeke Save	da Federalnom štabu civilne zaštite hitno dostavi izvještaj o preduzetim aktivnostima iz nadležnosti Agencije na ugroženim područjima od 15.05.2014. godine.

Naredbe donesene u pomenutom vremenskom periodu su se prvenstveno odnosile na saniranje zdravstvenih potreba stanovništva na ugroženim područjima, te usmjeravanje daljnjih aktivnosti zdravstvenog sektora na ovim poslovima, zatim na usmjeravanje domaće i međunarodne pomoći na ugroženim područjima, uzimanje uzoraka vode za piće u javnim i privatnim vodovodima, bunarima, izvorištima i drugim objektima za snadbijevanje stanovništva vodom, te kontrola tih uzoraka po hitnom postupku. Također je, između ostalog donešena Naredba da se po hitnom postupku sprovede javna nabavka sredstava i opreme koje će koristiti jedinice zaštite i spašavanja u akcijama zaštite i spašavanja.

I u narednom periodu, tačnije od 26.05.2014. godine pa nadalje Federalni štab civilne zaštite je donio niz naredbi koje su imale za cilj ostvarivanje uspješnog funkcionisanja svih relevantnih subjekata za vrijeme trajanja poplava na ugroženim područjima Federacije Bosne i Hercegovine. S tim u vezi donesene su naredbe koje su se odnosile na hitnu javnu nabavku nedostajuće a potrebne opreme, na raspolaganje doniranom opremom (šatori, hrana, vreće za spavanje, pumpe za vodu, poljski WC i dr.), potom na osiguravanje provedbe dezinfekcije ljudi, prevoznih sredstava i opreme prije napuštanja ugroženih područja, na raspolaganje određenim robnim rezervama, na privremenu zabranu angažovanja maloljetnika na saniranju posljedica poplava u Federaciji BiH itd.

U vremenskom periodu od 29.05.2014. godine do 24.06.2014. godine donesene su, između ostalih i sledeće Naredbe:

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
1.	29.05.2014.	02-44/13-108/14	Agencija za vodno područje sliva rijeke Save	da Federalnom štabu civilne zaštite hitno dostavi izvještaj o stanju na vodoprivrednim objektima (odbrambeni nasipi od rijeke Save i Bosne), na potezu opštine Odžak, te opština Domaljevac-Šamac i Orašje, program i prijedlog mjera za saniranje postojećeg narušenog stanja na vodoprivrednim objektima, kao i prijedlog mjera dugoročne zaštite na postojećim vodoprivrednim objektima (odbrambeni nasipi od rijeke Save i Bosne).
2.	29.05.2014.	02-44/13-112/14	Kantonalni i opštinski štabovi civilne zaštite	da za potrebe Federalnog štaba civilne zaštite, podnesu izvještaje o stepenu realizacije dobijenih naredbi od vremena proglašenja stanja prirodne nesreće u FBiH, zaključno sa subotom 31.05.2014. godine, prema tabelama priloženim u prilogu Naredbe.
3.	30.05.2014.	02-44/13-115/14	Opštinskim štabovima civilne zaštite i opštinskim komisijama za procjenu štete s ciljem bržeg provođenja postupka procjene štete	da u skladu sa čl. 15. stav 1. Uredbe o metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Sl. novine Federacije BiH“, br. 75/04, 38/06, 52/09 i 56/09) po potrebi formiraju veći broj komisija za procjenu štete za područja na kojima se vrše procjene šteta. Takođe se naređuje kantonalnim štabovima civilne zaštite da ukoliko su im dostavljene preliminarne procjene šteta od strane općina, iste HITNO dostave Federalnom štabu civilne zaštite u cilju objedinjavanja podataka za potrebe Vlade F BiH.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
4.	03.06.2014.	02-44/13-124/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Čelić stavi na raspolaganje doniranu opremu i vodu, i to: voda – 10 paleta i kanisteri – 20 kom.
5.	03.06.2014.	02-44/13-125/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Doboj Istok stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: kanisteri – 10 kom.
6.	03.06.2014.	02-44/13-126/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Doboj Jug stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: grijalica za isušivanje – 6 kom, deke – 100 kom i kanisteri – 10 kom.
7.	03.06.2014.	02-44/13-127/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Domaljevac – Šamac stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: ledne prskalice – 5 kom, pumpe za mulj – 2 kom, gumene čizme – 20 kom, hlor – 1 bure i kanister – 10 kom, kao i da stavi na raspolaganje 100 kom lopata (na revers).
8.	03.06.2014.	02-44/13-128/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Kantonalnoj upravi civilne zaštite Posavskog kantona stavi na raspolaganje 18 t doniranog brašna od strane Turkmenistana.
9.	03.06.2014.	02-44/13-129/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Odžak stavi na raspolaganje doniranu opremu i vodu, i to: maske – 1.000 kom, gumene čizme – 34 para, lopate – 71 kom, frižideri ručni – 5 kom, vreće za pijesak – 7.800 kom, voda – 10 paleta i kanisteri – 20 kom, kao i da stavi na raspolaganje 20 kom ručnih kolica (na revers).

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
10.	03.06.2014.	02-44/13-130/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Srebrenik stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: deke – 10 buntova, gumene čizme – 20 pari, kabanice – 200 kom i vreće za pijesak – 4.200 kom.
11.	03.06.2014.	02-44/13-131/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Vareš stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: mašina za dezinfekciju usjeva – 1 kom, grijalica – 5 kom, krampe – 50 kom, rukavice – 100 kom, maske 1.000 kom, čizme – 10 pari, kabanice – 241 kom, pumpe za vodu potapajuće HS 2,4 – 1 kom, sjekira – 11 kom i kanisteri 10, kao i da stavi na raspolaganje agregat 1 kom, kolica – 20 kom i lopata – 100 kom (na revers).
12.	03.06.2014.	02-44/13-132/14	Federalna uprava civilne zaštite	Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Zenica stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: Vreće za spavanje – 50 kom, odjeća – 10 vreća, deke – 400 kom i kanisteri – 10 kom.
13.	03.06.2014.	02-44/13-133/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Živinice stavi na raspolaganje doniranu opremu i to: rasklopivi kreveti – 51 kom, deke – 100 kom, prekrivači – 50 kom, isušivači vlage – 10 kom i kanisteri – 10 kom, kao i da na raspolaganje 10 ručnih kolica (na revers).

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
14.	03.06.2014.	02-44/13-134/14	v.d. direktor Federalne uprave civilne zaštite	da po hitnom postupku sprovede javnu nabavku i zaključi ugovor o pružanju usluga skladištenja, utovara i istovara viljuškarom roba i opreme humanitarne pomoći koju zaprimi FUCZ u vrijeme djelovanja prirodne nesreće poplave na području Federacije u objektu površine od 1000 m ² osiguranom od požara i provalne krađe, na period od šest mjeseci (u ukupnoj vrijednosti od cca 6.000,00 KM mjesečno odnosno ukupnoj vrijednosti cca 36.000,00 KM).
15.	03.06.2014.	02-44/13-135/14	Federalna uprava civilne zaštite	da Opštinskom štabu civilne zaštite Opštine Orašje stavi na raspolaganje doniranu opremu i hranu, i to: odjeća – 5 vreća, gumene čizme – 40 pari, četke – 30 kom, maske – 2000 kom, isušivači vlage – 5 kom, rukavice – 50 kom, gumene hlače – 50 kom, hrana, šećer – 7 paketa, hrana, slanutak – 43 paketa, hrana, grah – 65 paketa, voda – 13 paleta, poljski wc – 20 kom, pumpa za prečišćavanje vode – 1 kom i kanisteri – 20 kom, kao i da na raspolaganje: kolica ručna – 20 kom i lopate – 50 kom (na revers).
16.	03.06.2014.	02-44/13-136/14	Kantonalni i opštinski štabovi civilne zaštite Posavskog, Zeničko-dobojskog i Tuzlanskog kantona	da pitanje sanacije i zbrinjavanja otpada životinjskog porijekla i drugih vrsta otpada bude u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i odgovarajućim provedbenim propisima, kao i da o provedenim mjerama redovno izvještavaju FŠCZ, Multisektorski i multidisciplinarni tim za izradu plana i provođenja aktivnosti DDD.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
17.	03.06.2014.	02-44/13-137/14	v.d. direktor Federalne uprave civilne zaštite	da aktivira Jedinicu za deminiranje i druge zadatke zaštite i spašavanja, da učestvuje u spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih poplavama, učestvuje u evakuaciji ljudi ugroženih i nastradalih od prirodne nesreće-poplave, u ispomoći u provođenju dekontaminacije i detoksikacije ljudi i materijalnih dobara, te pruža podršku na uklanjanju ruševina nastalih od srušenih ili oštećenih objekata i putevima prouzrokovanih klizištima, na ugroženim područjima Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Posavskog kantona i Kantona Sarajevo.
18.	05.06.2014.	02-44/13-144/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje općinskim štabovima civilne zaštite ukupno 40.000kg raspoložive robne rezerve kukuruz – prekrupe, Čelić, Doboj istok, kao i da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje općinskim štabovima civilne zaštite ukupno 40.000 kg raspoložive robne rezerve kukuruz – u zrnju, Doboj istok, Čelić. Isto tako, da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje općinskim štabovima civilne zaštite ukupno 30.000 kg raspoložive robne rezerve mekinja, Doboj istok, Čelić.
19.	05.06.2014.	02-44/13-145/14	Federalna uprava civilne zaštite	da po hitnom postupku sprovede javnu nabavku Izolacionog aparata za disanje PSS 300 – 10 komada, u ukupnoj vrijednosti od cca 46.215,00 KM organizovati i sprovesti iz sredstava posebne naknade.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
20.	05.06.2014.	02-44/13-148/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje 10.000 l raspoložive robne rezerve nafte i 5.000 l raspoložive robne rezerve benzina, Opštinskom štabu civilne zaštite opštine Ključ.
21.	05.06.2014.	02-44/13-155/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje ukupno 60.000 litara raspoložive robne rezerve dizel goriva Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica za potrebe povratnika u Republiku Srpsku na područjima ugroženim poplavama.
22.	09.06.2014.	02-44/13-158/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da u roku od 12 sati stavi na raspolaganje ukupno 60.000 l raspoložive robne rezerve dizela kantonalnim štabovima civilne zaštite Zeničko-dobojskom, Tuzlanskom i Posavskom, kao i da u roku od 12 sati stave na raspolaganje ukupno 320.000 l raspoložive robne rezerve dizela općinskim štabovima civilne zaštite Zenica, Olovo, Zavidovići, Doboj jug, Breza, Usora, Visoko, Maglaj, Žepče, Vareš, Kakanj, Tešanj, Lukavac, Tuzla, Kladanj, Gračanica, Kalesija, Srebrenik; Živinice, Gradačac, Doboj istok, Banovići, Teočak, Čelić, Sapna, Orašje, Odžak, Domaljevac-Šamac, Sanski Most, Ključ, Bosanski Petrovac i Travnik.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
23.	09.06.2014.	02-44/13-160/14	Federalna uprava civilne zaštite	da općinskim štabovima civilne zaštite, u svrhu daljnje distribucije, stavi na raspolaganje bijela tehnika donirana od strane Grada Sofije, Bugarska, koja je donirana preko Gradske uprave Grada Sarajeva, općini Sapna, Vogošća, Odžak, Teočak, Olovo, Doboj Istok, Čelić, Zavidovići i Maglaj.
24.	10.06.2014.	02-44/13-167/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da osigura finansijska sredstva za nabavku 9.000 vreća sjemena kukuruza, za potrebe kasne sjetve u Posavskom kantonu i općini Sanski Most u suradnji sa Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica, iz razloga što je isto provelo postupak javne nabavke u okviru koga bi se mogla izvršiti ova nabavka, kao i Kantonalnom štabu civilne zaštite Posavskog kantona i Općinskom štabu civilne zaštite općine Sanski Most, da izvrši raspodjelu dobivenog sjemena.
25.	11.06.2014.	02-44/13-171/14	Kantonalni zavodi za javno zdravstvo i higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja	provođenje preventivne deratizacije i dezinfekcije na ugroženim područjima na kojima je izvršena potpuna ili djelomična asanacija terena nakon povlačenja vode. NAPOMENA: Dana 11.06.2014. godine, navedena Naredba je stavljena van snage
26.	11.06.2014.	02-44/13-172/14	Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona 10	da organizuje obavještanje poljoprivrednika na području Kantona 10 koji raspolažu viškovima baliranog sijena za doniranje ugroženom stanovništvu, te sinhronizuje aktivnosti na prijemu baliranog sijena za smještaj u krugu vojnog objekta u Livnu.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
27.	11.06.2014.	02-44/13-171/14	Kantonalni zavodi za javno zdravstvo i higijensko-epidemiološke službe domova zdravlja	hitno provođenje obavezne preventivne dezinfekcije i deratizacije na ugroženim područjima na kojima se izvršena potpuna ili djelomična asanacija terena nakon povlačenja vode, kao i da kantonalni i opštinski štabovi civilne zaštite mobiliziraju ljudstvo, opremu i sredstva privrednih društava koja su registrovana za obavljanje poslova dezinfekcije i deratizacije u FBiH, s ciljem provođenja obavezne preventivne dezinfekcije i deratizacije, isto tako kantonalna ministarstva zdravstva i kantonalni zavodi za javno zdravstvo u kantonima koji nisu direktno ugroženi prirodnom nesrećom, da stave na raspolaganje svoje materijalne i ljudske resurse kantonalnim ministarstvima zdravstva i kantonalnim zavodima za javno zdravstvo, čija su područja direktno ugrožena. Za provođenje ove naredbe odgovorni su kantonalni štabovi civilne zaštite na svom području, kao i Federalni i kantonalni zavodi za javno zdravstvo, te kantonalna ministarstva zdravstva koja vrše nadzor nad radom higijensko-epidemioloških službi domova zdravlja i zavoda za javno zdravstvo.
28.	13.06.2014.	02-44/13-188/14	Federalna uprava civilne zaštite	da doniranu humanitarnu pomoć od UZIO BiH, u količini od 8 (osam) paleta različitih artikala distribuiraju Crvenom križu/krstu opštine Maglaj. Sastavni dio ove naredbe je i spisak robe i tehničkih sredstava UZIO Bosne i Hercegovine.

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
30.	13.06.2014.	02-44/13-189/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da uz stručnu podršku Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH, izvrši nabavku sredstava za dezinfekciju sa zemlje, Neopitroid premium, u količini od 2.000 litara, koji će biti raspoređena zavodima za javno zdravstvo Posavskog kantona – 1000 litara, te po 500 litara Zeničko-dobojskom i Tuzlanskom kantonu, dok su za prijem, skladištenje insekticida i provedbu dezinfekcije odgovorni kantonalni zavodi za javno zdravstvo.
31.	13.06.2014.	02-44/13-190/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da stavi na raspolaganje kantonalnom štabu civilne zaštite Posavskog kantona ukupno 80.000kg raspoložive robne rezerve (kukuruz – prekrupe, 20.000 kg, kukuruz – u zrnju, 40.000 kg i stočno brašno 20.000 kg), kao i da stave na raspolaganje kantonalnom štabu civilne zaštite Zeničko-dobojskog kantona ukupno 40.000kg raspoložive robne rezerve (kukuruz – prekrupe 10.000 kg, kukuruz – u zrnju 20.000 kg i stočno brašno 10.000 kg), te kantonalnom štabu civilne zaštite Tuzlanskog kantona ukupno 40.000kg raspoložive robne rezerve (kukuruz – prekrupe 10.000 kg, kukuruz – u zrnju 20.000 kg i stočno brašno 10.000 kg) i kantonalnom štabu civilne zaštite Unsko-sanskog kantona ukupno 20.000kg raspoložive robne rezerve (kukuruz – prekrupe 5.000 kg, kukuruz – u zrnju 10.000 kg i stočno brašno 5.000 kg).

Redni broj	Datum naredbe	Broj naredbe	Primalac naredbe	Zadatak
32.	13.06.2014.	02-44/13-191/14	Federalna uprava civilne zaštite	da izvrši nabavku sredstva za dezinfekciju sa zemlje, Neopitroid premium, u količini od 3.000 litara; sredstva Brodilom parafinski blok (25 g) 3.000 kg, Brodilom parafinski blok (200 g) 2.500 kg, Brodilom meki mamac (10 g) 2.500 kg; dva komada ULU aerosol generatora CITIZEN BIG DL90 T 1000 sa pratećom opremom te da izvrši izbor ovlaštene firme za DDD sa licencama za rad sa 1., 2. i 3. grupom otrova.
33.	17.06.2014.	02-44/13-200/14	Federalna uprava civilne zaštite	da izvrši nabavku sredstva za dezinfekciju (koncentrat), DIOXY AKTIV SUPRA AGRO, u količini od 7.000 kg. te kantonalnim ministarstvima poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Posavskog, Tuzlanskog i Zeničko-dobojskog kantona i Federalnoj upravi civilne zaštite da izvrše preuzimanje i distribuciju sredstava u sljedećim količinama, Posavski kanton 1.500 kg, Tuzlanski kanton 2.500 kg, Zeničko-dobojski kanton 2.500 kg, Federalna uprava civilne zaštite 500 kg.
34.	19.06.2014.	02-44/13-206/14	Federalna direkcija robnih rezervi	da stavi na raspolaganje ukupno 66.600 kom raspoložive robne rezerve pileća pašteta (pak. 100 g), opštinskim štabovima civilne zaštite Odžak, Domaljevac-Šamac, Orašje, Čelić, Kladanj, Doboju istok, Doboju jug, Sapna, Zenica, Tuzla, Kalesija, Banovići, Lukavac, Živinice, kao i da stave na raspolaganje ukupno 104.500 kg raspoložive robne rezerve brašna (pak. 25

				kg), opštinskim štabovima civilne zaštite Odžak, Domaljevac-Šamac, Orašje, Čelić, Kladanj, Doboj istok, Doboj jug, Sapna, Zenica, Tuzla, Kalesija, Banovići, Lukavac, Živinice, Olovo, kao i da stave na raspolaganje ukupno 31.500 l raspoložive robne rezerve ulja (pak. 1/1 l), opštinskim štabovima civilne zaštite Odžak, Domaljevac-Šamac, Orašje, Čelić, Kladanj, Doboj istok, Doboj jug, Sapna, Zenica, Tuzla, Kalesija, Banovići, Lukavac, Živinice, Olovo. Isto tako, da stave na raspolaganje ukupno 23.000 l raspoložive robne rezerve šećera (pak. 1/1 l), opštinskim štabovima civilne zaštite Odžak, Domaljevac-Šamac, Orašje, Čelić, Kladanj, Doboj istok, Doboj jug, Sapna, Zenica, Tuzla, Kalesija, Banovići, Lukavac, Živinice, Olovo, kao i da stave na raspolaganje ukupno 10.000 kg raspoložive robne rezerve soli, opštinskim štabovima civilne zaštite Odžak, Domaljevac-Šamac, Orašje, Čelić, Doboj jug, Sapna, Zenica, Lukavac, Živinice.
35.	24.06.2014.	02-44/13-210/14	Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH i kantonalni štabovi civilne zaštite Unsko-sanskog, Posavskog, Zeničko-dobojskog i Tuzlanskog kantona	da Federalnom štabu civilne zaštite HITNO dostave izvještaje o preduzetim mjerama i aktivnostima dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na svom području, kao i operativne planove provođenja DDD mjera za područja pogođena poplavama za naredni period.

5.4. Pregled donešenih odluka Federalnog štaba civilne zaštite u vrijeme poplava 2014. godine

Na osnovu člana 18. Poslovnika o radu Federalnog štaba civilne zaštite broj 11-49/1-483-3/11 od 26.10.2011. godine, tačke X Odluke o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 4/12 i 80/13), Odluke Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o proglašenju stanja prirodne nesreće na području Federacije BiH uzrokovane obilnim kišnim padavinama koje su prouzrokovale poplave na području Federacije Bosne i Hercegovine V. broj 870/2014 od 15.05.2014. godine Federalni štab civilne zaštite donio je sljedeće odluke:

- 1.** Odluka o isplati sredstava za naknadu troškova po naredbama Federalnog štaba civilne zaštite broj: 02-44/13-64/14 od 24.05.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 218.681,36 KM sa podračuna otvorenog u okviru jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF-poseban transakcijski račun sredstava za zaštitu i spašavanja.
- 2.** Odluku o isplati sredstava za naknadu troškova broj: 02-44/13-93/14 od 27.05.2014. godine, po Naredbi Federalnog štaba civilne zaštite broj: 02-44/13-38/14 od 20.05.2014. godine, kojom se odobrava isplata finansijskih sredstava u iznosu od 62.749,68 KM dobavljaču Penny plus d.o.o. Sarajevo za isporučenu robu: maske za nos 50/1 (pak. 200), kolica građevinska (500 kom), čizme PVC (1.000 pari), kombinezoni jednokratni (100 kom) i lopate (1.000 kom).
- 3.** Odluku broj: 02-44/13-123/14 od 03.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 18.182,65 KM sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi d.o.o. Grakop Kiseljak za usluge radnih mašina i prevoza kamionima).
- 4.** Odluku o izmjeni odluke broj: 02-44/13-146/14 od 05.06.2014. godine, o isplati sredstava za naknadu troškova po naredbama Federalnog štaba civilne zaštite broj 02-44/13-64/14 od 24.05.2014. godine, iznos “218.681,36 KM” se zamjenjuje iznosom: “61.081,76 KM”.

5. Odluku broj: 02-44/13-147/14 od 05.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 23.959,74 KM sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmama Konzum d.o.o. Sarajevo, UR Bistro Portal M Ilidža, Hotel Derby d.o.o. Orašje, Higijena d.d. Sarajevo, Automotiv TR Ilidža, Automotiv TR Ilidža, Exkluzive d.o.o. Zenica, Firma „Semikem“ d.o.o za pružene usluge).
6. Odluku broj: 02-44/13-159/14 od 09.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 31.673,86 KM sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmama MBA Centar d.o.o. Sarajevo, Hotel BM internacional Sarajevo, SCO Arex d.o.o. Gračanica, Autunović AGS d.o.o. Orašje, Higijena d.d. Sarajevo, Poljovet d.o.o., Exkluzive d.o.o. Zenica, Centrotrans eurolines d.d. Sarajevo i „Trasar“ Međunarodna špedicija d.o.o. Sarajevo za pružene usluge).
7. Odluku broj: 02-44/13-161/14 od 09.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 46.215,00 KM sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firma „KM TRADE“ d.o.o. Sarajevo za pružene usluge).
8. Odluku broj: 02-44/13-111-1/14 od 29.05.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 42.046,51 KM sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (za usluge radnih mašina, usluge prevoza kamionima, usluge radne snage, nabavka materijala firme „Grakop“ d.o.o. Gromiljak b.b. Kiseljak).
9. Odluku broj: 02-44/13-178/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava da izvrši nabavku opreme iz tačke 3.2. Plana korištenja sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u 2014. godini u ukupnom iznosu od cca 23.000,00 KM (nabavka skener uređaja A3, durablini; nabavka skener uređaja A4, color, dvostrani, velike brzine i nabavka uređaja za mehaničko uništenje dokumenata – šreder).

10. Odluku broj: 02-44/13-179/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu 2.860,00 KM za troškove posredovanja odvoza animalnog otpada iz Federacije BiH, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi RED KING d.o.o. Bijeljina, za izvršene usluge posredovanja odvoza animalnog otpada iz Federacije BiH – utrošeno gorivo, telefon, spavanje, kao i radno vrijeme).

11. Odluku broj: 02-44/13-180/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 1.677,53 KM koja će se isplatiti kroz blagajnu za troškove plaćene gotovinom sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (za troškove koji su nastali za vrijeme djelovanja prirodne nesreće, obilaska terena i uklanjanja uginulih životinja u Posavskom kantonu, a plaćeni su gotovinom za hranu, putarine, naknade za korištenje terminal, popravka auta, dopuna mobitela, punjači za mobitel i troškovi službenih putovanja po Zaključku Federalnog štaba civilne zaštite).

12. Odluku broj: 02-44/13-181/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava za troškove u ukupnom iznosu od 22.238,38 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “MankoVelemotor” d.o.o. Sarajevo, za isporučenu robu po Ugovoru broj:08-14/33-391-4/2014 od 29.05.2014. godine: STIHL GS461 za rezanje betona 3 komada, STIHL motornih prskalica SR200 10 komada, STIHL ručnih prskalica SG20 10 komada).

13. Odluku broj: 02-44/13-183/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 702,00 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (autoprevozniku Briga Džemalu, za usluge prevoza humanitarne pomoći iz Sarajeva u Orašje).

14. Odluku broj: 02-44/13-182/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 5.250,00 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “Ahmetspahić Petrol” d.o.o. Sarajevo, za pružene usluge skladištenja i točenja goriva dodijeljenog Federalnoj upravi civilne zaštite iz Robnih rezervi, u skladu sa zaključenim ugovorom broj: 01-14/33-382/14 od 23.05.2014. godine).

15. Odluku broj: 02-44/13-176/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 35.100,00 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi ITG Internacional Tehnic Group Sarajevo za pružene usluge skladištenja za usluge, skladištenja, utovara i istovara humanitarne pomoći, u mjesečnom iznosu od 5.850,00 KM, po ispostavljenim fakturama, na način regulisan Ugovorom broj: 02/01-44/13-7-2/2014 od 20.05.2014. godine).

16. Odluku broj: 02-44/13-177/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata špediterskih usluga u ukupnom iznosu od 651,00 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “Trasar” Međunarodna špedicija d.o.o. Sarajevo, za špediterske usluge carinjenja humanitarne pomoći iz Bugarske i Portugala).

17. Odluku broj: 02-44/13-192/14 od 13.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 24.265,80 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi „SHOT“ Zenica za isporučenu robu po Ugovoru broj: 08-14/33-393-4/14 od 29.05.2014. godine (polumaske 3M-6200 200 komada, filter 3M-ABEK 400 komada, naočale 3M- 2890A 200 komada, zaštitno odijelo 3M-4515 jednokratno 500 komada, zaštitne rukavice jednokratne 500 komada).

18. Odluku broj: 02-44/13-201/14 od 17.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 27.028,68 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “Grakop” d.o.o. Gromiljak b.b. Kiseljak, za angažovanje radnih mašina i kamiona na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u vrijeme djelovanja prirodne nesreće).

19. Odluku broj: 02-44/13-201/14 od 17.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 27.028,68 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “Grakop” d.o.o. Gromiljak b.b. Kiseljak, za angažovanje radnih mašina i kamiona na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara u vrijeme djelovanja prirodne nesreće).

20. Odluku broj: 02-44/13-214/14 od 24.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 157.599,00 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinственog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “KM TRADE” d.o.o. Visoko za isporučenu robu po Ugovoru broj: 08-14/33-392-4/14 od 18.06.2014. godine, lična oprema za Specijalističku jedinicu FUCZ).

21. Odluku broj: 02-44/13-217/14 od 24.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava da izvrši nabavku opreme – bespilotna letilice sa termovizijskom kamerom kom 1. iz tačke 2.1. Plana korištenja sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u 2014. godini u ukupnom iznosu od cca 360.000,00 KM.

22. Odluku broj: 02-44/13-216/14 od 24.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava da izvrši nabavku opreme – Hovercraft vozilo (1kom) iz tačke 2.3 Plana korištenja sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u 2014. godini u ukupnom iznosu od cca 130.000,00 KM.

23. Odluku broj: 02-44/13-215/14 od 24.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava da izvrši nabavku opreme – Kombi vozilo do 8 sjedišta (kom 3) i QVAD sa prikolicom (kom 3) predviđene tačkom 2.1. i 2.3 Plana korištenja sredstava posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u 2014. godini u iznosu od cca 400.000,00 KM.

- 24.** Odluku broj: 02-44/13-213/14 od 24.06.2014. godine, kojom se FUCZ odobrava da izvrši isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 9.331,20 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi Hotelu Derby d.o.o. Orašje za troškove noćenja na bazi polupansiona za pripadnike jedinica zaštite i spašavanja koje su radile na sanaciji terena u Posavskom kantonu).
- 25.** Odluku broj: 02-44/13-212/14 od 24.06.2014. godine, kojom se FUCZ odobrava da izvrši isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 201,80 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje za sljedeće troškove: naknada za korištenje terminala 25,00 KM, putarine kroz Srbiju 150,30 KM, ultra dopuna za mobitel 10,00 KM; piće i hrana 16,50 KM, a koji su nastali za vrijeme uklanjanja uginulih životinja u Posavskom kanalu, a plaćeni su gotovinom.
- 26.** Odluku broj: 02-44/13-211/14 od 24.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava da izvrši isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 1.123,20 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF- Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi Ahmetspahić Petrol d.o.o. Ilidža za prevoz goriva na relaciji Sarajevo – Grude).
- 27.** Odluka broj: 02-44/13-222/14 od 26.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 140.400,00 KM, sa podračuna otvorenog u okviru Jedinstvenog računa Trezora pod nazivom FMF-Poseban transakcijski račun sredstava zaštite za zaštitu i spašavanje (firmi “Gever” d.o.o. Srebrenik) za isporučenu robu po Ugovoru broj: 08-14/33-450-3/14 od 18.06.2014. godine.
- 28.** Odluku broj: 02-44/13-223/14 od 26.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava isplata finansijskih sredstava u ukupnom iznosu od 7.392,00 KM za zaključene Ugovore sa četiri volontera za radove na preuzimanje humanitarne pomoći i poslove u skladištu.
- 29.** Odluku broj: 02-44/13-224/14 od 26.06.2014. godine, kojom se Federalnoj upravi civilne zaštite odobrava da izvrši nabavku usluga – izrada Glavnog projekta i Projektantski nadzor poslovnog objekta „Skladište za smještaj opreme, službi zaštite i sšpašavabnja i drugih struktura civilne zaštite u smještajnih kapaciteta za specijalističke jedinice FUCZ u ul. Bojnička 65 Azići, Sarajevo, u ukupnom iznosu od cca 45.000,00 KM.

5.5. Djelovanje Federalnog štaba civilne zaštite u reagovanju na požare, klizišta i visoke sniježne nanose

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Federalni štab civilne zaštite uključuje se, kao dio rukovodeće strukture, u zaštitu i spašavanje u onim slučajevima kada niži nivoi (kantoni i opštine) nisu u mogućnosti da odgovore na prirodnu ili drugu nesreću. U ovakvim slučajevima opštinske službe civilne zaštite, nakon proglašenja stanja prirodne ili druge nesreće, upućuju zahtjev za pomoć kantonalnim upravama civilne zaštite. U slučaju da je nesreća zahvatila teritoriju najmanje dva kantona nadležne uprave civilne zaštite upućuju zahtjev za pomoć Federalnoj upravi civilne zaštite. Na prijedlog Federalne uprave civilne zaštite Vlada Federacije BiH može proglasiti stanje prirodne i druge nesreće nakon čega se aktivira Federalni štab civilne zaštite. U skladu sa ovom procedurom Federalni štab civilne zaštite uključio se u rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja u reagiranju na požare, klizišta i sniježne nanose.

Primjer angažovanja Federalnog štaba civilne zaštite u reagovanju na požare i stanje na požarištima iz 2007. godine pokazuje svu složenost reagovanja. U prva četiri mjeseca 2007. godine zabilježen je 301 požar, od čega se 294 požara dogodilo na otvorenom prostoru a 7 požara se desilo na objektima. Broj zabilježenih požara je oko četiri puta veći nego u istom periodu prethodnih godina. „Porast broja požara je rezultat ne samo prirodnih okolnosti nego prije svega subjektivnih slabosti, od općinskih organa za upravu i općinskih službi civilne zaštite, do pravnih subjekata koji gazduju šumama i slabe koordinacije između svih nositelja ovog posla.“⁵³

Zbog toga je Federalna uprava civilne zaštite iskazala potrebu kompleksnijeg sagledavanja učestalosti požara, te ogromnih materijalnih šteta i ljudskih žrtava koji su posljedica ove prirodne nesreće. S tim u vezi poduzeli su niz aktivnosti i mjera koje se odnose na preventivnu zaštitu i suzbijanje i onemogućavanje težih posljedica. Jedna od takvih aktivnosti je i doneseni zaključak da Federalna uprava civilne zaštite inicira aktivnosti oko donošenja novog federalnog zakona o zaštiti od požara. Razlog tome je, između ostalog što su u primjeni bili propisi iz 1987. godine. Tako je nakon pripreme nacрта zakona i njegovog usvajanja na Vladi Federacije BiH, Parlament Federacije BiH na sjednici Predstavničkog doma od 29.09.2009. godine i na sjednici Doma naroda od 09.07.2009. godine donio i proglasio Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09).

⁵³ Načelnik Federalnog štaba civilne zaštite, A. Tihić na vanrednoj sjednici FŠCZ 19.04.2007. godine, Preuzeto sa www.klix.ba/vijesti/bih/u-prva-cetiri-mjeseca-2007-u-fbih-cetiri-puta-vise-pozara-nego-lani/070419080e, dana 21.10.2018. godine

Federalni štab civilne zaštite angažovao je sve raspoložive kapacitete na otklanjanju posljedica prirodne nesreće koja je zadesila veći dio Bosne i Hercegovine u februaru 2012. godine. S tim u vezi 10.02.2012. godine „Federalni štab civilne zaštite donio je naredbu koja je prosljeđena kantonalnim i opštinskim vlastima kako bi se na što efikasniji način odgovorilo na najavljene nove snježne padavine, te tako preduprijedile poteškoće koje su opteretile stanje u Federaciji BiH.“⁵⁴

Između ostalog, naredbom je naloženo vladama kantona i opštinskim načelnicima da sagledaju stanje u prikupljanju finansijskih sredstava koja su namijenjena za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, te su ista stavljena na raspolaganje službama civilne zaštite dok je Federalno ministarstvo prometa i komunikacija zaduženo da, u koordinaciji sa javnim preduzećima za održavanje puteva, stavi u funkciju sve raspoložive resurse i osigura prohodnost puteva i funkcionisanje željezničkog saobraćaja, posebno u segmentu snabdijevanja industrijskih objekata i svih kapaciteta koji proizvode i osiguravaju energiju. Također je naređeno i Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije da poduzmu neophodne mjere koje su omogućile da se hidroenergetski objekti, odnosno hidroakumulacije prilagode novonastalim okolnostima, a sve kako bi se pripremili na period otapanja snijega i pojave poplava i klizišta. Upućen je apel građanima za što racionalnije korištenje električne energije a posebna pažnja je vođena o osiguranju neophodnih energenata, prohodnosti puteva, te snabdijevanju građana namirnicama i njihovoj zdravstvenoj zaštiti.⁵⁵

Situacija u Federaciji Bosne i Hercegovine je bila izuzetno teška jer je snijeg padao neprekidno nekoliko dana, te u potpunosti paralisao saobraćaj, a mnoga domaćinstva su ostala bez struje i grijanja.

U takvoj situaciji Federalni štab je pokazao svoje pune kapacitete i odlučno djelovanje nakon donešenih zaključaka Vlade Federacije BiH, te uključio sve strukture kako bi u što kraćem roku otklonili i sanirali posljedice nastale elementarne nepogode.

⁵⁴ Preuzeto sa Vijesti.ba/Fena/Snijeg u Sarajevu, dana 21.10.2018. godine

⁵⁵ Izvor: Vijesti.ba/Fena/Snijeg u Sarajevu, dana 21.10.2018. godine

ZAKLJUČAK

Sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine je oblik pripremanja i učešća subjekata zaštite i spašavanja u reagiranju na katastrofe i velike nesreće, kao i organizovanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagovanju na katastrofe i otklanjanju mogućih uzroka i posljedica katastrofa. Pojam sistem zaštite i spašavanja je termin koji se ustalio u međunaronoj komunikaciji u nedavnoj prošlosti, pa je tako postepeno našao svoju upotrebu i u Bosni i Hercegovini. Civilna zaštita dio je sistema zaštite i spašavanja. Organizaciju civilne zaštite provodi država preko svoje zakonodavne i izvršne vlasti. Brojne opasnosti uslovljavaju primjenu različitih mjera i uključivanje velikog broja snaga i subjekata u zaštitu i spašavanje što zahtijeva dobro organiziranu strukturu civilne zaštite na izvršavanju svih složenih zadataka. Budući da je glavni zadatak civilne zaštite osigurati normalan život i rad građana provođenjem preventivnih, operativnih i asanacionih mjera, za tu svrhu neophodna je odgovarajuća organizacija bez koje nema uspješne i sigurne zaštite od svih vrsta opasnosti.

Svaki nivo vlasti u Federaciji BiH ima ovlaštenja da donosi odgovarajuće propise, odnosno da uređuje pojedina pitanja u svim društvenim oblastima, pa i u oblasti zaštite i spašavanja. Zbog toga je i organizacija sistema zaštite i spašavanja u Federaciji BiH vrlo složena. Ovim je potvrđena prva izvedbena hipoteza koja glasi: *Potreba za Federalnim štabom civilne zaštite nametnuta je političkim ustrojstvom Federacije Bosne i Hercegovine.*

Federalni štab civilne zaštite nalazi se na vrhu rukovodne strukture u Federaciji BiH i najznačajniji je unutar operativne strukture djelovanja. Posebno je značajna njegova uloga kada je ugroženo stanovništvo i materijalna dobra u dva ili više kantona čime su ispunjeni uslovi za proglašenje stanja prirodne ili druge nesreće na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. S obzirom na navedeno potvrđena je generalna hipoteza koja glasi: *Federalni štab civilne zaštite ima najznačajniju ulogu u rukovođenju snagama i sredstvima civilne zaštite u prevenciji, reagovanju i ublažavanju posljedica od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine.*

U skladu sa političkim ustrojstvom unutar Federacije Bosne i Hercegovine nivo kantona i općina ima upravljačku i rukovodnu strukturu kojom nastoji provesti preventivne mjere ali i operativno djelovanje. Unutar svojih prava i dužnosti ovi nivoi organiziraju rad uprava i službi kao dijela upravljačke strukture ali i štabova kao dijela rukovne strukture. Ovim je potvrđena druga izvedbena hipoteza koja glasi: *Rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine regulisano je obaveznim postojanjem štabova na svim nivoima vlasti.*

Rad Federalnog štaba civilne zaštite u principu je operativnog karaktera nakon što se na teritoriji Federacija Bosne i Hercegovine proglasi stanje prirodne ili druge nesreće. Uslov da ovaj štab ispuni svoju zadaću u operativnom dijelu jesu dobre pripreme u fazi prevencije. Federalni štab civilne zaštite sastavljen je od različitih stručnjaka koji u svojim oblastima rada pripremaju provođenje mjera koje se odnose na preventivnu, operativnu ali i asanacionu fazu djelovanja. Ovim je potvrđena treća izvedbena hipoteza koja glasi: *Uloga Federalnog štaba civilne zaštite u prirodnim i drugim nesrećama u Federaciji Bosne i Hercegovine od ključnog je značaja u fazama pripreme, operativnog i asanacionog djelovanja.*

Poplave iz maja mjeseca 2014. godine pokazale su da je saradnja civilne zaštite iz drugih zemalja ali i saradnja civilnih zaštita entiteta, kantona i Brčko- Distrikta Bosne i Hercegovine neminovna. Uzimajući humanost, solidarnost i nepristrasnost kao principe rada civilne zaštite jasno je da se saradnjom u oblasti zaštite i spašavanja smanjuje ugroženost ljudi i materijalnih dobara. Složen i podijeljen rad civilnih zaštita entiteta i Brčko- Distrikta Bosne i Hercegovine može se poboljšati kroz jačanje saradnje i uvažavanje koordinacije kao funkcije rukovođenja. Ovim se potvrđuje četvrta izvedbena hipoteza koja glasi: *Nivo saradnje sa Civilnom zaštitom RS i Civilnom zaštitom Distrikta Brčko od velike je važnosti za sigurnost života ljudi i njihove imovine na području cijele BiH.*

SKRAĆENICE

BiH- Bosna i Hercegovina

CMEP SEE-(eng. Civil Military Emergency Planning Council for SEE)-Vijeće jugoistočne Evrope za civilno-vojno planiranje za vanredne situacije

CZ-Civilna zaštita

DDD-Dezifekcija-Dezinsekcija-Deratizacija

DFJ-Demokratska Federativna Jugoslavija

DPO- Društveno politička organizacija

EEC-Jedinstveni evropski broj za hitne slučajeve

EU- Evropska unija

EZ-Evropska zajednica

FBiH-Federacija Bosne i Hercegovine

FNRJ-Federativna Narodna Republika Jugoslavija

FUCZ-Federalna uprava civilne zaštite

HES-Higijensko-epidemiološka služba

HVO-Hrvatsko vijeće obrane

ICDO- (eng. International Civil defense Organization) Međunarodna organizacija civilne odbrane

IFOR- (eng. Implementation Forces)-multinacionalne vojne snage za provedbu mira u BiH

MZ- Mjesna zajednica

NUS-Neeksplozirana ubojna sredstva

OOUR- Osnovna organizacija udruženog rada

PAZ-Protivavionska zaštita

R BiH-Republika Bosna i Hercegovina

RCC-Vijeće za regionalnu saradnju

RS- Republika Srpska

SAD-Sjedinjene američke države

SFRJ-Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

SHS-Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca

SIZ- Samoupravna interesna zajednica

SR BiH-Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina
SSSR-Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika

LITERATURA

a) Knjige

1. Dujović, Jagoš (2006) *Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti*, Sarajevo: Fakultet političkih nauka
2. Sun, Tzu (2007) *Umeće ratovanja*, Beograd: IP BABUN
3. Grupa autora (2010) *Zaštita i spašavanje u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo: Centar za sigurnosne studije BiH
4. Grupa autora (2012) *Politika EU u oblasti civilne zaštite*, Sarajevo: Centar za sigurnosne studije uz projektnu podršku Instituta otvorenog društva (Open Society Institute)
5. Huseinbašić, Ćamil (2009) *Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja*, Sarajevo: Jordan studio d.o.o.
6. Huseinbašić, Ćamil (2007) *Civilna zaštita u sistemu sigurnosti*, Sarajevo: Fakultet političkih nauka
7. Huseinbašić, Ćamil (2006) *Rukovođenje i upravljanje u katastrofama*, Sarajevo: Sejtarija d.o.o.
8. Huseinbašić, Samir (2008) *Civilna zaštita u euro-atlantskim sistemima sigurnosti*, Sarajevo: Jordan studio d.o.o.
9. Najman, Velizar (1976) *Društvena samozaštita*, Beograd: Novinsko-izdavačka ustanova „Službeni list SFRJ“
10. Termiz, Dževad (2003) *Metodologija društvenih nauka*, Sarajevo, TKD „Šahinpašić“

b) Naučni i stručni članci

1. Huseinbašić, Ćamil (2006) *Uvod u sistem civilne zaštite Bosne i Hercegovine*, Fakultet političkih nauka, GODIŠNJAK 2006, str. 426- 444
2. Mihajlović, Darinka; Anđelović, Suzana; Kostadinović, Marko; Lambić, Vladimir; i koordinator istraživanja: Zoran Majdin (2005) *Svašta nas može iznenaditi*, Časopis VREME, broj 757

c) Rječnici, leksikoni i enciklopedije

1. Beridan Izet, Tomić Ivo i Kreso Muharem (2001) *LEKSIKON SIGURNOSTI*, Sarajevo: DES
2. Grupa autora (1998) *Svetska enciklopedija mira*, Tom I, A-M, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju Gutenbergova Galaksija
3. Husejnbašić, Ćamil (2004) *Rječnik civilne zaštite*, Sarajevo: Federalna uprava civilne zaštite i DPPR program Evropske unije

c) Normativno-pravni akti

1. Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini od 21.11.1995. godine
2. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini, „Službeni glasnik BiH“ br. 50/08
3. Zakon o Sudu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00, 16/02, 24/02, 3/03, 37/03, 42/03, 4/04, 9/04, 35/04, 61/04 i 32/07)
4. Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, „Službeni glasnik BiH“ br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 103/09
5. Zakon o odbrani Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 15/96)
6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/99)
7. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, „Službene novine FBiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10
8. Zakon o odbrani Republike Srpske („Službeni glasnik RS, broj: 20/97)

9. Zakon o civilnoj zaštiti Republike Srpske („Službeni glasnik RS, broj: 20/97)
10. Zakon o civilnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 26/02 i 39/03)
11. Zakon o teritorijalnoj organizaciji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 69/09 i 70/12).
12. Uredba o Federalnom štabu civilne zaštite („Službene novine FBiH“, broj 54/03, 38/06, 74/07 i 63/11)

d) Internet izvori

1. www.msb.gov.ba
2. hr.wikipedia.org/wiki/De_iure
3. hr.wikipedia.org/wiki/De_facto
4. <http://bs.wikipedia.org/wiki>
5. <http://www.vreme.rs>
6. www.msb.gov.ba
7. <https://www.parlament.ba/>
8. www.dei.gov.ba/dokumenti/?id=9456
9. <https://www.parlamentfbih.gov.ba/>
10. http://predstavnistvorsbg.rs/predstavnistvo_rs/index.php/sr/opstine-u-rs.html
11. www.klix.ba
12. www.vijesti.ba

Kao student magistarskog studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu potpisujem izjavu da sam upoznat sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i Etičkom kodeksu Univerziteta u Sarajevu.

Ovom izjavom potvrđujem da sam magistarski rad napisao samostalno i koristeći se isključivo navedenom bibliografijom, te da ovaj rad nije korišten pri bilo kakvom drugom ocjenjivanju.

Saglasan sam da jedan primjerak mog rada bude javno dostupan preko biblioteke Fakulteta političkih nauka.

Mjesto/datum _____

Potpis _____